

Jaarstukken 2013

Jaarstukken 2013

Inhoudsopgave

1 Algemene inleiding	3
2 Jaarverslag	9
2.1 Programmaverantwoording 2013	11
Bestuur en veiligheid	13
Dienstverlening	17
Sport en cultuur	21
Onderwijs	27
Zorg	31
Economie en recreatie	39
Ontwikkeling openbare ruimte	49
Beheer openbare ruimte	57
Financiering	67
2.2 De paragrafen	73
Lokale heffingen	75
Weerstandsvermogen	79
Onderhoud kapitaalgoederen	83
Financiering	91
Duurzaamheid	95
Bedrijfsvoering	97
Grondbeleid	105
Verbonden partijen	111
3 Jaarrekening 2013	121
3.1 Programmarekening met toelichting	125
3.2 Balans met toelichting	133
3.3 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	149
3.4 Verantwoordingsrapportage SIWB 2010-2013	151

1 Algemene inleiding

Inleiding

De jaarstukken bestaan uit een algemene inleiding, de programmaverantwoording, de paragrafen en de jaarrekening. Als laatst is nog de verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (Sisa-bijlage) opgenomen.

Er is een overzicht van het huidige bestuur en van de opbouw en personele omvang van de organisatie. Daarnaast is een overzicht van enkele kerngegevens opgenomen. In de programmaverantwoording wordt per programma aan de hand van teksten uit de begroting verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en op de financiële aspecten van de uitvoering hiervan. Daarna volgen de paragrafen met onder andere informatie over onze lokale heffingen, weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, grondbeleid en grote projecten. De jaarstukken eindigen met de jaarrekening waarin de balans met toelichting en de programmarekening zijn opgenomen.

Jaarrekeningsaldo

De jaarrekening sluit met een voordelig saldo na bestemming van € 1.287.689,--. Het saldo van de begroting is het saldo van de post onvoorzien € 141.277,--. Het rekeningsaldo is € 1.146.412,-- positiever dan de begroting na wijziging.

Een overzicht van de opvallendste verschillen luidt als volgt:

	€
Nadelig:	
WWB bijstandsuitkeringen	120.000,--
Gemeentelijk minimabeleid	117.000,--
Afboeking boekwaarde Westdam/Visserstraat/	135.000,--
Afboeking boekwaarde niet in ontwikkeling genomen projecten	83.000,--
Aanvullende mutatie voorziening dubieuze debiteuren	150.000,--
	605.000,--
Voordelig:	
Bouwleges	245.000,--
Lagere kapitaallasten Brede School (BdV)	46.000,--
Minder woonaanpassingen WMO	43.000,--
Huishoudelijke zorg, uitvoeringskosten	57.000,--
Huishoudelijke zorg, eigen bijdragen	107.000,--
Idem, persoonsgebonden budgetten	68.000,--
AFCNP	199.000,--
Gemeentelijke wateropgave	58.000,--
Milieustraat, brandbaar afval	61.000,--
Algemene Uitkering gemeentefonds	252.000,--
Gemeentelijke belastingen	241.000,--
Herberekening mengpercentage btw/bcf	346.000,--
	1.723.000,--
Een groot aantal hier niet nader genoemde positieve en negatieve verschillen lager dan € 50.000,-- (per saldo voordelig)	29.000,--
Totaal	1.147.000,--

Voor een nadere analyse van de verschillen wordt verwezen naar de in de programmaverantwoording opgenomen toelichtingen.

Resultaatbestemming

Voorgesteld wordt het voordelige resultaat ad € 1.287.689,-- als volgt te bestemmen:

1. Algemene reserve

Een bedrag van € 982.939,-- toe te voegen aan de algemene reserve.

2. Overheveling budgetten € 100.000,--

Gemeentelijke wateropgave € 58.000,--

Het beschikbare budget voor uitvoering van projecten voortkomende uit de Stedelijke wateropgave is ook in 2013 niet benut. Doel van de projecten is om droge voeten te houden in het stedelijke gebied. Het merendeel van het budget zal worden besteed voor de stedelijke wateropgave in de kern Dinteloord. Hierbij is de combinatie gelegd met de ontwikkeling van het plangebied Oostgroeneweg. Doordat hierin door de economische situatie vertraging is opgetreden, zullen ook de projecten uit de stedelijke wateropgave op een later tijdstip worden gerealiseerd.

Bebording ivm AFCNP € 20.000,--

De aanschaf en plaatsing van verkeersborden in verband met de verkeersregulatie voor het AFC in Dinteloord heeft door vertraging van de ontwikkeling van dit gebied niet in 2013 plaatsgevonden. De verwachting is dat dit nu in juni/juli 2014 kan gebeuren.

Vervangen bomen buitengebied € 22.000,--

In 2013 is voor vervangen van bomen in het buitengebied € 67.900,-- beschikbaar. Hiervan is doordat de kosten lager zijn uitgevallen in 2013 € 45.900,-- uitgegeven. In 2014 is voor bomen buitengebied een bedrag beschikbaar van € 37.900,--. Verwacht wordt dat voor de resterende projecten Slaakdam te Platteweg een bedrag van € 42.500,-- nodig is. Daarnaast blijken de bomen aan de Middelwal vervangen moeten worden. Het verzoek is de resterende middelen ad € 22.000,-- middels overheveling voor genoemde projecten beschikbaar te houden.

3. Bestemmingsreserve Nog te besteden rijksbijdragen € 10.150,--

Bij de decembercirculaire gemeentefonds 2013 heeft het rijk nog €10.150,-- voor de uitvoeringskosten inburgering in 2014 en volgende jaren beschikbaar gesteld. Deze bijdrage dient voor de betreffende jaren beschikbaar te blijven en wordt daarvoor aan de reserve Nog te besteden rijksbijdragen toegevoegd.

4. Bestemmingsreserve Ruimtelijke ontwikkeling AFCNP € 194.600,--

Hieraan wordt de door de provincie Noord-Brabant betaalde bovenplanse bijdrage voor het bedrijventerrein AFCNP toegevoegd. Deze bijdragen al in eerste instantie worden gebruikt om de verschuldigde bijdrage in de aanleg van het Aquaduct te dekken. In 2013 was hiervoor een bedrag van € 1.000.000,-- geraamd. Bij het opstellen van de najaarsnota was er nog niets ontvangen en was de verwachting dat hiervoor in 2013 niets meer zou worden ontvangen. De opgenomen raming voor de te ontvangen bijdrage en de geraamde toevoeging aan de bestemmingsreserve Ruimtelijke ontwikkeling AFCNP zijn beide volledig afgeraamd. Op de valreep is toch nog een bijdrage van € 194.600,-- in rekening gebracht. Een raadsbesluit om dit bedrag toe te voegen aan de genoemde bestemmingsreserve was in 2013 niet meer mogelijk. Om dit bedrag toch beschikbaar te hebben voor de nog verschuldigde bijdrage 2014 aan het aquaduct dient dit bedrag alsnog toegevoegd te worden aan de bestemmingsreserve.

Bestuur en organisatie

Het bestuur

College van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders zorgt voor het dagelijks bestuur van de gemeente en doet de voorbereiding en uitvoering van gemeentebesluiten. Het college heeft ook de bevoegdheid om zelf beslissingen te nemen, zoals het aangaan van contracten. Het college van Steenbergen bestaat naast de burgemeester uit vier wethouders.

Het college zag er per 31 december 2013 als volgt uit:

*Waarnemend
burgemeester Joseph Vos*

- Algemeen bestuurlijke en kabinetszaken
- Openbare orde en veiligheid
- Regionale samenwerking
- Communicatie
- Personeel en organisatie
- Integrale handhaving
- Vergunningverlening APV
- Evenementen
- Coördinatie van beleid en besluitvorming

*Gemeentesecretaris Ans
Leloux*

- Algemeen directeur ambtelijke organisatie
- Secretaris college B&W

*Wethouder Cor van Geel
(CDA)*

- Welzijn
- Agrarische zaken
- Kunst- en cultuurbeleid
- Bouwen en wonen
- Maatschappelijke ontwikkeling
- Volksgezondheid
- Sport
- Onderwijs
- Kernwethouder Nieuw-Vossemeer/De Heen
- Projecten

*Wethouder Leo Heijmans
(D66)*

- Beheer openbare ruimte
- Milieu
- Monumenten
- Kernwethouder Welberg
- Projecten

*Wethouder Bert van
Kesteren (Steenbergen
Anders)*

- Ruimtelijke ontwikkeling
- Dienstverlening
- Bestuurlijke ontwikkeling (participatie)
- Kernwethouder Steenbergen/Kruisland
- Projecten

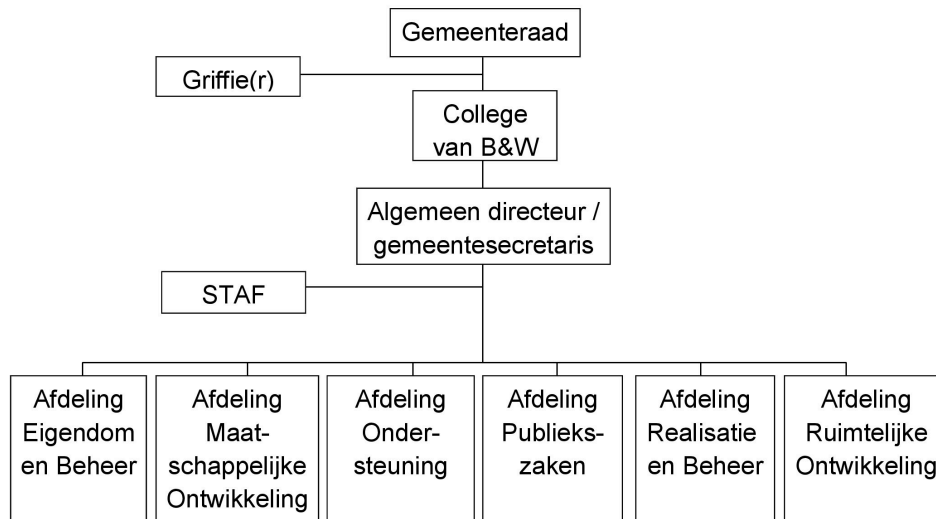
*Wethouder Mirjam
Termeer (VVD)*

- Bedrijfsvoering
- Beheer accommodaties
- Economische zaken
- Kernwethouder Dinteloord
- Projecten

De organisatie

De ambtelijke organisatie vormt het werkapparaat van het college en staat onder leiding van de algemeen directeur, tevens gemeentesecretaris.

Organisatiestructuur gemeente Steenberg

Personeelsbezetting (in aantallen formatieplaatsen)

	Rekening 2012	Begroting 2013	Rekening 2013
Algemeen directeur / Gemeentesecretaris	1,00	1,00	1,00
Staf	6,34	6,56	6,56
Afd. Maatschappelijke ontwikkeling	14,94	15,63	15,00
Afd. Publiekszaken	16,82	18,71	18,13
Afd. Eigendom en beheer	15,10	16,91	14,16
Afd. Ruimtelijke ontwikkeling	11,48	11,40	11,40
Afd. Ondersteuning	28,87	24,92	24,53
Afd. Realisatie en beheer	42,53	44,75	42,08
Griffier	1,00	1,00	1,56
Totaal	138,08	140,88	134,42

Kerngegevens

	2013	2012	2011
Sociale structuur			
Aantal inwoners	23.400	23.354	23.357
0 t/m 19 jaar	4.991	5.069	5.073
20 t/m 64 jaar	13.933	14.007	14.008
65 jaar en ouder	4.476	4.278	4.276
.			
Aantal uitkeringsgerechtigden	232	234	237
- WWB/Bz/WIJ	215	214	220
- loaw	16	19	16
- loaz	1	1	1
.			
Aantal WSW'ers	166	149	167
.			
Fysieke structuur			
Oppervlakte in ha.	15.915	15.915	15.878
-waarvan binnenwater	1.266	1.249	1.221
Aantal kernen	8	8	8
.			
Woonruimten	*10.613	10.488	10.463
-woningen	-	10.009	9.984
-recreatiewoningen	-	89	89
-capaciteit bijzondere gebouwen	-	388	388
-wooneenheden	-	2	2
.			
Lengte van de wegen (km)	356	356	356
-wegen buiten de bebouwde kom	258	258	258
-wegen binnen de bebouwde kom	98	98	98
.			
Oppervlakte openbaar groen (ha binnen bebouwde kom)	110	110	110
.			
Lengte historisch water (meters)	6.200	6.200	6.200
.			

*Het aantal woonruimten is gebaseerd op gehanteerde gegevens in de algemene uitkering. Voor 2013 is er geen splitsing meer in "soorten" woonruimten. Met ingang van 2015 wordt het aantal woonruimten gebaseerd op de Basisadministratie Adressen en Gebouwen. Voor 2013 en 2014 geldt een overgangsmaatregel. Voor 2013 houdt die in het aantal woonruimten volgens de bestaande definitie 2012 vermeerderd met de procentuele groei van dat aantal woonruimten in 2011.

2 Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording 2013

Programma

Bestuur en veiligheid

Wat willen we bereiken?

- Verbetering van de burgerparticipatie bij de totstandkoming van gemeentelijk beleid waarbij we willen doorgroeien van overheid naar tussenheid
- Een goede communicatie tussen bestuur, ambtelijke organisatie en burgers wat leidt tot een aantrekkelijke en open politieke omgeving
- Het behoud van een veilige en rustige woon- en werkomgeving en het (subjectieve) gevoel van veiligheid bevorderen door meer zichtbaar toezicht en handhaving

Bestuurlijke kaders:

- Reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad
- Reglement van orde voor de vergaderingen van het college
- Commissieverordening
- Organisatieverordening
- Inspraakverordening
- Verordening klachtrecht
- Verordening behandeling bezwaarschriften
- Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning
- Verordening Burgerinitiatief
- Verordening op het referendum
- Verordening rekenkamercommissie
- Financiële verordening
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid
- Controleverordening
- Het Communicatiebeleidsplan gemeente Steenberg 2009-2012
- Coalitieakkoord / raadsprogramma 2010-2014
- Plan Crisismanagement Steenberg 2005
- Meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2011-2015

Raadsprogramma 2010-2014

Er zullen geen concessies worden gedaan aan de slagvaardigheid en de professionaliteit van medewerkers en bestuurders. Het ingezette proces van bestuurlijke vernieuwing wordt versterkt voortgezet. De werkgroep bestuurlijke vernieuwing is het forum waar verbeteringen worden besproken en na akkoord verankerd.

Om de efficiëntie te vergroten en kosten te besparen wordt de digitalisering van de raad verder ter hand genomen. Coaching en training voor bestuurders wordt serieus opgepakt.

Stand van zaken:

De raad werkt inmiddels papierloos. Via www.raadsteenbergen.nl kunnen alle stukken geraadpleegd worden. De raadsleden maken hiervoor tijdens vergaderingen gebruik van tablets. Voor de audio-registratie wordt sinds 1 oktober 2013 gebruik gemaakt van het raadsinformatie systeem. Het nieuwe reglement van orde voor de gemeenteraad en de verordening voor de commissie zijn ingevoerd. Dit dient in 2014 opnieuw aangepast te worden als een nieuw vergadersysteem wordt doorgevoerd. De voorbereidingen voor het

invoeren van een nieuw vergadersysteem worden getroffen door de werkgroep bestuurlijke vernieuwing. In 2013 zijn, na de commissievoorzitters, de raadsleden getraind in het voeren van een debat.

De burgerparticipatie wordt verbeterd door inwoners actief te betrekken bij het voorbereiden, het vaststellen en het uitvoeren van beleid. Het gemeentebestuur staat open voor ideeën en initiatieven van burgers, ondernemers en verenigingen. In dit kader zal de rol van de dorpsraden worden versterkt.

Stand van zaken:

Burgerparticipatie wordt vanuit de organisatie invulling gegeven waarbij het gebruik van de zogenaamde participatieladder een telkens terugkomend aandachtspunt is. Voortdurend wordt gezocht naar nieuwe mogelijkheden om de burger meer te betrekken bij de besluitvorming. Zo zal het komend jaar o.a. de invulling van de bezuinigingen voor de zwembaden en buitensportaccommodaties worden opgesteld in samenspraak met het maatschappelijk middenveld. Binnen de ambtelijke organisatie worden binnen de diverse vakgebieden regelmatig burgers en belanghebbenden betrokken bij het op te stellen beleid en de inrichting van het openbaar gebied. Hiertoe zijn er diverse inloop- en inspreekavonden georganiseerd naast de wettelijk daartoe aangewezen inspreekmogelijkheden. De gemeenteraad werkt aan het invoeren van het BOB (beeldvormend, opiniërend en besluitvormend) vergaderen. De ingezette pilot zal in 2014 definitief ingevoerd worden. Uitgangspunt hierbij is het beter betrekken van burgers bij besluitvorming. Dit komt vooral tot uitdrukking in de beeldvormende fase. De onderwerpen die geschikt zijn voor beeldvormende vergaderingen kunnen op basis van de beleidsagenda bepaald worden.

Wat hebben we gedaan

Voortgang beleidsagenda

Programma Bestuur en veiligheid	Portefeuillehouder	Voortgang
Agenda van Steenberg (motie P2011/1 + Promotie Steenberg (motie P2011/7)	Burgemeester	Komt nieuwe planning
Aanpassen APV	Burgemeester	Gereed
Burgerparticipatie	Van Kesteren	Naar 2013
Buurtpreventieteams (motie P2013/2)	Burgemeester	Gereed
Evaluatie onttrekking weggedeelten aan de openbare bestemming	Burgemeester	Gereed

Beleidsprioriteiten 2013

Juridische kwaliteitszorg

Per 1 maart 2013 is de functie van juridisch controller/jurist binnen de organisatie ingevuld. De juridisch controller voert de aanbevelingen die voortkomen uit de Legal Quick Scan van 2012 uit. Tevens wordt een systeem van juridisch kwaliteitszorg opgezet. De juridisch controller wordt per 1 april 2013 ondersteund door een juridisch medewerker.

Het jaar 2013 stond in teken van het implementeren van de aanbevelingen die voort zijn gekomen uit de Legal Quick Scan. Specifiek is aandacht besteed aan het verbeteren van de algemene kennis binnen de organisatie over de Algemene wet bestuursrecht, de verbetering van de kwaliteit van besluiten, het toetsen en verbeteren van de kwaliteit van overeenkomsten en het geven van juridisch advies aan het ambtelijk apparaat en het bestuur.

In 2014 zal verdere uitvoering gegeven worden aan de implementatie van de aanbevelingen uit de Legal Quick Scan. Een nieuw geactualiseerd mandaatbesluit zal aangeboden worden aan het college. Tevens zal het project Contractbeheer opgestart worden en zal een nieuwe interne procedure voor afhandeling van bezwaarschriften ingevoerd worden.

Beveiligingsaudit ICT

In navolging van de verplichting om jaarlijks een beveiligingsaudit ICT te doorlopen zijn er in 2013 op de twee cruciale onderdelen stappen ondernomen. Per DigiD-aansluiting dient de gemeente een DigiD-audit uit te laten voeren. Indien de aansluiting in eigen beheer wordt beheerd, dient ook een penetratietest uitgevoerd te worden. Aanbieders van de gebruikte oplossingen hebben ook verplicht de DigiD-audit en penetratietesten moeten doorlopen.

Gemeente Steenberghe heeft 2 DigiD-aansluitingen (eLoket en WOZ-Loket) en heeft de audit per leverancier doorlopen. De nieuwe leverancier van het eLoket heeft, net als de leverancier van het WOZ-loket alle facetten van de audit juist doorlopen.

De IT-auditor van de gemeente heeft werkprocessen en beveiligingsaspecten rondom de DigiD-aansluiting als voldoende aangemerkt en een positieve rapportage afgegeven naar de gemeente en naar Logius. De eindbeoordeling van Logius is ook positief.

De tweede stap betreft de (nog niet verplichte) penetratietesten van de systemen van de gemeente. Gevoed door het informatiebeveiligingsbeleid bestond al de wens om deze testen uit te laten voeren. In combinatie met de begeleiding t.b.v. DigiD-audit is de opdracht neergelegd om zowel een externe als een interne penetratietest uit te voeren. Hierbij is door ethical hackers getracht om zowel van buiten af als binnen op het gemeentehuis verbinding te maken onze systemen. De testen zijn beide geslaagd, men heeft geen 'lekken' kunnen vinden (intern en extern) die verbinding met onze systemen mogelijk maakt. Wel zijn er een aantal aanvullende adviezen gegeven om de zaken nog beter te regelen. Deze zijn, afhankelijk van de impact en prioriteit, alle in 2013 uitgevoerd.

Uitvoeren informatiebeveiligingsbeleid

Vanuit o.a. het integrale informatiebeveiligingsbeleid bleek het noodzakelijk te zijn stappen te zetten op het terrein van het voorkomen van en het omgaan met agressie. Hiervoor zijn in 2013 agressietrainingen georganiseerd. Verder zijn de aanpassingen die er zowel vanuit bouwkundig als organisatorisch oogpunt voor de alarmopvolging nodig waren afgerond.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
product	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
raad en ondersteuning	715.784	0	721.184	0	753.561	0
college van b&w en ondersteuning	1.808.653	0	1.825.818	0	1.678.386	0
regionale samenwerking	139.931	0	116.700	0	106.512	0
brandweer en ghor	1.179.781	0	1.179.913	0	1.177.049	0
openbare orde en veiligheid	297.387	0	300.328	0	252.001	-95
mut.res.progr.bestuur en veiligheid	0	-34.100	0	-49.100	0	-48.764
Totaal	4.141.536	-34.100	4.143.943	-49.100	3.967.509	-48.859
Nadelig saldo	4.107.436		4.094.843		3.918.650	

Het werkelijk resultaat op het programma "Bestuur en veiligheid" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 176.193,-- voordelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Raad en ondersteuning € 32.000 nadelig

Bestuursondersteuning raad en rekenkamer € 29.000 nadelig

Dit nadeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat meer uren van de diverse afdelingen zijn doorbelast en betreft een cumulatie van kleinere verschillen.

College van B&W en ondersteuning € 147.000 voordelig

Bestuursondersteuning € 112.000 voordelig

Vanuit de afdeling ruimtelijke ontwikkeling zijn er 1.184 uur (= € 91.000,--) minder doorbelast ten opzichte van de begroting. Vanuit afdeling maatschappelijke ontwikkeling is eveneens sprake van een lagere doorbelasting van 653 uur (= € 58.000,--). Bij de begroting wordt op deze post capaciteit beschikbaar gehouden voor bestuursopdrachten die bij de begroting nog niet bekend zijn. Gedurende het jaar worden deze uren geschreven op de projecten waar ze voor ingezet zijn.

Verder is vanuit kostenplaats I&A een bedrag van € 25.000,- meer doorbelast op het product. Ten behoeve van de doorbelasting van configuraties, was in de begroting 2013 geen rekening gehouden met het bestuurssecretariaat. Dit heeft tot gevolg een extra doorbelasting van 4 configuraties.

Opstellen productenraming en -realisatie € 46.000 voordelig

Vanuit afdeling ondersteuning zijn er 470 uur (= € 34.000,--) minder doorbelast ten opzichte van de begroting. De nieuwe werkwijze voor de P&C documenten, de scrum-methode, begint zijn vruchten af te werpen. Door deze efficiëntere werkwijze worden er namelijk minder uren door de afdeling ondersteuning aan besteed dan in voorgaande jaren.

Openbare orde en veiligheid € 48.000 voordelig**Openbare orde en veiligheid € 33.000 voordelig**

Vanuit afdeling realisatie en beheer, werkvoorbereiding zijn er 590 uur (= € 45.000,--) minder doorbelast. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de uren die betrekking hadden op dit product geschreven zijn op het product "overige kosten".

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Rekenkamercommissie	€ 5.000	€ 5.000	0
Reeds in 2011 is deze bezuiniging gerealiseerd			
Vergoeding raadsfractie	€ 4.000	€ 2.500	0
De vergoeding voor de raadsfracties op basis van de verordening wordt vanaf 2011 niet meer uitbetaald. In de begroting 2010 was nog een vergoeding opgenomen van € 2.500,-. De maximaal mogelijke bezuiniging is dus behaald.			
Verslaglegging raad en commissies	€ 4.000	€ 4.000	0
Het videoverslag is per 1-1-2011 opgezegd. De totale kosten zijn teruggebracht van € 14.000,- naar € 9.380,-			
Bezwaarschriftencommissie	0	0	€ 4.750
Bij de behandeling van de perspectiefnota 2011-2015 is besloten om deze bezuiniging te schrappen.			
Representatie	€ 7.000	€ 7.000	0
Het budget voor een aantal activiteiten is versoerd en op deze wijze is de bezuiniging gerealiseerd.			
Brandweer	€ 69.100	€ 69.100	€ 95.700
Door de invoering van duurzame financiering is de bijdrage aan de Veiligheidsregio Midden en West-Brabant verlaagd.			

Investeringen

In 2013 zijn er geen investeringen geweest welke groter waren dan € 50.000,--.

Programma

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

- Het op adequate en klantgerichte wijze verstrekken van producten en diensten via de diverse toegangskanalen (post, email, website, telefoon, balie) van de burger naar de gemeente toe (commissie Jorritsma).

Wat hebben we gedaan

Voortgang beleidsagenda

Programma Dienstverlening	Portefeuillehouder	Voortgang
Evaluatie communicatiebeleid	Burgemeester	Gereed
Wijziging huisstijl	Burgemeester	Gereed
Nieuw communicatiebeleid	Burgemeester	Nieuwe planning
Onderzoek regelvrij bouwen particulier opdrachtgeverschap (motie P2012/4)	Van Kesteren	Gereed

Speerpunten van beleid

Dienstverlening

We werken al jaren hard aan het verbeteren van de dienstverlening. En met resultaat. Het afgelopen jaar is Steenbergse door de ondernemers tot dienstvriendelijkste gemeente voor ondernemers benoemd in West-Brabant. Steenbergse kiest voor een dienstverleningsvisie, die aansluit op de eigen sterke punten, zonder dat daarbij de overheidsrichtlijnen van onder andere Antwoord@ en het I-NUP uit het oog worden verloren. In de afgelopen jaren zijn vele activiteiten uitgezet en doelstellingen gerealiseerd en zijn verdere discussies gevoerd ten aanzien van de ontwikkeling en inrichting van de dienstverlening.

Met de geactualiseerde visie 2012-2015 willen we de Steenbergse burger de dienstverlening bieden, die passend is bij de gemeente en haar inwoners. We staan aan de vooravond om door te groeien naar fase 4 van Antwoord@. Fase 4 houdt in dat het Klantcontactcentrum de dienstverlening verbetert door processen te verbeteren en proactief diensten te verlenen. Het klantcontact is persoonlijk en verloopt via het voorkeurskanaal van de klant. Welk pad de burger ook bewandelt voor zijn product of dienst, de basis van de dienstverlening is gelijk.

Processen willen we verbeteren middels het lean-principe. Het afgelopen jaar is er o.a. hard gewerkt om het proces "reguliere bouwvergunning" zodanig in te richten dat de klant sneller beschikt over een vergunning. Het proces is nu 4 weken sneller dan de wettelijke procedure.

De digitale dienstverlening

We hebben ons ten doel gesteld om richting 2015 het digitale kanaal een prominente rol toe te bedelen. Dit betekent dat de inzet van de "ouderwetse kanalen" kritisch onder de loep worden genomen. In iedere situatie zal gebruik van het digitale kanaal namelijk leiden tot vermindering van klantcontacten via andere

kanalen. Daarvoor in de plaats zou de persoonlijke ondersteuning via de site een toegevoegde waarde kunnen betekenen.

Het is belangrijk dat onze digitale dienstverlening aansluit bij de behoeften van onze inwoners. We zijn daarom zeer blij met het in maart 2013 ingestelde burgerplatform website.

Het platform geeft ons gevraagd en ongevraagd advies ten aanzien van onze digitale dienstverlening.

Benchmarking Dienstverlening

Het doel van de deelname aan de Benchmarking Dienstverlening is de kennis op het gebied van kwaliteitsverbetering en efficiënt werken in de gemeentelijke dienstverlening te verwerven en te delen. Hierdoor kunnen verbeteringen in de dienstverlening sneller en effectiever worden waargemaakt: meten, vergelijken en verbeteren! De afgelopen jaren hebben we met wisselend succes deelgenomen aan de benchmarking. Een van de voorwaarden van het door ons onderschreven convenant is dat we jaarlijks deelnemen aan een benchmarking op het terrein van de dienstverlening.

De belangrijkste resultaten van de Benchmarking Publiekszaken van het afgelopen jaar zijn:

- Bereikbaarheid : De gemeente is voldoende/ruim bereikbaar.
- Beschikbaarheid : Zoveel mogelijk klantcontacten worden in één keer (en foutloos) afgehandeld.
- Informatievoorziening : De informatievoorziening aan klanten is voldoende en begrijpelijk.
- Wachttijden : Klanten worden binnen aanvaardbare tijden geholpen.
- Levertijden : Diensten en producten worden binnen redelijke termijn afgehandeld.
- Tarieven : De prijs voor de producten en diensten is redelijk.
- Bejegening van klanten : Klanten worden correct en deskundig behandeld.
- Betrouwbaarheid : De informatie die de gemeente verstrekt is betrouwbaar, volledig en juist.

Beleidsprioriteiten 2013

Modernisering GBA

Op 6 januari 2014 is de wet Basisregistratie Personen (BRP) van kracht geworden. Hierdoor hebben we aan de modernisering van de GBA in 2013 niets kunnen doen. Vooruitlopend op de aansluiting van de BRP (toetredingstraject loopt vanaf 2014 tot en met 2018) zijn we voornemens om met ingang van 1 januari 2015 de aangiften burgerlijke stand digitaal aan te bieden.

Relisatie Persoonlijke Internet Pagina (PIP)

Eind september is duidelijk geworden op basis van welke standaarden de gegevensuitwisseling plaats gaat vinden (DigiKoppeling / MijnOverheid Berichtenbox). Hierdoor is de realisatie van het PIP uitgesteld. Er is inmiddels een keuze gemaakt voor een leverancier. Gekozen is voor BCT met Liber. In 2014 wordt begonnen met het implementatietraject en zal er worden aangesloten bij MijnOverheid.

Zorgdragen dat sociale media gemeentegoed worden

Doordat het communicatiebeleidsplan in oktober 2013 is vastgesteld was het niet mogelijk om in de resterende maanden van het jaar er voor te zorgen dat de sociale media gemeentegoed zouden worden

Evaluatie communicatiebeleid

In de raadsvergadering van oktober 2013 is een nieuw communicatiebeleid vastgesteld. De uitvoering van dit beleid zal een paar jaar in beslag nemen. In het laatste kwartaal van 2013 is hier al mee begonnen.

Aanpassing APV

In het kader van de nieuwe Drank- en horecawet dienen bij gemeentelijke verordening regels te worden gesteld op welke tijden alcoholhoudende dranken mogen worden verstrekt. Deze zijn in de raadsvergadering van 19 december jl. vastgesteld.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

product	Begroting		Begr. na		Rekening	
	2013		wijz. 2013		2013	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
burgerzaken	684.312	-376.684	675.112	-345.857	674.712	-309.387
dienstverlening	290.420	0	290.420	0	266.462	0
vergunningen	890.983	-685.626	766.563	-567.519	662.664	-795.123
mut.res.programma dienstverlening	0	-8.000	0	-38.000	0	0
Totaal	1.865.715	-1.070.310	1.732.095	-951.376	1.603.838	-1.104.510
Nadelig saldo	795.405		780.719		499.328	

Het werkelijk resultaat op het programma "dienstverlening" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 281.391,-- voordelig.

Hierna volgt een toelichting op de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Burgerzaken € 36.000 nadelig

Overige werkzaamheden burgerzaken € 60.000 nadelig

In het verleden vond om de drie jaar een audit, in het kader van kwaliteitszorg GBA, plaats. Deze audit werd uitgevoerd door een extern bureau. Nu dienen we jaarlijks zelf voor een dergelijke audit zorg te dragen, waardoor meer uren door afdeling publiekszaken zijn gemaakt dan geraamd.

Vergunningen € 332.000 voordelig

Wabo algemeen € 26.000 nadelig

Het betreft hier een cumulatie van kleinere verschillen.

Wabo bouwvergunningen € 141.000 voordelig

Vanuit afdeling ruimtelijke ontwikkeling zijn 476 uur (= € 37.000,--) minder doorbelast aan het product bouwvergunningen. Dit voordelig resultaat is voornamelijk het gevolg van het feit dat de uren die hieraan besteed zijn, geschreven zijn op de post ruimtelijke ordening.

Het voordeel op de doorbelasting vanuit afdeling publiekszaken van 1.512 uur (= € 109.000,--) is voornamelijk het gevolg van een verschuiving tussen een aantal gerelateerde posten. Daarnaast zijn er in 2013 minder uren besteed aan de bouwvergunningen als gevolg van minder aanvragen op het AFC gebied en een afname van de reguliere aanvragen.

Bouwleges € 245.000 voordelig

In 2013 ligt het totaal aantal geraamde vergunningen ongeveer 30% boven het aantal ingediende verzoeken tot vergunning met de activiteit bouwen. Door een verschuiving van de lagere naar de hogere vergunningencategorieën zijn er, ondanks een afname van het aantal vergunningaanvragen, meer inkomsten ontvangen. Ook de bouwkosten van enkele projecten, zoals de Bongerd en De Vossemere, bleken hoger dan geraamd, waardoor meer leges zijn ontvangen. Daarnaast zijn er enkele vergunningen aangevraagd voor de uitbreiding van (agrarische) bedrijven welke niet voorzien waren.

Tot slot zijn er twee vergunningen verleend voor de bouw van respectievelijk 3 en 4 windmolens op het AFC Nieuw-Prinsenland. Hoewel de Provincie Noord-Brabant het bevoegd gezag is voor wat betreft het verlenen van de vergunning, heeft de gemeente Steenberg de Provincie Noord-Brabant geadviseerd over de aanvraag. De leges die hiervoor zijn ontvangen (€ 53.000,--) waren niet voorzien in de raming.

Mutaties reserves dienstverlening € 38.000 nadelig

Beschikking over reserves € 38.000 nadelig

De geraamde onttrekkingen betreffen een onttrekking voor de dekking van de kosten voor invoering van de omgevingsdiensten à € 30.000,-- en een onttrekking van € 8.000,-- voor dekking van de kapitaallasten van de investeringskosten in de website. In beide gevallen zijn hiervoor geen uitgaven gedaan, zodat een onttrekking niet nodig was.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Voorlichting	€ 13.500	€ 14.000	0
In 2011 is het contract voor de infopagina opgezegd. Er zijn nog enkele verplichte publicaties waarvoor een advertentie geplaatst wordt in een huis aan huisblad.			
Leges omgevingsvergunning	€ 20.000	€ 20.000	0
De leges van de omgevingsvergunning worden kostendekkend berekend en hierin worden ook de kosten voor de WABO-manager meegenomen.			
Leges openbare orde en veiligheid	€ 7.200	€ 7.200	0
Bij de vaststelling van de legesverordening is rekening gehouden met een verhoging van de leges.			

Investeringen

In 2013 zijn er geen investeringen geweest.

Programma

Sport en cultuur

Wat willen we bereiken?

- Versterken sociale samenhang en in stand houden van voorzieningen
- Stimuleren van sport en bewegen in brede zin
- Een meer verzelfstandigd beheer van gemeenschapshuizen en binnensportaccommodaties
- Efficiëntere exploitatie van de binnen- en buitensportaccommodaties
- Passende en toegankelijke bibliotheekvoorzieningen
- Stimuleren van muziekbeoefening
- Bevorderen van lokale kunst- en cultuuruitingen en cultuureducatie

Bestaande kaders:

- Kunst en cultuurbeleid 2008-2011
- Sportbeleidsplan 2010-2014

Nog te ontwikkelen bestuurlijke kaders:

- Bibliotheekbeleid
- Herziening van het kunst en cultuurbeleid
- Beleid verzelfstandiging gemeenschapshuizen
- Verbeterd beheer gemeenschapshuis en sporthal 't Cromwiel
- Privatisering Tennisparken
- Beleid verhuur buitensportaccommodaties
- Haalbaarheid beheerstichting voor sport- en welzijnsactiviteiten

Raadsprogramma 2010-2014

Er zal onderzoek worden gedaan naar de optimalisering van de exploitatie van de dorps huizen en sportaccommodaties.

Daarnaast is bij de perspectiefnota 2013-2017 een motie aangenomen waarbij de raad opdracht geeft om in overleg met gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodaties (buitensport, binnensport en zwembaden) toe te werken naar een exploitatiemodel waarbij de exploitatietekorten van de accommodaties worden verminderd. De gebruikers dienen binnen de wettelijke mogelijkheden zoveel mogelijk vrijheid te krijgen om inkomsten te kunnen genereren en zelf een eigen bedrijfsvoering te kunnen voeren.

Stand van zaken:

Het onderzoek naar de optimalisering van de exploitatie van de dorps huizen en sportaccommodaties is in 2011 opgestart. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in 2012 met de gemeenteraad gedeeld.

De uitwerking van de motie is in het najaar 2013 opgestart. In eerste instantie hebben wij ons gericht op het proces en in januari 2014 is inzicht verschaft in het te lopen proces om te komen tot door alle partijen gedragen oplossing voor een beter exploitatiemodel voor de binnen-, buitensport en zwemaccommodaties.

Wat hebben we gedaan

Voortgang beleidsagenda

Programma Sport en cultuur	Portefeuillehouder	Voortgang
Verzelfstandiging gemeenschapshuizen (motie P2012/11)	Termeer	Gereed
Verzelfstandiging sporthal de Buitelstee/gymzaal Merijntje	Termeer	Nieuwe planning
Beleidsnota bibliotheek	Van Geel	Gereed
Privatisering tennisparken	Termeer	Nieuwe planning
Verzelfstandiging sportparken (motie P2012/12)	Termeer	Gereed
Beleidsnotitie verlagen exploitatietekort buitensportaccommodaties	Termeer	Gereed
Onderzoek vorming beheerstichting sport- en welzijnsactiviteiten (motie P2011/8)	Termeer	Naar 2014
Toekomstvisie De Heen	Van Geel	Naar 2014
Herzien kunst- en cultuurbeleidsplan	Van Geel	Gereed
Voorzieningenniveau sportaccommodaties in kaart brengen/bepalen budget (motie 2013/4)	Termeer	Naar 2014
Exploitatiemodel binnensportaccommodaties (motie P2013/3)	Termeer	Naar 2014
Exploitatiemodel buitensportaccommodaties (motie P2013/4)	Termeer	Naar 2014
Exploitatiemodel zwembaden (motie P2013/5)	Termeer	Naar 2014

Beleidsprioriteiten 2013

Meer verzelfstandigd beheer van sportaccommodaties

In 2013 is een start gemaakt om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van een meer verzelfstandigd beheer van de sportaccommodaties. Met de sportverenigingen is oriënterend overleg gevoerd. Dit heeft geresulteerd in het samenstellen van een "Startnotitie Privatisering gemeentelijke sportaccommodaties". Alle betrokken verenigingen en instellingen die gebruik maken van de gemeentelijke sportaccommodaties hebben ingestemd met de Startnotitie. In de Startnotitie is een benodigd budget opgenomen voor verder onderzoek naar mogelijkheden om beheer- en onderhoudstaken over te dragen aan de verenigingen. De gemeenteraad heeft hierover in februari 2014 een besluit genomen. Voor uitwerking van het hele privatiseringstraject voor buiten-, binnensport en zwembaden wordt vooralsnog een periode van twee jaar gepland (2014 en 2015). Gedurende deze periode wordt de raad via voortgangsrapportages geïnformeerd over de stand van zaken van het privatiseringstraject. Op het moment dat in het traject besluitvorming nodig is wordt dit aan de raad voorgelegd.

Privatisering tennisparken

In de raadsvergadering van december 2013 heeft de raad een besluit genomen omtrent de privatisering van de twee tenniscomplexen in Steenberg en Nieuw Vossemeer. Omdat tennisvereniging Steenberg geen kans zag om te privatiseren is besloten om vanaf 01-01-2017 een kostendekkende huur in rekening te brengen.

Tennisvereniging N.V.T.V. is akkoord gegaan met deelprivatisering, dit houdt in dat het volledige complex, met uitzondering van de tennisbanen, is geprivatiseerd. Het groot onderhoud en de renovaties van de banen blijft een taak van de gemeente.

Verzelfstandigen sporthal De Buitelstee

In 2013 is samen met de horeca-exploitant gezocht naar de mogelijkheden om het beheer van de sporthal zoveel als mogelijk op afstand te brengen van de gemeente. Op basis van de bestaande bedrijfsvoering is gekeken welke taken op een verantwoorde wijze konden worden overgedragen aan de horeca-exploitant. Uitgangspunt hierbij was dat het dagelijks beheer van het totale complex onder de verantwoordelijkheid kwam te vallen van de horeca-exploitant. Hieronder vielen o.a.: schoonmaak, verhuur en administratieve verwerking daarvan, energiekosten, gastheerschap, etc. Uiteindelijk heeft deze aanpak geleid tot een nieuwe beheerovereenkomst voor een periode van 1½ jaar. Bij wederzijdse instemming kan deze overeenkomst na de 1½jaar verlengd worden met een periode van 5 jaar. Naast de beheertaken is ook nadrukkelijk gekeken naar de toegestane activiteiten in de sporthal in relatie tot de wet- en regelgeving. Hier zijn duidelijke afspraken over gemaakt. Met de gewijzigde exploitatie opzet realiseren we een bezuiniging van € 50.000,-

Kunst- en Cultuurbeleidsplan herzien

In de beleidsbegroting is opgenomen dat eind 2013 een nieuw kunst en cultuurbeleid wordt voorgelegd. Het is niet gelukt om het nieuwe beleid in de raadsvergadering van december aan te bieden. Het nieuwe beleid is vastgesteld in de raadsvergadering van februari 2014. Het kunst en cultuurbeleid is afgelopen maanden herzien, oude speerpunten en doelen zijn aangepast en deels overgenomen in het nieuwe beleid. In het nieuwe kunst en cultuurbeleid zijn twee ambities opgenomen. Ambitie 1: de gemeente biedt ieder kind een basis voor een inspirerend en betekenisvol leven. Ambitie 2: kunst en cultuur als stimulans voor sociale cohesie.

Afronden bezuinigingsoperatie gemeenschapshuizen

In 2013 is constructief overleg gevoerd met de beheerstichtingen van vijf gemeenschapshuizen en kan vanaf 2014 een structurele besparing van zo'n € 41.200,- op de gemeentelijke budgetsubsidies voor deze voorzieningen worden behaald. Op Ontmoetingscentrum 't Cromwiel, waarvan beheer en exploitatie sinds juni 2012 in gemeentelijke handen ligt, kon een bezuiging van € 30.000,- ingeboekt worden. Reden hiervan is de positieve uitwerking van het feit dat beheer van sporthal én ontmoetingscentrum in een hand ligt. Hierdoor is een efficiëntere exploitatie haalbaar gebleken en konden de nodige synergie voordelen behaald worden. De totale bezuiging komt daarmee neer op een bedrag van € 67.226,-.

Realisatie MFA

De multifunctionele accommodatie (MFA) in Kruisland is in december 2013 zo goed als voltooid. De officiële opening heeft in januari 2014 plaatsgevonden. In het MFA wordt huisvesting geboden aan culturele verenigingen en instellingen, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk. Aan de voorzijde van het MFA bevindt zich het Zorgpunt met daarin de huisarts, prikdiensten, uitgiftepunt apotheek, consultatiebureau en fysiotherapie. Het MFA is een toekomstbestendige voorziening waar de verenigingen en instellingen in Kruisland op een adequate wijze onderdak vinden. Genoemde partijen zijn in staat om in een goed geoutilleerd gebouw uitvoering te geven aan activiteiten en de doelstellingen waar zij als vereniging voor staan.

MFA Kruisland

Toekomstvisie De Heen

In 2013 is een gemeentelijke conceptvisie voor de toekomst van De Heen opgesteld. In deze visie zijn oplossingsrichtingen benoemd waarmee de inwoners vanuit eigen kracht actie kunnen ondernemen om de leefbaarheid in hun kern te behouden.

De visie is opgesteld in nauwe samenwerking met de Stichting Leefbaarheid De Heen, inwoners en stakeholders. De stichting Leefbaarheid De Heen heeft samen met een aantal inwoners veel tijd gestoken om een eigen visie te schrijven in reactie op de conceptvisie van de gemeente. In ambtelijk overleg heeft de stichting deze visie constructief teruggekoppeld. Het afronden van de eindversie hiervan in 2013 is niet gelukt, maar in januari 2014. De Toekomstvisie is daarom in februari 2014 aan de raad ter kennis gebracht. Definitieve besluitvorming vindt vervolgens na de verkiezingen plaats door de nieuw geïnstalleerde raad.

De Heen

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

product	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
sportparken	826.511	-132.434	807.765	-85.910	850.067	-75.572
zwembaden	635.400	-235.429	620.847	-235.429	617.961	-233.855
binnensportaccommodaties	439.421	-106.532	447.371	-106.532	395.125	-113.787
kunst en cultuur	174.404	0	174.404	0	142.224	0
openbaar bibliotheekwerk	481.046	-88.479	481.136	-88.479	485.630	-91.998
muziekonderwijs	128.086	0	127.686	0	84.079	0
sociaal maatschappelijke accommodaties	822.614	-257.988	784.262	-257.988	997.629	-526.020
mut.res.programma sport	0	-214.964	13.160	-214.964	5.133	-180.717
Totaal	3.507.481	-1.035.826	3.456.630	-989.302	3.577.849	-1.221.949
Nadelig saldo	2.471.655		2.467.328		2.355.900	

Het werkelijk resultaat op het programma "sport en cultuur" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 111.428,-- voordelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Sportparken € 53.000 nadelig

Overige aangelegenheden inzake lo en sport € 41.000 nadelig

Het nadelige resultaat op dit product wordt met name veroorzaakt door een hogere doorbelasting van 541 uur (= € 48.000,-) vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling. Deze overschrijding is met name het gevolg van de uren die hieraan zijn besteed in het kader van de aanleg van kunstgrasvelden.

Binnensportaccommodaties € 60.000 voordelig

Sporthal 't Cromwiel € 45.000 voordelig

Het betreft hier een cumulatie van kleinere verschillen.

Kunst en cultuur € 32.000 voordelig

Kunst- en cultuurbeleid € 27.000 voordelig

Voor kunst en cultuur stond in de planning om een cultureel educatief spel te realiseren samen met het kunst- en cultuurplatform. Het is in 2013 niet gelukt om dit spel te realiseren. Het realiseren van deze wens van het kunst- en cultuurplatform is lastiger dan we voor aanvang hadden voorzien. Momenteel wordt hier hard aan gewerkt door het K&C Platform.

Muziekonderwijs € 44.000 voordelig

Overig ontwikkelingswerk € 37.000 voordelig

Vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling zijn er 390 uur (= € 35.000,--) minder doorbelast op het product. Deze uren zijn toegeschreven aan de van toepassing zijnde posten ten behoeve van de subsidies.

Sociaal maatschappelijke accommodaties € 55.000 voordelig

Gemeenschapshuizen € 48.000 voordelig

Het voordelige resultaat op gemeenschapshuizen is het gevolg van een lagere doorbelasting van 299 uur (= € 27.000,--) vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling. Dit komt voornamelijk doordat de verzelfstandiging van de gemeenschapshuizen eerder is afgerond dan waar in de begroting vanuit was gegaan.

Gemeenschapshuis 't Cromwiel € 29.000 nadelig

Op de post uitzendkrachten is sprake van een overschrijding van € 26.000,--. Verklaring hiervoor is dat vanwege de toename van activiteiten er ook meer personele inzet nodig is geweest. De toename van de personele inzet wordt gedekt uit de extra inkomsten uit verhuur en horecaopbrengsten. Aan hogere inkomsten en lagere inkoopkosten horeca is een voordeel van € 32.000,-- behaald.

Mutaties reserves sport en cultuur € 26.000 nadelig

Beschikking over reserves € 32.000 nadelig

De gemeenteraad is niet akkoord gegaan met alle bij de begroting 2013 voorgestelde eenmalige zaken 2013. De correctie van deze beschikking over de reserve is begrotingstechnisch verantwoord op het programma financiering en leidt tot een verschil op dit programma.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Privatiseren tennisparken	€ 15.000	0	0
Hogere netto opbrengst sportparken	€ 35.000	0	€ 20.000
Het overleg met de sportverenigingen is niet afgerond 2012, waardoor de bezuiniging niet gerealiseerd kon worden in 2012.			
Exploitatie zwembaden	€ 73.500	€ 73.500	0
De beoogde bezuiniging op de zwembaden was € 50.000,-. Bij de jaarrekening 2012 was al € 65.000,- gerealiseerd en in 2013 is nog € 8.500,- extra bezuinigd op de exploitatie van de zwembaden.			
Verzelfstandigen sporthallen	€ 33.000	0	€ 117.000
In 2012 is 't Cromwiel in eigen beheer gekomen. Hierdoor zijn de lasten voor de sporthal en het gemeenschapshuis in de begroting in totaal 63.000,- lager opgenomen. De cijfers in de jaarrekening komen overeen met de begroting.			
Netto kosten bibliotheek	€ 30.000	€ 30.000	€ 5.664
Rekeninghoudend met de loon- en prijscompensatie waar de bibliotheek voor 2013 recht op had, is de subsidie met € 30.000,- verlaagd. De totale bezuiniging (excl indexering) is begroot op € 34.000,-.			
5 jaar uitstel jeugdwerk Welberg	€ 22.750	€ 22.750	0
De investering in het gebouw van het jeugdwerk Welberg stond origineel gepland voor 2012. De investering is nu voor minimaal 5 jaar uitgesteld.			
Verzelfstandigen gemeenschapshuizen	€ 30.000	€ 30.000	€ 130.681
In 2012 is 't Cromwiel in eigen beheer gekomen. Hierdoor zijn de lasten voor de sporthal en het gemeenschapshuis in de begroting in totaal 63.000,- lager opgenomen. De cijfers in de jaarrekening komen overeen met de begroting.			

Investerings

Investerings > € 50.000,-- betreffende dit programma			
Omschrijving	Investeringskrediet	Uitgaven t/m 2013	Restant krediet
Sportaccommodatie SC Welberg (incl.grond)	1.230.696	1.204.815	25.881
Toelichting: Nadat de raad in 2010 een krediet beschikbaar heeft gesteld, is in 2011/2012 de grond aangekocht en zijn de velden aangelegd. Alle voorzieningen voor het sportpark zijn gerealiseerd waarna het krediet aan het einde van 2013 af is gesloten.			

Investerings > € 50.000,-- betreffende dit programma			
Omschrijving	Investeringskrediet	Uitgaven t/m 2013	Restant krediet
Nieuwe MFA Kruisland	2.320.050	2.198.120	121.930
Toelichting:			
De gemeenteraad heeft het krediet in 2010 beschikbaar gesteld. De nieuwbouw zal in 2 fases worden gerealiseerd. In 2013 is de tweede fase, de nieuwbouw voor het gemeenschapsgebouw (het oorspronkelijke dorps huis), afgerond. Het gebouw is per november 2013 in gebruik genomen. Het investeringskrediet is per eind 2013 afgesloten. Vanwege een aantal zaken die nog niet naar behoren zijn opgeleverd door de aannemer, zijn een aantal nota's nog niet betaald. Deze kosten zijn wel opgenomen als verplichting voor 2013.			
Verbouwing TWB in bibliotheek	137.944	94.213	43.731
Toelichting:			
De verbouwing van de TWB in de bibliotheek heeft in zijn geheel plaatsgevonden in 2013. Het krediet is per eind 2013 afgesloten binnen het daarvoor beschikbaar gestelde krediet.			

Programma

Onderwijs

Wat willen we bereiken?

- Zorgdragen voor adequate huisvestingsvoorzieningen voor het primair en het voortgezet onderwijs
- Zorgdragen voor de ontwikkeling van minimaal één brede school per kern voor 2015
- In stand houden van het openbaar onderwijs in de kern Dinteloord
- Zorgdragen dat jongeren en volwassenen zich naar hun aanleg en capaciteiten optimaal kunnen ontwikkelen waarbij schooluitval beperkt wordt en jongeren met een startkwalificatie naar de arbeidsmarkt kunnen doorstromen
- Zorgdragen voor een goede kwaliteit van het vervoer van kinderen die aangewezen zijn op het leerlingenvervoer
- Zorgdragen voor toegankelijke voorschoolse voorzieningen (peuterspeelzalen en kinderopvang), onder andere gericht op het voorkomen van onderwijsachterstanden

Bestuurlijke kaders:

- Verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente Steenbergen
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Steenbergen
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid gemeente Steenbergen
- Gemeentelijk onderwijsachterstandenplan 2006 - 2010
- Budget subsidieovereenkomst Peuterspeelzalen
- Integraal huisvestingsplan voor het primair onderwijs
- Doordecentralisatie overeenkomst met het voortgezet onderwijs

Nog te ontwikkelen bestuurlijke kaders:

- Lokale Educatieve Agenda

Raadsprogramma 2010-2014

Op onderwijsgebied zal worden gestreefd naar de realisatie van het Brede Schoolconcept in elke kern en naar een breder aanbod van het VMBO. Samen met het bedrijfsleven wordt de komst van een groter aantal stage- en leerwerkplaatsen gestimuleerd. Zowel binnen als buiten de gemeenten zullen schoolroutes naar de scholen veilig zijn.

Stand van zaken:

De realisatie van het Brede Schoolconcept ligt op koers. In de nota Brede scholen in Steenbergen is afgesproken dat in 2015 in iedere kern een brede school aanwezig moet zijn. Inmiddels is dat in bijna iedere kern het geval. Ten aanzien van het breder aanbod VMBO is een eerste stap gezet door de ingebruikname van een hele nieuwe school voor het VMBO onderwijs. Met het OMO schoolbestuur is in 2009 afgesproken dat zij na ingebruikname van het nieuwe gebouw gaan werken aan een breed aanbod waarbij ook op termijn onderbouw HAVO/VWO onderzocht zal worden. Inmiddels zijn er regionale afspraken gemaakt over de verdeling van onderwijsrichtingen in de regio. Hierbij is afgesproken dat in Steenbergen geen onderbouw HAVO/VWO gerealiseerd zal worden.

Ten aanzien van de schoolroutes participeren wij nog steeds in het project veilig honk en zijn op alle schoolroutes veilige honken gesitueerd.

Wat hebben we gedaan

Voortgang beleidsagenda

Programma Onderwijs	Portefeuillehouder	Voortgang
Uitwerking en voortgang Lokale Educatieve Agenda (LEA)	Van Geel	Gereed
Regionalisering van de leerplicht: start nieuw leerplichtbureau	Van Geel	Gereed
Evaluatie peuterspeelzaalwerk	Van Geel	Nieuwe planning

Beleidsprioriteiten 2013

Passend onderwijs

De nieuwe wet Passend onderwijs gaat in per 1 augustus 2014. Het samenwerkingsverband primair onderwijs en het voortgezet onderwijs is verantwoordelijk voor alle scholen in de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht. Tholen sluit ook aan bij het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs. Samen met het onderwijs zijn we o.a. vanuit de transitie jeugdzorg, verantwoordelijk om passende ondersteuning te bieden aan die jongeren die dat nodig hebben. Om onze gezamenlijke opgave te kunnen realiseren is in 2013 een Regionaal Educatieve Agenda (REA) ingericht. In dit overleg zijn de schoolbesturen van het primair en voortgezet onderwijs en de gemeenten besturen vertegenwoordigd. De REA is het middel waar we het wettelijk verplichte Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) voeren over de ondersteuningsplannen van het onderwijs. In januari 2014 is de eerste officiële REA geweest en hebben de besturen gezamenlijk de kaders voor de samenhang tussen het stelsel van Passend onderwijs en de transitie jeugdzorg vastgesteld.

Brede school

De opening van de brede school Maria Regina in Steenbergen heeft in maart 2014 plaatsgevonden. De eerste indrukken rondom de verkeersbewegingen rondom de school en bij het gemeentehuis worden in april 2014 geëvalueerd.

Opening Brede School Maria Regina

Havo/VWO in Steenbergen op agenda overleg schoolbestuur

In 2012 is gesproken met het bestuur van OMO om HAVO/VWO op te nemen in het Ravelijn. Dit is meegenomen in het onderzoek naar de gevolgen van krimp in het onderwijs. Het onderzoek heeft ertoe geleid dat er in Tholen een vestiging gesloten is en dat er besloten is om in 't Ravelijn alleen VMBO te handhaven.

LEA (Lokaal Educatieve Agenda)

De LEA heeft tot doel om samen met betrokken partijen zoals onderwijs, peuterspeelzalen, kinderopvang en centrum voor jeugd en gezin constructieve afspraken te maken over verschillende thema's zoals: doorlopende leerlijn, vroegsignalering, risicogroepen, brede scholen en andere thema's die in Steenbergen actueel zijn. In Steenbergen was er al een werkgroep LEA. Deze werkgroep is opnieuw geactiveerd en in een praktische structuur ingebed zodat de continuïteit wordt gewaarborgd. In 2013 heeft door alle decentralisaties de werkgroep slechts éénmaal vergaderd. De LEA wordt voortgezet in 2014.

Regionalisering leerplicht

In 2011 en 2012 is hard gewerkt aan de realisatie van regionalisering van de leerplicht op twee niveaus. Deze niveaus zijn op niveau 1 de administratie van de leerplicht. Deze is vanaf 1 augustus 2012 gecentraliseerd in Breda. Op niveau 2 is in maart 2014 een convenant gesloten tussen de gemeenten Bergen op Zoom, Woensdrecht, Steenbergen, Halderberge en Roosendaal. Voordeel is dat nu op deze schaal afstemming over werkwijzen afgestemd wordt zodat scholen met één leerplichtambtenaar te maken hebben. Bovendien verkleint de samenwerking de kwetsbaarheid van de kleinere gemeenten.

Europese aanbesteding leerlingenvervoer

In 2013 heeft de Europese aanbesteding, met behulp van externe ondersteuning, voor het leerlingenvervoer plaatsgevonden. De kosten hiervoor bedroegen € 14.300,- en zijn binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde middelen gebleven.

Evaluatie peuterspeelzaalwerk

In december 2011 is via de notitie "Peuterspeelzaalwerk Nieuwe Stijl" het beleid voor het peuterspeelzaalwerk vastgesteld. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de Wet Oké (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie). Essentie van deze wet is het tegengaan van ontwikkelingsachterstanden bij jonge kinderen en verdergaande harmonisering van het peuterspeelzaalwerk met de kinderopvang. In het nieuwe beleid gaat de gemeente vanaf 2014 alleen haar wettelijke taak uitvoeren om aan kinderen met een achterstand een kwalitatief verantwoord educatief programma te bieden gedurende tenminste tien uren per week. Dit gebeurt via subsidiëring aan de Stichting Peuterspeelzalen Steenbergen met als voorwaarde dat nauwe samenwerking met de kinderopvang moet resulteren in de realisatie van integrale kindercentra. Voor 2013 is aan het peuterspeelzaalwerk een bedrag van 50.908 beschikbaar gesteld om aan 23 doelgroepkinderen het vereiste aantal uren voorschoolse educatie te bieden. Gedurende 2013 heeft de stichting Peuterspeelzalen al nauw samengewerkt met de kinderopvang.

Een evaluatie van het peuterspeelzaalwerk was voorzien in december 2013. Vanwege het faillissement van de aanbieder van kinderopvang in Steenbergen, de financiële gevolgen daarvan voor het peuterspeelzaalwerk en de tijd die met overname door een nieuwe houder was gemoeid bleek de stichting Peuterspeelzalen niet in staat om de gewenste gegevens voor de evaluatie tijdig aan te leveren. De evaluatie van het peuterspeelzaalwerk vindt daarom plaats in de eerste helft van 2014.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

product	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
openbaar basisonderwijs, excl. onderwhv	5.350	0	5.350	0	7.567	0
onderwijshuisvesting, basisonderwijs	596.767	0	598.413	0	549.481	0
onderwijshuisvesting, voortgezet ow	290.036	0	290.036	0	269.509	0
overige onderwijsaangelegenheden	837.625	-92.121	798.738	-92.121	791.492	-84.645
voorschoolse voorzieningen	534.618	-96.373	528.239	-104.773	539.305	-101.345
mut.res.progr.onderwijs	0	-22.500	0	-22.500	0	0
Totaal	2.264.395	-210.994	2.220.775	-219.394	2.157.354	-185.990
Nadelig saldo	2.053.401		2.001.381		1.971.364	

Het werkelijk resultaat op het programma "onderwijs" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 29.927,-- voordelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Onderwijshuisvesting, basisonderwijs € 49.000 voordelig

Huisvesting bijzonder basisonderwijs € 46.000 voordelig

De Brede School aan de Buiten de Veste te Steenbergen is op 7 februari 2014 opgeleverd. In de begroting en de tussentijdse rapportages voor 2013 was er nog vanuit gegaan dat de oplevering van het pand in oktober 2013 zou zijn. Er wordt pas afgeschreven nadat het pand in gebruik is genomen, waardoor er in 2013 een "voordeel" is op de kapitaallasten van bijna € 32.000,--.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Eigen bijdrage/ btw-voordeel leerlingenvervoer	€ 13.600	€ 23.000	0
Vanaf half 2012 is het weer mogelijk om de BTW op het leerlingenvervoer terug te ontvangen. In 2013 is € 13.000,- aan BTW terug ontvangen, waardoor de bezuiniging hoger is uitgekomen.			
Exploitatie De Nieuwe Draaikolk	€ 13.000	€ 13.000	0
In februari 2011 is het pand verkocht. Daarna zijn er daardoor geen exploitatiekosten meer geweest.			
Stoppen met subsidie peuterspeelzalen	€ 60.000	€ 60.000	€ 117.700
In december 2011 heeft de raad de invulling van de bezuiniging op het peuterspeelzaalwerk vastgesteld.			

Investeringen

Investeringen > € 50.000,- betreffende dit programma			
Omschrijving	Investeringskrediet	Uitgaven t/m 2013	Restant krediet
Brede School Buiten de Veste	5.013.081	4.810.000	203.081
Toelichting: Het krediet is reeds in 2009 door de raad beschikbaar gesteld. Na een lange voorbereiding is begin 2013 daadwerkelijk begonnen met de bouw van de school. Het gebouw is op 7 februari 2014 opgeleverd, waarna het op 10 maart 2014 in gebruik is genomen. Als gevolg hiervan dient het krediet nog beschikbaar te blijven voor 2014.			
Huisvesting peuterspeelzaal Pippie	200.000	202.643	-2.643
Toelichting: Op 20 december 2012 is door de Raad vastgesteld om € 200.000,- te voteren voor de huisvesting van peuterspeelzaal Pippie op de locatie bij basisschool Gummarus. De concrete realisatie hiervan heeft in 2013 plaatsgevonden.			

Programma

Zorg

Wat willen we bereiken?

- Preventiegerichte ondersteuning van jeugdigen en ouders bij problemen bij opgroei- en opvoedvragen
- Het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning
- Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
- Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem
- Het verlenen van individuele voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer
- Het bieden van maatschappelijke opvang
- Het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)
- Het zorgdragen voor verslavingsbeleid
- Zorg dragen voor zo vroeg mogelijk passende hulp bij jongeren. Hiermee voorkomen dat zij later onnodig gebruik moeten maken voor zwaardere hulp bij de jeugdzorginstellingen
- Leveren van een bijdrage voor de burgers van Steenbergen aan het beschermen en verbeteren van de gezondheid
- Aanbieden van doeltreffende preventieprogramma's gericht op overgewicht, diabetes en depressie, met daarbij een goed bereikbaar en kwalitatief goed zorgaanbod
- Het aanbieden van goede dagbesteding/dagactiviteiten aan kwetsbare personen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem
- Burgers, die vanuit een financieel zelfstandige positie, uit eigen wil en keuze naar vermogen een opbouwende bijdrage leveren aan de lokale samenleving. Zij doen dit vanuit de wetenschap en ervaring dat de gemeenteraad hen voldoende inkomen op minimumniveau garandeert en hen actief begeleidt bij alle activiteiten die zij verrichten om weer zelf in hun bestaanskosten te voorzien
- Samenhangende zorg rondom jeugd en ouders
- Betere afstemming tussen inkomsten en uitgaven op het gebied van de individuele voorzieningen
- Jeugd- en ouderenraad worden actief betrokken bij het te ontwikkelen beleid

Bestuurlijke kaders:

- Subsidieverordening Welzijn gemeente Steenberg
- Beleidsplan WMO/Gezondheid 2013-2016
- Nota jeugdbeleid
- Verordening voorzieningen maatschappelijke ontwikkeling
- Nota speelruimtebeleid
- Visie jongerenwerk
- Sportbeleidsplan
- Verordening Normen en Toeslagen
- Verordening Afstemming
- Verordening Fraude
- Verordening Re-integratie

Nog te ontwikkelen bestuurlijke kaders:

- beleidsnota Gemeenschapshuizen

De belangrijkste beleidsregels:

- Rechtmatigheidsplan
- Nota minimabeleid gemeente Steenberg 2009-2012

Raadsprogramma 2010-2014

Werk is de leidraad voor de waarborging van de sociale zekerheid voor onze inwoners. Door samenwerking met andere instanties zullen extra inspanningen worden geleverd om de werkgelegenheid binnen onze gemeentegrenzen te blijven bevorderen. Leidraad hierbij is het vastgestelde economische beleidsplan.

Stand van zaken:

Het sociaal akkoord dat kabinet en sociale partners op 11 april 2013 sloten, heeft grote impact op de Participatiewet en de uitvoering ervan. De precieze gevolgen hiervan worden nog uitgewerkt door de werkkamer. Details kunnen dus ook nog veranderen. Wat zijn de belangrijkste elementen van de Participatiewet en wat is er veranderd als gevolg van het sociaal akkoord?

- *Als gevolg van het sociaal akkoord zijn de Participatiewet en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen uitgesteld met een jaar tot 1 januari 2015.*
- *Gemeenten krijgen nog steeds één budget voor iedereen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De huidige regelingen voor Wsw, Wajong en WWB komen hierin samen.*
- *De instroom in de SW in zijn huidige vorm stopt met ingang van 1 januari 2015. Op termijn is er geld om via deze voorziening structureel dertigduizend werkplekken te realiseren, op basis van 100% van het wettelijk minimumloon.*
- *Re-integratie- en begeleidingsbudgetten worden samengevoegd en geleidelijk verminderd. Er wordt een 'efficiency-korting' toegepast op het participatiebudget, waardoor het subsidiebedrag per plek in de SW daalt naar 22.000 euro. Dat was 27.000 euro per plek.*

Samenwerking in een regionale sociale dienst moet zowel voor organisatie als klant een duidelijke meerwaarde hebben.

Stand van zaken:

Het eerste jaar van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal zit erop en de samenwerking gaat voorspoedig en soepel, ook de cliëntenraad lijkt tevreden. In het najaar van 2014 wordt de ISD samenwerking geëvalueerd en zal duidelijk worden of de verwachte meerwaarde ook daadwerkelijk een feit is.

Het uitgangspunt van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) is dat alle inwoners zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen aan het sociale leven. De wijze waarop dit wordt georganiseerd staat in verhouding met de daarvoor ontvangen rijksvergoeding. Er zal bekeken worden hoe en in welke mate de uitvoerende instellingen in de beoogde ombuigingen kunnen bijdragen.

Stand van zaken:

In 2011 is de nota ombuigingsvoorstellen WMO vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is een behoorlijk aantal ombuigingsvoorstellen gedaan waardoor de WMO binnen de daarvoor ontvangen rijksvergoeding gerealiseerd kan worden. Een aantal van deze ombuigingsvoorstellen is inmiddels gerealiseerd. In 2014 lopen inkomsten en uitgaven in de pas.

Om de jeugd actiever bij de politiek en besluitvorming te betrekken zal de jeugdraad worden gestimuleerd. Daarnaast zal ook het vrijwilligerswerk, met Vraagwijzer als centrum, worden gestimuleerd.

Stand van zaken:

In 2011 is gebleken dat de jeugdraad, ondanks zeer veel ambtelijke inzet, niet toekomstproof was. Het verloop van de leden van de jeugdraad was dermate hoog dat er geen effectieve jeugdraad kon worden gerealiseerd. Ten aanzien van het vrijwilligerswerk is de vrijwilligerscentrale een centrale plaats voor vrijwilligerswerk.

Om ouderen zo lang mogelijk actief te laten participeren in onze samenleving zal de gemeenteraad het ouderenbeleid moderniseren.

Stand van zaken:

In 2010 is de nota omtrent een modern ouderenbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. Inmiddels wordt hard gewerkt om de doelstellingen van het ouderenbeleid te realiseren. De stichtingen Ouderenwerk Steenberg en Cultureel Ouderenwerk Steenberg zijn gefuseerd en samen verder gegaan onder de naam Stichting Welzijn Ouderen Steenberg.

Wat hebben we gedaan

Voortgang beleidsagenda

Programma Zorg	Portefeuillehouder	Voortgang
Beleidsplan overheveling dagbesteding+dagbegeleiding van AWBZ naar WMO	Van Geel	Naar 2014
Besluitvorming invoering Participatiewet	Van Geel	Naar 2014
Verordening op categoriale bijstand	Van Geel	Nieuwe planning
Onderzoek uitvoering werkzaamheden gemeente door WVS (motie dec. 2010)	Van Geel	Gereed
Ontwikkelen vrijwilligersbeleid	Van Geel	Nieuwe planning
Onderzoeken naar opzetten brede welzijnsinstelling	Van Geel	Nieuwe planning
Ontwikkelen visie op zorg (motie 2013/5)	Van Geel	Gereed

Beleidsprioriteiten 2013

Actualisatie alle budgetsubsidies

Met alle organisaties die een budgetsubsidie ontvangen zijn gesprekken gevoerd over de maatschappelijke resultaten die met de subsidieverlening beoogd worden. Omdat dit een omslag in denken is zowel bij de organisaties als bij de gemeente heeft het traject langer geduurd dan gepland. Met de betrokken partijen die budgetsubsidie ontvangen werd overleg gevoerd om tot een actualisering van de huidige subsidieovereenkomsten te komen. Met name de resultaatmeting van maatschappelijke effecten vormt een belangrijk aandachtspunt. In 2014 zullen verdere gesprekken plaatsvinden over de subsidieovereenkomst, prestatieafspraken, maatschappelijke effecten voor 2015 en verder.

Onderzoek opzetten Brede Welzijnsinstelling

Er is een eerste verkenning gedaan naar de meerwaarde van één brede welzijnsinstelling. Voorlopige conclusie is dat meer inhoudelijke afstemming meer oplevert dan een gezamenlijke organisatie. Er is nu een werkgroep met o.a. stakeholders uit het veld aan de slag om Samenhang in Welzijn te bewerkstelligen. (de naam Brede Welzijnsinstelling wordt niet meer gehanteerd). Eén organisatie zou op termijn een voortvloeiend kunnen zijn van de afstemming, maar is nu niet het vooropgezette doel.

Door de afstemming van de activiteiten kunnen bepaalde taken efficiënter uitgevoerd worden waardoor een groter bereik onder de burgers mogelijk is en in het kader van de decentralisaties van het sociaal domein er meer aangesloten kan worden bij de eigen kracht van burgers.

Vrijwilligersbeleid ontwikkelen

In 2013 is er een eerste verkenning gedaan om een vernieuwd vrijwilligersbeleid op te zetten. Het Vrijwilligersloket ziet voor zichzelf ook een veranderende rol voor de toekomst weggelegd. Het Vrijwilligersloket kan uitgroeien tot een instituut waar dekundigheidsbevordering en begeleiding van vrijwilligers kan plaatsvinden. In 2014 steken we eerst in op een samenhang en afstemming in het welzijnbeleid en zullen daarna (2015) het vrijwilligersbeleid formuleren.

Beleidsplan overheveling dagbesteding/dagbegeleiding van AWBZ naar WMO

Het beleidsplan zal het tweede halfjaar 2014 worden aangeboden aan de gemeenteraad. Het is nog niet gereed omdat behandeling van de wet in de Tweede Kamer op zich laat wachten. Tevens is nog niet duidelijk of persoonlijke verzorging ook een verantwoordelijkheid van de gemeente wordt.

De implementatie gaat naar alle waarschijnlijkheid tweede helft 2014 plaatsvinden, als duidelijk is dat de overheveling van taken met ingang van 1 januari 2015 geëffectueerd moet zijn.

Steenbergen als dementievriendelijke gemeente

Dit is een continu proces dat de komende jaren nog doorloopt binnen het project van de PG-Raad (tot en met 2016). Samen met netwerkpartners wordt gewerkt aan het bereiken van een dementievriendelijke samenleving en een zolang mogelijke participatie aan de samenleving door mensen met dementie. Er is een werkgroep aan de slag om op een aantal onderdelen activiteiten uit te zetten zoals dementievriendelijke verenigingen, kunstactiviteit voor dementerenden en hun mantelzorgers, lotgenotengroepen waar nodig faciliteren, met horeca en het MKB in gesprek gaan over aandacht voor dementerenden en hun naasten.

Uitvoering van de nieuwe beleidsnota WMO/Gezondheid 2013-2016

Diverse activiteiten die zijn opgenomen in het beleidsplan Wmo zijn uitgevoerd, zoals het onderzoek naar zorgvoorzieningen in Kruisland en Nieuw-Vossemeer. Dit rapport is eind februari aan het college aangeboden en ter kennisname aan de gemeenteraad voorgelegd.

Er is een pilot gestart waarbij dagbestedingactiviteiten zijn opengesteld voor meerdere doelgroepen. De evaluatie hiervan vindt in maart 2014 plaats. De ervaringen tot nu toe zijn positief te noemen.

Er zijn vier jaren plannen met twee basisscholen gericht op verbeteren van de gezondheid en het welzijn van kinderen in de basisschoolleeftijd, dit wordt verstrekt door de inzet van de sportcombinatiefunctionarissen die de scholen ondersteunen bij het aanbieden van beweegactiviteiten.

Ook wordt in de regio ingezet op de invoering van de nieuwe drank en horecawet waarbij preventieactiviteiten zijn uitgevoerd zoals Happy Ouders in november en tijdens de kermis zijn de pictoborden ingezet om jongeren bewust te maken van het effect van alcohol op je gezondheid.

Bezuiniging Jeugdgezondheidszorg en integrale jeugdgezondheidszorg

De integrale jeugdgezondheidszorg is in 2013 niet gerealiseerd. Als gemeenten zijn we actief aan de slag gegaan om de integrale jeugdgezondheidszorg vorm te geven samen met de bedrijfscoöperatie, het orgaan waar alle partijen die jeugdgezondheidszorg uitvoeren in vertegenwoordigd zijn. In de zomer van 2013 heeft een van de partijen vanuit de bedrijfscoöperatie aangegeven te stoppen met haar taken voor de jeugdgezondheidszorg. Hiermee is het proces om tot een integrale jeugdgezondheidszorg te komen, stil komen te liggen. In de raadsmededeling van februari 2014 bent u hierover geïnformeerd. Regionaal volgen we de ontwikkelingen rond de overname van taken van deze partij en kijken we op welke manier we de integrale jeugdgezondheidszorg vorm kunnen geven met deze ontwikkelingen en de transitie jeugdzorg in het achterhoofd.

De bezuiniging op de jeugdgezondheidszorg is in 2012 gerealiseerd. De kosten voor de jeugdgezondheidszorg 0 - 4 jaar zijn voor een deel terug gebracht en voor een deel vanuit de middelen van het CJG gedekt.

Transitie van de jeugdzorg

De invoering van de nieuwe wet op de jeugdzorg wordt in samenwerking met 8 gemeenten in de regio vormgegeven in 3 fases. In 2013 hebben we fase 2 afgerond. Deze fase stond in het teken van het inrichten. We hebben eind oktober een transitie arrangement opgeleverd volgens de afspraken die zijn gemaakt tussen het rijk, VNG en IPO. Het transitie arrangement bevat afspraken met de grootste aanbieders over zorgcontinuïteit en uitvoering in 2015. Daarnaast hebben we in 2013 wederom een partnerdag gehouden met aanbieders en ouders/ jeugd om onderdelen op te halen voor het inrichtingskader. Eind 2013 is het inrichtingskader opgeleverd en vastgesteld door de 9 college's. Het inrichtingskader is net zoals de visie uitgelegd in een filmpje. Dit filmpje is terug te vinden op: www.voordejeugdwestbrabantwest.nl. In 2014 gaan we verrichten waarbij we daadwerkelijk de zorg gaan inkopen en afspraken maken met de partners. De lokale (integrale) toegang zullen realiseren en de betrokken inwoners actief zullen gaan benaderen om hen te informeren over de wijzigingen die voor hen van toepassing zijn.

Extra aandacht voor jeugd- en verslavingsproblematiek

Om de jeugd en verslavingsproblematiek aan te pakken is in 2013 de aanpak "Ben ik in beeld?" geïnitieerd. Het doel van deze aanpak is gezamenlijk met politie, jongerenwerk, gemeenten en zorg de zorgen en overlast rond jongeren aan te pakken. "Ben ik beeld?" heeft drie onderdelen. In eerste instantie zullen alle betrokken partners in beeld brengen wie er in een jongerengroep aanwezig zijn: de jongeren in beeld. Daarnaast is het zaak om de hulpverlening in beeld te brengen bij jongeren en ouders en we hebben aandacht voor de omgeving waar hanggroepen staan, de omgeving in beeld. In 2013 zijn er twee groepen waar we actief hebben ingezet en waar trajecten voor hulpverlening en handhaving zijn gestart.

Besluitvorming invoering Participatiewet

Per 1 januari 2015 wordt de Participatiewet ingevoerd. Het wetsvoorstel is met een brief op 2 december 2013 ingediend in de Tweede Kamer. Via een vervolgbrief meldde de staatssecretaris dat zij met de Kamer en sociale partners enkele wezenlijke veranderingen op het voorstel is overeengekomen. Inmiddels is sprake van een vijfde, zesde en zevende nota van wijziging.

Een deel van de veranderingen vloeit voort uit het Sociaal akkoord van april 2013. Verdere wijzigingen houden verband met het coalitieakkoord dat begin februari bekend werd gemaakt. Sociale partners en gemeenten werken deze afspraken verder uit in de Werkkamer. Die maakte eind januari 2014 een uitgebreid tussenresultaat openbaar in de vorm van uitgangspunten en een proceskalender. De schriftelijke ronde van de Kamerbehandeling vond plaats tot half februari. De Kamer stemde op 20 februari 2014 in met het wetsvoorstel Invoeringswet Participatiewet.

Evaluatie ISD Brabantse Wal

Zoals afgesproken bij de oprichting op 01-01-2012 zal in het derde jaar een evaluatie plaatsvinden van de Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal. In het vierde kwartaal van 2014 zal de evaluatie inclusief een klanttevredenheidsonderzoek worden aangeboden aan het college en de gemeenteraad.

Herstructurering Sociale Werkvoorziening

De landelijke ontwikkelingen nopen de gemeenten na te denken over een betaalbare uitvoering van arbeidsontwikkeling van de in de wet genoemde doelgroepen. Er wordt naar de toekomst toe fors bezuinigd op de budgetten, de tekorten bij de WVS groep zullen als gevolg van de bezuinigen fors oplopen.

Op 28 januari 2013 hebben de portefeuillehouders van de negen gemeenten de bestuursopdracht Arbeidsontwikkeling SW goedgekeurd. Deze bestuursopdracht heeft als doelstelling "komen tot een integrale benadering van de arbeidsontwikkeling in de totale keten (de doelgroep beschut werk, de doelgroep arbeidsmarkt, WWB en eventueel Wajong), alsmede te komen tot versterking van de regiefunctie van de gemeenten op de uitvoering waardoor de toekomstige financiële tekorten zo veel als mogelijk worden beperkt. Op 20 december is een eindproduct geleverd waaruit bleek dat de visies op de arbeidsontwikkeling verschilden, waardoor integrale samenwerking op het participatiegebied niet voor de hand ligt. Op 20 december 2013 is een nieuwe (aanvullende) opdracht verstrekt om twee scenario's te onderzoeken. Een scenario van volledige splitsing van de WVS organisatie en een scenario waarbij samengewerkt blijft worden op het gebied van beschut werk.

De portefeuillehouders hebben besloten om het in het rapport genoemde scenario 3 uit te gaan werken. De negen bij de WVS-groep aangesloten gemeenten beogen de herstructurering van het huidige WVS groep voortvarend op te pakken waarbij de visies op arbeidsontwikkeling vorm gegeven kunnen worden. Het doel is te komen tot een verstrekte regiefunctie van de gemeenten waardoor toekomstige financiële tekorten zo veel als mogelijk worden beperkt. Finale besluitvorming rondom de arbeidsontwikkeling en de herstructurering van ons SW bedrijf heeft echter nog niet plaatsgevonden.

Bijzondere bijstand

De bijzondere bijstand is wettelijk geregeld in artikel 35 van de Wet werk en bijstand. Om uniformiteit in de werkwijze te bevorderen zijn regelmatig voorkomende kostensoorten in deze beleidsregels nader omschreven. Vanwege de vele wijzigingen de afgelopen jaren in aanpalende wetgeving, zoals in de zorg, alsmede nieuwe kostensoorten en de druk die vanwege de huidige economische malaise is ontstaan op de bijzondere bijstand, is aanpassing van het gemeentelijk bijzondere bijstandsbeleid noodzakelijk. Tegelijkertijd wordt gekomen tot een harmonisatie van het bijzondere bijstandsbeleid van de drie deelnemende gemeenten aan de ISD Brabantse Wal.

Financiering van de bijzondere bijstand geschiedt middels een bijdrage uit het Gemeentefonds. Het beschikbaar gestelde budget 2013 voor het gemeentelijk minimabeleid bedraagt € 303.283,00. De hoogste kostenpost vormt de bijdrage in de kosten van bewindvoering met € 49.540,00.

De verwachting is, dat het beroep op de bijzondere bijstand verder zal stijgen. Voor 2014 is in de begroting voor het gemeentelijk minimabeleid een bedrag van € 410.639,00 opgenomen. De bijzondere bijstand is een open/eind regeling. Eventuele tekorten dienen uit eigen middelen te worden aangevuld. De Beleidsregels bijzondere bijstand 2014 zijn bij besluit van 7 november 2013 vastgesteld en ter kennisname aan de gemeenteraad voorgelegd in de vergadering van december.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

product	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
maatschappelijke begeleiding en advies	581.147	0	543.976	0	534.478	-2.000
wmo	4.450.307	-423.000	4.459.232	-423.000	4.386.475	-528.752
volksgezondheid	342.878	0	322.878	0	289.663	0
jeugd	1.047.109	0	1.164.677	-5.780	1.023.963	0
wwb	4.329.796	-3.155.700	4.511.211	-3.552.917	4.695.114	-3.573.073
werkgelegenheid	3.178.449	-3.057.593	3.200.462	-3.074.606	3.220.621	-3.100.650
gemeentelijk minimabeleid	394.396	-40.000	394.396	-40.000	502.746	-28.474
participatiebudget	539.519	-527.928	437.971	-426.380	424.597	-424.598
mut.res.progr.zorg	0	-20.000	180.034	-300.078	187.536	-112.729
Totaal	14.863.602	-7.224.221	15.214.838	-7.822.761	15.265.193	-7.770.275
Nadelig saldo	7.639.381		7.392.077		7.494.917	

Het werkelijk resultaat op het programma "zorg" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 102.840,-- nadelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Wet Maatschappelijke Ondersteuning € 179.000 voordelig

Voorziening gehandicapten € 43.000 voordelig

Bij de perspectiefnota was de verwachting dat de kosten voor woningaanpassingen zouden toenemen omdat de doorstroming naar huurwoningen, met daarin alle aanwezige voorzieningen, door de verslechterde woningmarkt zou stagneren. Daarom is het budget met € 60.000,-- verhoogd. Uiteindelijk zijn er toch minder aanvragen voor woningaanpassingen ontvangen en zijn de kosten maar € 15.000,-- hoger uitgekomen dan oorspronkelijk geraamd.

Huishoudelijke zorg € 127.000 voordelig

Er zijn minder incidentele uitgaven geweest voor wat de uitvoeringskosten betreft. Daarnaast hebben we geen projecten gestart ten behoeve van verbetering van werkprocessen en dergelijke, omdat de inzet die gepleegd is in herindicatietrajecten is gestoken. Ten opzichte van de begroting 2013 levert dit een voordeel van € 26.000,-- op. Op de post zorg in natura is, ten opzichte van de raming, een voordelig resultaat behaald van € 31.000,--. In 2013 is het aantal uren binnen een indicatie verminderd. Verder zijn met ingang vanaf september 2013 de tarieven verlaagd, waardoor een voordeel is behaald op de uitgaven.

Op de post persoonsgebonden budget (pgb) is een voordeel gerealiseerd van ruim € 68.000,--. Dit als gevolg van herindicaties die in 2013 zijn uitgevoerd, waardoor het aantal uren zorg dat is toegekend, is afgenomen. Dit betekent een verlaging van de uitgaven. Daarnaast is het aantal pgb's afgenomen in verband met overlijdens en verhuizingen.

Op de eigen bijdrage voor de WMO is sprake van een voordelig resultaat van € 107.000,-- ten opzichte van de raming 2013. In 2013 is het aantal aanvragen verminderd. Ook zijn de indicaties die nog worden afgegeven minder in omvang van uren. En er is een herindicatietraject uitgevoerd voor personen die nog een indicatie voor boodschappen hadden. Deze personen komen hier niet langer voor in aanmerking. Door de terugloop in aanvragen en minder grote indicaties, hoeven personen ook minder eigen bijdragen te betalen. Echter, doordat het vermogen mee wordt genomen in het bepalen van de eigen bijdragen, is het bedrag dat ontvangen wordt aan eigen bijdragen € 107.000,-- hoger dan verwacht.

Verder zijn er vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling als gevolg van inhuur derden 1.129 uur (= € 101.000,--) meer doorbelast aan het product.

Volksgezondheid € 33.000 voordelig*Openbare gezondheidszorg € 32.000 voordelig*

In 2013 zijn geen projecten uitgevoerd namens de gemeente. Ook zijn er geen subsidies aangevraagd die uit deze post gefinancierd konden worden. Bij de vaststelling van de nota volksgezondheid is afgesproken een werkbudget te hanteren voor het uitvoeren van projecten en mogelijke subsidieaanvragen van particulieren en organisaties. Dit heeft tot gevolg een voordelig resultaat van bijna € 24.000,-- op de post overige uitgaven.

Jeugd € 135.000 voordelig*Jeugd- en jongerenopvang € 82.000 voordelig*

Het voordelige resultaat op deze post wordt veroorzaakt door een lagere doorbelasting van 1.017 uur (= € 91.000,--) vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling. In het kader van de urenverantwoording moet deze post in relatie met de post jeugdgezondheidszorg gezien worden.

Jeugdgezondheidszorg € 37.000 nadelig

Het nadelige resultaat op deze post wordt met name veroorzaakt door een hogere doorbelasting van 678 uur (= € 60.000,--) vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling. In het kader van de urenverantwoording moet deze post in relatie met de post jeugd- en jongerenopvang gezien worden.

Centrum voor jeugd en gezin € 90.000 voordelig

Bij de begroting is hier het niet bestede deel van de Decentralisatie Uitkering (BDU) CJG geraamd. Daarnaast was nog een bedrag van € 130.000,-- uit de BDU CJG beschikbaar. Deze middelen zijn bij de najaarsnota aan het budget toegevoegd. Dit extra budget is echter niet volledig benodigd gebleken. De niet benodigde middelen, ruim € 100.000,--, blijven in de bestemmingsreserve beschikbaar voor besteding in komende jaren.

Wet Werk en Bijstand € 194.000 nadelig*Algemene bestaanskosten WWB € 120.000 nadelig*

Het verschil wordt met name veroorzaakt door de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden in 2013 en de daarmee samenhangende toename van de uitkeringskosten. Gedurende 2013 steeg het aantal cliënten in de WWB van 212 per 1-1-2013 naar 253 per 31 december 2013. Dit betekent dus een toename van ruim 19%. Bij de begroting en de wijziging hierop is met deze toename onvoldoende rekening gehouden.

Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze Werknemers € 41.000 nadelig

Het aantal cliënten in de IOAW is per 31 december 2013 gestegen van 18 naar 27. Dit is een toename van 50%. Een substantieel bestanddeel van deze toename is gerealiseerd in de tweede helft van 2013. Bij de aanpassing van de begroting is hier onvoldoende rekening mee gehouden zodat uiteindelijk nog een overschrijding resteert van circa € 41.000,--.

Gemeentelijk minimabeleid € 120.000 nadelig*Gemeentelijk minimabeleid € 117.000 nadelig*

Een belangrijk deel van deze overschrijding wordt veroorzaakt door de forse toename van de bijstandskosten voor bewindvoering. Ten opzichte van 2012 stegen deze kosten van circa € 18.000 in 2012 naar € 63.000,-- in 2013. Daarnaast waren ook in 2013 de kosten in verband met verstrekte bijzondere bijstand voor inrichting e.d. circa € 20.000 hoger dan in 2012 en waren de kosten in 2013 voor langdurigheidstoelage, eenmalig levensonderhoud en bijdrage maatschappelijke participatie in totaal circa € 16.000,-- hoger dan in 2012. Bij de begroting waren deze toenames niet of onvoldoende voorzien.

Mutaties reserves programma zorg € 195.000 nadelig*Beschikking over reserves € 187.000 nadelig*

Zoals bij het Centrum van Jeugd en Gezin zijn de overgebleven middelen van de BDU CJG uit voorgaande jaren niet volledig nodig geweest om eventuele extra kosten in 2013 te dekken. Hierdoor is de onttrekking niet € 130.000,- maar € 30.000,- geweest. In de perspectiefnota waren extra kosten, ad € 60.000,-, voor woningaanpassingen ten behoeve van voorziening gehandicapten opgenomen. Deze kosten werden gedekt door een onttrekking uit de risicoreserve voor eenzelfde bedrag. De extra kosten 2013 blijken maar € 10.000,- hoger geweest. Dientengevolge is ook de onttrekking aan de risicoreserve € 50.000,- lager geweest.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Algemeen maatschappelijk werk	€ 54.029	€ 64.628	€ 27.642
Het subsidiebedrag voor 2013 is lager vastgesteld dan begroot.			
Versoering van ouderenwerk	€ 34.304	€ 34.304	€ 28.230
Het subsidiebedrag is conform de begroting vastgesteld.			
Zorgvuldig indiceren voorziening gehandicapten	€ 155.000	€ 106.450	€ 22.150
Zoals bij de tussentijdse rapportages al is aangegeven zijn de kosten voor de huur van rolstoelen en dergelijke hoger uitgekomen dan geraamd bij de begroting. Hierdoor is een lagere bezuiniging gerealiseerd.			
Zorgvuldig indiceren huishoudelijke zorg	€ 300.700	€ 505.000	0
Door een nieuw contract huishoudelijk hulp en het zorgvuldig indiceren is er een grotere besparing gerealiseerd dan begroot.			
Minder maatwerk openbare gezondheidszorg	€ 30.000	€ 35.000	€ 20.000
De bijdrage aan de GROGZ is in 2013 € 20.000,- lager dan in 2012.			
Minder maatwerk jeugdgezondheidszorg	€ 16.000	€ 16.000	€ 9.000
De bezuiniging wordt gerealiseerd door 3 x 3% te bezuinigen op de GROGZ.			
Afbouwen gemeentelijk minimabeleid	0	0	0
Inmiddels heeft uw raad besloten om deze bezuiniging te schrappen.			
Rentedragend maken krediethypotheke	0	0	€ 2.400
De bezuiniging is begroot voor 2014			

Investeringen

In 2013 zijn er geen investeringen geweest.

Programma

Economie en recreatie

Wat willen we bereiken?

- een goed (vestigings)klimaat voor ondernemers
- zorgen c.q. bijdragen aan bedrijventerreinen die voldoen aan hedendaagse wensen
- ruimte voor woningbouw, vestigings- en/of uitbreidingsmogelijkheden voor recreatieve functies en (andere) bedrijven
- de realisatie van een aantrekkelijk multifunctioneel centrumgebied in de kern Steenberg
- recreatieve sector zich laten ontwikkelen tot een pijler onder de Steenbergse economie door middel van:
  - randvoorwaardenscheppend lokaal en regionaal recreatief beleid (en de uitwerking daarvan)
  - sterke(re) lokale en regionale samenwerking (ondernemers, overheden en andere partijen)
  - koppeling tussen (commerciële) recreatie en (gemeentelijke) beleidsdoelen realiseren

Bestuurlijke kaders:

Voor het onderdeel recreatie en toerisme zijn de afgelopen jaren een aantal kaders ontwikkeld:

- visie waterrecreatie
- kadernota recreatie en toerisme
- visie landrecreatie
- project StadHaven (inclusief opwaardering jachthaven Steenberg)
- beleidsplan vanuit overeenkomst Brabantse Wal (met Bergen op Zoom en Woensdrecht)
- toekomstschets Provinciaal Landschap Brabantse Wal (met Bergen op Zoom, Woensdrecht en Roosendaal)
- intentieovereenkomst Mark, Dintel, Vliet

Raadsprogramma 2010-2014

Iedere kern moet over voldoende ruimte beschikken voor lokale ondernemers. Het in stand houden en stimuleren van werkgelegenheid is van belang voor de leefbaarheid in de kernen.

Stand van zaken:

In de kern Nieuw-Vossemeer is een bedrijfsverzamelgebouw gerealiseerd; dit wordt in de toekomst, indien daaraan behoefte bestaat, mogelijk uitgebreid. In de kern Kruisland is een planologische mogelijkheid aanwezig aan de Brugweg voor realisatie van een kleinschalig bedrijventerrein. Voor de kernen Dinteloord en Steenberg is een onderzoek verricht naar de behoefte aan uitbreiding van de bedrijventerreinen op basis waarvan de omvang zal worden bepaald.

Voor de kernen De Heen en Welberg wordt, waar nodig, maatwerk verricht. In de dorpsontwikkelingsplannen is hiervoor niets opgenomen. Dit is overeenkomstig de wensen van de bewoners en ondernemers van die kernen.

Recreatie is een andere belangrijke economische pijler. Recreatieve ontwikkelingen dragen bij aan een prettige woonomgeving, bieden werkgelegenheid en trekken mensen naar onze gemeente toe. De rol van de gemeente is hierbij een faciliterende, waarbij ondernemers worden geholpen bij het realiseren van hun plannen.

Stand van zaken:

Wanneer wij naar het uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme kijken zien wij dat de gemeente op een groot aantal terreinen een faciliterende rol heeft of gaat pakken. Deze doelstelling wordt ruimschoots gehaald.

De derde economische pijler is de agrarische sector. Behoud en beschikbaarheid van voldoende zoetwater is voor deze sector van levensbelang.

Stand van zaken:

Momenteel loopt de procedure om te komen tot een Rijksinpassingsplan Volkerak Zoommeer. In dit plan is verzilting van het Volkerak en Zoommeer voorzien. Er is een aantal belangen welke behartigd moet worden in de totstandkoming van dat plan. Een daarvan is voldoende zoetwater voor de agrarische sector. Maar er zijn ook recreatieve belangen te behartigen welke beter zijn gediend met zoutwater. Onze inspanning is er derhalve op gericht te komen tot een verzilting van het gebied met behoud van voldoende zoetwater voor de agrarische sector. Op dat punt worden echt waarborgen geëist.

Plan Nieuw-Prinsenland (AFC) biedt directe en indirecte werkgelegenheid, stimuleert de lokale economie en kan een stimulans zijn voor het inwoneraantal. Ook biedt het door de opzet kansen op het gebied van duurzaamheid. Alleen bedrijven die door samenwerking voordelen opleveren voor elkaar, de natuur, het milieu en duurzaam en verantwoord ondernemen worden toegestaan. Als voordelen duidelijk opwegen tegen mogelijke overlast wordt doorontwikkeling van het plan in overweging genomen.

Stand van Zaken:

In het plangebied zijn op dit moment nog voldoende mogelijkheden voor het huisvesten van de gewenste ontwikkelingen. Dat betekent dat er geen sprake is van uitbreiding van het plangebied.

Wat hebben we gedaan**Voortgang beleidsagenda**

Programma Economie en recreatie	Portefeuillehouder	Voortgang
Realiseren Wifi-punten recreatieve locaties (motie P2011/3)	Termeer	Gereed
Plaatsen openbaar tappunt centrum Steenberg (motie 26 april 2012)	Van Kesteren	Gereed
Actieplan realiseren 5,5 ha bedrijventerrein Steenberg (motie P2012/4)	Van Kesteren	Gereed
Visie jachthaven Steenberg	Van Kesteren	Gereed
Kostenbeheersing Fort Henricus (motie P2013/6)	Termeer	Gereed

Speerpunten van beleid**Toerisme en recreatie**

Hierbij wordt verwezen naar de diverse onder beleidsprioriteiten 2013 toegelichte ontwikkelingen betreffen toerisme en recreatie.

Beleidsprioriteiten 2013**Haven Steenberg**

Na de aankoop van de resterende percelen van jachthaven Steenberg per januari 2013 is interactief begonnen met de planvorming voor het gebied. In twee boeiende avonden is onder leiding van projectbureau Vrolijk een gedragen visie voor het gebied vastgesteld. Deze visie is door de raad goedgekeurd. Uit praktisch oogpunt is de uitwerking van de visie opgedeeld in vier delen: havenkantoor, loods, exploitatie jachthaven en openbare ruimte. Fabrieksdijk 1 is geschikt gemaakt om te dienen als havenkantoor in een exploitatie door de gemeente. Voor de loods zijn meerdere ideeën van derden de revue gepasseerd, maar geen van deze ideeën bleek realiseerbaar. De exploitatie van de jachthaven is nu in handen van de gemeente, maar wordt geacht per 1/1/2015 in handen van derden te zijn. Inmiddels is een concept Programma van Eisen voor de uitbesteding daarvan door de raad goedgekeurd. Wanneer de exploitatie is uitbesteed, is de gemeente nog verantwoordelijk voor de ruimte rondom het water van de jachthaven. Met het oog op het aanbrengen van de gewenste uitstraling in het gebied is met een bureau

gewerkt aan een nieuwe inrichting van dit gebied. De huidige plannen zijn mede gebaseerd op de ideeën die door betrokkenen zijn geopperd.

Uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme

De werkzaamheden in 2013 op het speerpunt recreatie kwamen voort uit het door de raad in oktober 2011 aangenomen uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme. De projecten in uitvoering hebben tot doel het landschap en het recreatieve aanbod te ontsluiten en ondernemers te stimuleren hun rol in de recreatieve ontwikkelingen te nemen.

Belangrijke markering in 2013 was de opening van het voormalige Bierhuys op Benedensas. In juni 2013 is het commerciële (horeca) deel in gebruik genomen. Het ontsluitende deel van het project is opgenomen in de plannen voor Landschappen van Allure.

In het kader van provinciale gebiedsontwikkeling Waterpoort is door een groot aantal partners een visie voor de Cruijlslandse Kreken opgesteld. In die visie krijgen de landschappelijke, recreatieve en economische functie in het krekengebied een plaats. Een deel van dit plan is opgenomen in de aanvraag voor Landschappen van Allure.

Het tweede halfjaar van 2013 stond met name in het teken van het (opnieuw) opstellen van een investeringsvoorstel voor Landschappen van Allure. Op basis van het in april 2013 ingediende document is een nieuw voorstel gemaakt, waarin in het bijzonder aandacht is besteed aan de landschappelijke impact van de plannen. In januari 2014 is dit nieuwe voorstel ingediend.

Het project Waterland is in 2013 afgerond. Het gevolg daarvan is dat het aantal kleinschalige watergebonden recreatievoorzieningen (bewegwijzering, aanlegsteigers, kanosteigers, picknickplaatsen, visvoorzieningen en informatievoorziening) op en langs Mark, Dintel en Vliet is toegenomen.

Nader onderzoek heeft uitgewezen dat een (alternatieve) route voor een ommetje Dinteloord niet te vinden was. Daarom is besloten voorlopig dit initiatief neer te leggen tot zich reële opties voor een rondwandeling nabij Dinteloord aandienen.

Naast bovengenoemde activiteiten is in 2013 gewerkt aan de update van bestaande wandel- en fietsroutes. De opwaardering van het VVV agentschap Steenberg en naar de daarvoor geldende eisen van VVV Nederland is inbegrepen in de uitbesteding van de exploitatie van de jachthaven. De voorbereidingen voor (uit-)rustpunten in het landschap en landschapsvensters zijn gestart, de afronding vindt plaats in 2014.

Kostenbeheersing Fort Henricus

Tijdens de voorbereidingen voor de afronding van het herstel van Fort Henricus bleek dat aanvullend onderzoek voor het planeffect op de waterkerende dijk vereist was. Deze verplichte werkzaamheden konden niet meer binnen de beschikbare tijd en budget plaatsvinden. Dit betekent dat de toegezegde LEADER subsidie (afgerond voor einde 2013) niet kon worden benut. Daarom is besloten alle nog uit te voeren werkzaamheden op te nemen in het plan voor Landschappen van Allure. In het plan voor Landschappen van Allure is de gemeentelijke bijdrage aan het herstel van het fort niet gewijzigd.

Fort Henricus

Realiseren Wifi-punten ter versterking recreatie

In een raadsmededeling is aangegeven dat de gemeente in haar nieuwe rol niet de meest aangewezen partij is om te voorzien in een openbaar toegankelijk wifi netwerk in de gemeente. Zij wil wel derden faciliteren in

het realiseren daarvan. In het kader van 'het nieuwe winkelen' is lijkt wifi in de binnenstad van Steenbergse nuttig. De gemeente wacht daar initiatieven van betrokkenen af.

Recreatie en de gebiedsontwikkeling Waterpoort

Voor de gebiedsuitwerking Waterpoort zijn dit jaar belangrijke stappen gemaakt.

Voor deze vorm van samenwerking tussen verschillende overheden, provincie's, gemeenten en waterschappen is ook aansluiting gezocht door het onderwijs. Omdat ondernemers al waren aangesloten zijn de "3 O's" compleet.

Voor al deze partijen is in maart een Waterpoort symposium georganiseerd waar alle ondernemende partijen presentaties hebben gegeven middels een interviewmodel.

Ook Natuurbeheerorganisaties hebben zich aangesloten. Dit alles heeft geleid tot de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst (SOK) op 27 juni jl. In deze SOK hebben partijen afgesproken om de komende 3 jaar de samenwerking verder uit te bouwen en middels concrete realisatie van projecten die gebiedsontwikkeling vorm te geven.

Deze ondertekening vond plaats in Beneden Sas. De realisatie van deze horeca-uitspanning is een van de "quick-wins" van Waterpoort. Ook andere projecten worden of kunnen gefaciliteerd worden uit Waterpoort. Zoals de projecten die opgenomen zijn in het visie document Steenbergse Waterpoorten, visie document Cruislandse Kreken.

Waterpoort heeft zich middels de vele initiatieven ontwikkeld tot een begrip voor een instrument waar op eigentijdse ontwikkelingen gefaciliteerd en geïnitieerd wordt.

Komend jaar wordt een belangrijk jaar omdat de regio en dus ook Steenbergse via Waterpoort belangrijke inbreng kan hebben in het Deltaprogramma Zuid Westelijke Delta (ZWD) en de uitwerking van de Rijksstructuurvisie Grevelingen Volkerak Zoommeer (RSVGZM). Voor deze laatste visie heeft de Minister van I en M het uitwerkingsdocument vastgesteld.

Jachthaven Steenbergse

Jachthaven de Schapenput De Heen

Recreatie en gebiedsontwikkeling Brabantse Wal

Naast de recreatieve samenwerking met Woensdrecht en Bergen op Zoom in, met name, het VVV Brabantse Wal wordt met deze partners - en Roosendaal - samengewerkt binnen de streekorganisatie. Daarbinnen is in 2013 Landschappen van Allure een belangrijk aandachtspunt geweest. De professionalisering van de streekorganisatie is een ander belangrijk thema. De eerste stappen zijn gezet om te komen tot een juridische entiteit waardoor (financiële) participatie eenvoudiger wordt. Ook is een marketingvisie voor het gebied opgesteld, die nader concreet moet worden uitgewerkt en ingevuld. In de slijpstream van het project Landschappen van Allure is gewerkt aan een streefbeeld voor de landschappelijke kwaliteit voor de Brabantse Wal. Het streven is om, met het oog op het behoud van landschappelijke variatie in het gebied, kwaliteitsnormen voor het Brabantse Wal landschap te bepalen.

StadHaven

Na de herinrichting van de Markt is in 2013 de Kaaistraat/Grote Kerkstraat opnieuw ingericht. Daarmee is de herinrichting van het winkelgebied afgerond. Dat betekent dat binnen het project StadHaven meer nadruk komt te liggen op 'schoon/heel/veilig' (Kwaliteitskeurmerk Veilig Ondernemen, eerste ster behaald), promotie en aantrekkingskracht in en van het gebied, conform het door de gemeenteraad goedgekeurd uitvoeringsprogramma. Het Nieuwe Winkelen (online wereld gebruiken om fysieke traffic naar het

gebied te vergroten) is door Retail Platform Steenbergen opgepakt. De middelen voor dit programma komen grotendeels voort uit de opbrengst van de reclamebelasting in het centrumgebied. In 2013 zijn voorzichtige stappen gezet om de activiteiten en promotie binnen het gebied te vergroten. Enkele projecten (bewegwijzering en informatie) liepen vertraging op en worden in 2014 afgerond.

Agro- en foodcluster Nieuw-Prinsenland (AFCNP)

Het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland biedt kansen om bestaande werkgelegenheid uit te bouwen en nieuwe werkgelegenheid te creëren. Steenbergen ziet de sociaal economische plus van deze grootschalige ontwikkeling (kennis en productie-economie) als de hindereffecten tot een minimum beperkt worden en de gemeente er op meer fronten beter van wordt.

Gerealiseerd en in uitvoering:

In juni 2013 is de hoofdontsluitingsweg Symbiose met een rotonde aangesloten op de Noordlangeweg. Hierdoor is er een rechtstreekse verbinding tussen het bedrijventerrein Oliemolen naar de Noordlangeweg, waardoor een deel van de vrachtverkeers hinder in Dinteloord is afgenomen. De Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij heeft in 2013 de gietwaterfabriek gebouwd op het terrein van de Suikerunie.

In oktober 2013 is gestart met het bouwrijpmaken van de eerste fase van het Agrofoodgerelateerde bedrijventerrein. Het betreft de eerste fase (ruim 15 ha) waarin het eerste deel van het bedrijventerrein wordt aangelegd (kavels, openbare en collectieve voorzieningen) en de hoofdontsluitingsweg van dit terrein, de Samenwerking. Deze werkzaamheden zijn in april 2014 gereed. Vanaf dat moment kunnen de bedrijven gaan bouwen en vestigen. De Suikerunie is in 2013 gestart met de bouw van een 2e diksapsilo.

In de winter van 2012-2013 is de riolering (DWA) van Nieuw-Prinsenland naar het waterschapsgemaal in Dinteloord aangelegd. Tevens zijn er sluitende afspraken gemaakt over de aanleg, aanpassing en beheer van het afvalwatersysteem Nieuw Prinsenland en de daarmee gepaard gaande investeringen.

Bedrijfsvestiging en acquisitie

Het eerste glastuinbouwbedrijf is in 2011 gevestigd. In 2012 zijn er nog twee glastuinbouwbedrijven gestart. In 2013 hebben zich geen nieuwe bedrijven gevestigd in het glastuinbouwgebied. Nu, begin 2014 is er ruim 25 ha. glas gerealiseerd, 1/5e deel van de totaalopgave.

De SuikerUnie heeft in 2013 de basis gelegd voor de eerste bedrijfsvestiging op het Agrofoodgerelateerde bedrijventerrein (ca. 50 ha.). Er zijn twee kandidaat vestigers met wie al vooroverleg over de bouwplannen is en wordt gevoerd. Er zijn ook meer kandidaten, maar die leads verkeren nog in de oriënterende fase.

Communicatie en samenwerking

In 2013 is het tweede Duurzaamheidsverslag samengesteld en gepubliceerd. Het verslag is vastgesteld door het Koepeloverleg, een gremium waarin de initiatiefnemers, gemeenten Halderberge, Moerdijk en Steenbergen, provincie en waterschap vertegenwoordigd zijn. Het Koepeloverleg heeft in 2013 tweemaal vergaderd. De Burenraad heeft 3 maal vergaderd.

Uitbreiding bedrijventerrein Reinierpolder/actualisering bestaande bestemmingsplannen bedrijventerrein Reinierpolder I en II

In 2013 is een aanvang gemaakt met het maken van een bestemmingsplan voor het bedrijventerrein Reinierpolder, inclusief de geplande uitbreiding.. De gepresenteerde concept- hoofduitgangspunten van het beleid dat als basis dient voor het te maken bestemmingsplan zijn in nauw overleg met het Ondernemersplatform Steenbergen en het Retail platform Steenbergen tot stand gekomen. Eind december

zijn deze hoofduitgangspunten gepresenteerd aan de ondernemers actief op het bedrijventerrein. De ondernemers konden hier een reactie op geven. Deze reacties van de ondernemers zullen worden beoordeeld en mogelijk leidt dit nog tot aanpassingen van de gekozen hoofduitgangspunten van het beleid.

Buiten de Veste 1

De verkoop van de resterende bouw kavels voor vrijstaande en twee- onder één kapwoningen op het bestemmingsplan Buiten de Veste 1 stagneert. In 2013 is daarom gekozen voor het benaderen van partijen om tot een andere invulling te kiezen voor het gebied. Dit heeft geleid tot de verlening van een omgevingsvergunning voor de bouw van 8 starterswoningen en de ondertekening van een verkoopcontract van grond met Stichting Dag en Woonvoorziening ten behoeve van de bouw van een woonzorgcomplex voor verstandelijk gehandicapten.

Buiten de Veste 2

Plan Buiten de Veste 2 komt oorspronkelijk voort uit de Woonvisiedoelstelling om 100 woningen per jaar te bouwen en de wens om in dit plangebied een Brede School te bouwen voor de huidige Maria Reginaschool. Omdat in en bij het plangebied ook diverse andere ontwikkelingen plaatsvinden zijn de verschillende activiteiten ondergebracht in het project Buiten de Veste 2. De verschillende deelactiviteiten zullen 1 voor 1 de revue passeren:

De Brede School is in 2013 vanuit de bouwput opgebouwd. In juni 2013 hebben 3 leerlingen onder toezicht van de schooldirecteur en wethouder van Geel gevelstenen geplaatst. De school is op 10 maart 2014 in gebruik genomen. Het omliggende openbare gebied wordt aansluitend ingericht en woonrijp gemaakt.

Brede School fase bouwput

Brede School plaatsen gevelstenen

In de akker tussen de Brede School en de Oostgroeneweg is in het 4e kwartaal van 2013 de gewenste weg aangelegd. De Oostgroeneweg is verbreed en, eerder weliswaar dan afgesproken, is de gevraagde verkeersverbinding er als de school in gebruik genomen wordt.

In overleg tussen omgeving, school en gemeente zijn in oktober 2013 afspraken over gemaakt over verkeer en parkeren rond school gemaakt. Daarbij zijn de wensen voor de inrichting van de speelvoorzieningen bij en om de school ook besproken en meegenomen in het ontwerp.

De realisatie van het woningbouwplan voor 220 woningen in de periode van 2010-2020 stagneert. De landelijke en internationale economische terugloop raakt uiteraard ook Steenbergen. Mede op basis hiervan wordt er een strakke grondexploitatie gevoerd, waarbij naast kosten-batenanalyse de uitgaven zo kort mogelijk voor de inkomsten gemaakt worden. Toch zijn er in 2013 optie-overeenkomsten gesloten voor de uitgifte van bouwgrond voor Stichting Dag- en Woonvoorzieningen en CRA-vastgoed. Er zijn nog altijd bouwrijpe particuliere bouw kavels beschikbaar, echter hier is geen reële belangstelling voor geuit in 2013.

Couveragepark

Couverage park is voor een deel al gerealiseerd. Van de 83 geplande woningen zijn er 33 opgeleverd. Vanwege een financiële en juridische kwestie tussen de partijen van de ontwikkelcombinatie laat de bouw van de resterende 50 woningen, het geplande woonzorgcomplex en gezondheidscentrum nog op zich wachten. Er valt niet in te schatten wanneer een en ander is opgelost. Omdat het volstrekt onaanvaardbaar was om de bewoners nog langer in een bouwput te laten wonen is er in overleg tussen de bewoners, ontwikkelaar en gemeente in 2013 een plan ontwikkeld voor de tussenfase. Dit plan zorgt ervoor dat de

bewoners en de omgeving in de tussenfase aanvaardbaar kunnen wonen en verblijven in het gebied waarvan het beheer in de tussenfase adequaat kan worden gevoerd.

Er zijn aanpassingen uitgevoerd in de riolering, de openbare verlichting is geplaatst, wegen en voetpaden zijn aangelegd en het speelveld is zover gereed gemaakt dat in 2014, zodra het weer het toelaat er gras ingezaaid wordt en een speeltoestel geplaatst wordt.

Dintelpark

Dintelpark is een multileisureplan dat het gezicht van Dinteloord op het water moet richten en uit economisch oogpunt een belangrijke pijler voor de toekomstige leefbaarheidssituatie van Dinteloord moet vormen. Het planconcept is samengesteld uit:

- natuur- en waterontwikkeling
- recreatieve verblijfsvoorzieningen
- jachthaven
- landschappelijk en natuurlijk ingepaste golfbaan
- multifunctioneel gebied met horeca en andere leisurevoorzieningen
- extensieve recreatie

De beleidsmatige aanleiding en onderbouwing om mee te werken aan dit initiatief is onder meer opgenomen in de Gebiedsvisie Noordflank 2005, Gebiedsvisie 2007, bestuursovereenkomst AFC 2010, Plan van aanpak Dintelpark en de startovereenkomst Dintelpark die in januari 2012 gesloten is. In 2012 is de voorbereiding gestart in samenwerking met Ballast-Nedam Gebiedsontwikkeling. Aangezien Dintelpark strookt met de interprovinciale gebiedsontwikkeling Waterpoort, wordt het plan ook vanuit dit grotere kader ondersteund. In 2013 is een substantieel deel van de gronden in het plangebied verkocht aan verschillende eigenaren. Deze eigenaren willen de gronden landbouwkundig (laten) gebruiken. Ballast Nedam Gebiedsontwikkeling heeft zich teruggetrokken.

Oostgroeneweg Dinteloord

In 2013 is gestart met de bouw van een drietal vrijstaande woningen in het gebied. De verkoop van de overige gronden stagneert. Voor het overige zijn er geen gronden verkocht. Er zijn wel onderhandelingen opgestart om tot verkoop van meer gronden over te gaan. Dit heeft geleid tot de aanvraag van een optie op een gedeelte van de gronden door een ontwikkelaar. Besloten is om de JOP niet binnen het plangebied te realiseren.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

product	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
recreatie	602.828	-168.983	804.186	-207.083	666.553	-257.659
markt	8.879	-4.100	8.879	-3.500	4.409	-3.205
stadhaven	141.303	0	141.303	0	201.353	0
economische bedrijvigheid	106.649	-550	115.249	-550	112.386	-550
agro foodcluster nieuw prinsenland	85.965	-1.087.514	85.965	0	91.299	-204.403
agrarische zaken	24.331	-290	24.331	-290	12.148	-325
nutsbedrijven	3.444	0	3.444	0	2.717	0
bouwgrondexploitatie	2.002.972	-2.060.362	3.455.570	-3.492.821	2.802.000	-2.664.301
mut.res.progr.economie en recreatie	1.030.898	-138.915	1.887.938	-2.404.707	1.993.298	-2.152.524
Totaal	4.007.269	-3.460.714	6.526.865	-6.108.951	5.886.163	-5.282.967
Nadelig saldo	546.555		417.914		603.195	

Het werkelijk resultaat op het programma "economie en recreatie" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 185.281,-- nadelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Recreatie € 188.000 voordelig*Havens € 86.000 voordelig*

Op de overige uitgaven en diverse kosten zijn ten opzichte van de begroting € 70.000,-- minder aan uitgaven geboekt. De daadwerkelijke kosten blijken op onderdelen mee te vallen met als gevolg een voordelig resultaat. Daarnaast zijn de opdrachten die in 2013 verstrekt zijn nog niet afgerond. Dit alles levert een voordelig resultaat op van ruim € 23.000,--.

In 2013 heeft de gemeente Steenberg en tijdelijk de exploitatie van de haven overgenomen. In de begroting 2013 was voor onvoorziene uitgaven een bedrag geraamd van € 16.250,--. Na een jaar de haven in exploitatie te hebben, werden de kosten overzichtelijk en blijkt het opgenomen bedrag niet nodig geweest te zijn.

Vanuit 2012 resteerde nog een bedrag van € 34.000,-- ten behoeve van kosten vervanging interne projectleider. Dit bedrag was bij de perspectiefnota weer beschikbaar gesteld via de reserve eenmalige zaken. Hiervan is in 2013 slechts € 13.000,-- uitgegeven wat resulteert in een lagere beschikking over de reserve van € 21.000,--.

Overige openluchtrecreatie € 32.000 nadelig

Het betreft hier een cumulatie van diverse kleine verschillen op de doorbelastingen.

Openluchtrecreatie € 37.000 voordelig

Een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn vertraagd. Deze zijn nog onder handen en worden in de loop van 2014 afgerond. Het gaat om de volgende zaken die zijn vertraagd:

- Ommetjes Dinteloord en Tuimelaarskreek;
- Zitaanleidingen/bankjes en landschapsvensters;
- Uitgelopen wandel/fietsroutes updaten;
- Waterland route;
- Informatievoorziening Fort Henricus;
- Vaarroute

Het ommetje Dinteloord is definitief komen te vervallen vanwege het niet kunnen krijgen van toestemming van de grondeigenaren en het ontbreken van alternatieve routes. Het ommetje Tuimelaarskreek wordt meegenomen in de ontwikkeling van EVZ Cruislandse Kreken. Dat is nog gaande.

De overige punten hebben vertraging opgelopen vanwege uitloop van projecten Waterland en Recreatieve Poorten. De projecten hebben we daarom niet tijdig op kunnen pakken om nog in 2013 te realiseren.

Daarnaast zijn er op het product meer uren verantwoord dan geraamd met als gevolg een hogere doorbelasting van € 71.000,-- vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling.

StadHaven € 60.000 nadelig

Waar met het opstellen van de begroting 2013 geen uren waren geraamd voor Stadhaven zijn er in werkelijkheid 937 uren op geschreven door afdeling maatschappelijke ontwikkeling. Dit heeft tot gevolg een hogere doorbelasting van bijna € 84.000,--.

Agro Foodcluster Nieuw Prinsenland (AFCNP) € 199.000 voordelig

Bij de begroting was een bedrag van € 1.000.000,-- geraamd voor inkomsten gerelateerd aan de grondverkopen in het AFCNP. De gemeente ontvangt per m² verkochte grond een bovenplanse bijdrage. Bij de najaarsnota was de verwachting dat geen grond meer zou worden verkocht, waardoor deze post volledig is afgeraamd. In november 2013 bleek gestart te zijn met het bouwrijpmaken van een gedeelte van het bedrijventerrein AFCNP. Als gevolg ontstond ook een vordering, ad € 194.620,--, in de vorm van een bovenplanse bijdrage. De begroting alsnog wijzigen was echter niet meer mogelijk. Dit bedrag dient bij resultaatbestemming toegevoegd te worden aan de reserve Ruimtelijke ontwikkeling AFCNP.

Bouwgrondexploitatie € 175.000 nadelig*Westdam 22, Visserstraat € 135.000 nadelig*

De boekwaarde per 31 december 2013 bedraagt € 352.000,--. Volgens de richtlijnen van de commissie BBV mag de boekwaarde niet hoger zijn dan de marktwaarde en dient een verlies direct te worden genomen. Uitgaande van sloop en verkoop van het terrein voor rijenbouw wordt de verkoopopbrengst getaxeerd op € 315.000,-. Voor de nog te maken sloopkosten heeft de raad op 20 juni 2013 een krediet van € 98.000,- gevoteerd. Dit betekent dat de boekwaarde met € 135.000,-- moest worden afgeboekt.

Diverse projecten € 83.000,-- nadelig

De projecten Kortendijk/Nieuw-Vossemeer, Bedrijventerrein Kop van Zuid/Steenbergen en Hotel restaurant A4/Steenbergen met een gezamenlijke boekwaarde van € 83.400,-- worden niet verder ontwikkeld. De reeds gemaakte kosten kunnen niet worden verhaald en zijn in 2013 ten laste van de exploitatie gebracht.

Mutaties reserves economie en recreatie € 358.000 nadelig*Toevoeging aan reserves € 105.000 nadelig*

Per verkochte m2 wordt een bedrag gestort in de reserve ruimtelijke ontwikkeling. Bij de begroting was hiervoor een bedrag geraamd van € 30.898,--. Voor het plan Beltmolen is het totaal in de exploitatieberekening opgenomen bedrag voor toevoeging aan het fonds ruimtelijke ontwikkeling, ad € 79.000,--, geheel in 2013 verwerkt. Samen met enkele kleinere toevoegingen uit andere plannetjes levert dit per saldo een hogere toevoeging op van € 55.000,--. In 2013 is ten behoeve van de A4 voor een bedrag van € 44.000,-- aan grond aan rijkswaterstaat verkocht. Deze opbrengst is toegevoegd aan de algemene reserve. De raming van deze toevoeging is ten onrechte terecht gekomen op het programma beheer openbare ruimte.

Beschikking over reserves € 252.000 nadelig

In 2013 zijn nog niet alle uitgaven, die gedekt zouden worden uit diverse reserves, gedaan. Gevolg hiervan is een lagere beschikking over:

- reserve eenmalige zaken 2011, inhuur haven Steenbergen ad € 21.000,--;
- reserve eenmalige zaken 2012, uitvoeringsprogramma Stadhaven ad € 51.000,--;
- reserve eenmalige zaken 2013, uitvoeringsprogramma recreatie ad € 112.000,--;
- dekkingsreserve renovatie jachthaven/havenkantoor ad € 24.000,--;
- algemene reserve uitvoeringsprogramma Stadhaven 2013 ad € 10.000,--.

Daarnaast is nog € 28.000,-- aan onttrekkingen geraamd voor te maken kosten in het kader van de landelijke inpassing van de A4. Deze uitgaven worden verantwoord op het programma beheer openbare ruimte en indien ter dekking een onttrekking uit de reserves nodig is zal deze ook op dit programma worden verantwoord.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Kostendekkend maken kermissen	€ 5.000	€ 5.000	0
De kermisverpachting is opnieuw aanbesteed en de bezuiniging is daarmee gerealiseerd.			

Investerings

Investerings > € 50.000,-- betreffende dit programma			
Omschrijving	Investeringskrediet	Uitgaven t/m 2013	Restant krediet
Voorzieningen brug Benedensas	85.000	81.781	3.219
Toelichting: Op 15 december 2011 is dit krediet voor het aanbrengen van veiligheidsvoorzieningen aan de voet-/fietsgangersbrug aan het Benedensas beschikbaar gesteld. Het werk is aanbesteed voor een bedrag van € 126.000,--, waarvan het waterschap 33% voor zijn rekening heeft genomen. De brug is op 16 maart 2013 geopend.			
Aankoop jachthaven	565.000	564.333	667
Toelichting: De aankoop van de haven is in de tweede week van 2013 gepasseerd, zodat het krediet per eind van het boekjaar afgesloten kan worden.			
Renovatie jachthaven/havenkantoor	80.032	49.843	30.189
Toelichting: Middels een raadsvoorstel, door het vormen van een dekkingsreserve, is een bedrag van € 80.000,-- beschikbaar gesteld voor het eerste noodzakelijk onderhoud aan haven en havenkantoor. Het restant, wat inmiddels deel uitmaakt van het project "landschappen van Allure", dient nog beschikbaar te blijven voor 2014 ten behoeve van een aantal openstaande zaken.			

Brug Benedensas

Programma

Ontwikkeling openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

- een evenwichtig leefklimaat met een evenwichtige bevolkingsopbouw wordt geboden waardoor de leefbaarheid in alle kernen gewaarborgd blijft
- ruimte wordt geboden aan een evenwichtige verdeling van woningbouw, recreatieve functies en bedrijven om zich te vestigen
- rechtszekerheid en -gelijkheid wordt geboden aan burgers met betrekking tot het gebruik van ruimte
- waardevolle cultuurhistorische belangrijke objecten en stads- en dorpsgezichten worden beschermd
- een maatschappij waarin men de regels welke nodig zijn voor een harmonieuze samenleving naleeft en respecteert
- een samenleving waarin alle mensen (incl. bedrijven / instanties) duurzaam handelen vanuit het bewustzijn dat alleen daarmee de aarde als woonplaats voor mensen een toekomst heeft. Dat wil dus ondermeer zeggen dat er sprake zal zijn van minder uitputting van grondstoffen (incl. zoet water); meer sprake is van hergebruik, meer aandacht voor natuur en gezondheid en daarom ook een zeer geringe verontreiniging van de leefomgeving
- een schone en veilige en met voldoende natuur ingevulde leefomgeving waarin wel plaats is voor een grote differentiatie van functies, maar welke zodanig worden ingepast dat het geen gevaar, verontreiniging of schade oplevert aan die leefomgeving
- Bieden van kaders voor de wijze waarop handhaving als een volwaardig instrument ingezet kan worden bij het realiseren van beleidsdoelen
- Naast het zorgen voor een adequate uitvoering van de wettelijke milieu-taken uitvoering geven aan de verklaring van Dussen (reduceren energieverbruik en CO₂-uitstoot, bevorderen opwekking duurzame energie), de Countdownverklaring (bevorderen biodiversiteit) en de millenniumgedachte (bijdragen aan een duurzame wereld)

Bestuurlijke kaders:

- Bestuursafspraken handhaving Omgevingsrecht Provincie Noord-Brabant 2007-2012
- Duurzaamheidsnota 2012-2020
- Werkprogramma Duurzaamheid 2013
- Milieubeleidsplan en bijbehorend uitvoeringsprogramma 2008-2012
- Milieujaarprogramma 2013
- Verklaring van Dussen
- Countdown-verklaring
- Millenniumgemeente
- Werkprogramma Duurzaamheid 2013 Regio West-Brabant
- Integraal handhavingbeleid en uitvoeringsprogramma

Nog te ontwikkelen bestuurlijke kaders:

- Bestemmingsplannen buitengebied
- Bestemmingsplannen Kom Kruisland, Nieuw-Vossemeer, Steenberg-Zuid en Reinierpolder I, II en III

Raadsprogramma 2010-2014

Door het maken van prestatieafspraken met de in onze gemeente aanwezige woningbouwverenigingen worden de leefbaarheid in de kernen minimaal op niveau worden gehouden en bij voorkeur verbeterd. Daarnaast wordt meer ruimte geboden voor zelfbouw van koopwoningen.

Stand van zaken:

Aanvankelijk is het proces om te komen tot prestatieafspraken gesplitst. Er zullen nu twee soorten afspraken worden gemaakt: 1. Afspraken per kern en 2. Generieke afspraken. Er is aanvankelijk voorrang gegeven aan afspraken per kern. De kern Dinteloord heeft als pilot gediend, maar dit is feitelijk nooit van de grond gekomen. Op dit moment zijn de eerste stappen weer gezet om te komen tot nadere afspraken. Wij hopen in de loop van 2014 te komen tot concrete afspraken. Zowel in het plan Buiten de Veste als in het plan aan de Oostgroeneweg in Dinteloord worden op dit moment kavels uitgegeven voor particuliere bouwers.

Initiatieven naar een duurzamer gebruik en opwekking van energie zullen actief worden ondersteund. Steenbergens werkt als "millenniumgemeente" actief mee aan het behalen van de VN Millennium doelen. De factor milieu vormt een steeds terugkerende toetssteen bij alle beleidsterreinen. Ondernemers worden actief betrokken bij duurzaamheidsdoelen.

Stand van zaken:

Op deze onderwerpen wordt de laatste jaren steeds meer inzet gepleegd. Over de stand van zaken en de voornemens wordt elk jaar aan de raad gerapporteerd door middel van het Milieujaarverslag, de Begroting en de paragraaf Duurzaamheid.

Op 31 mei 2012 is onder andere op basis van het raadsprogramma 2010 - 2014 en de Millenniumgedachte de Duurzaamheidsnota vastgesteld. De onderwerpen die in het raadsprogramma zijn genoemd komen hierin uitgebreid aan bod. Tevens is er vanaf 2013 een aparte paragraaf duurzaamheid in de begroting opgenomen waarin een en ander uitgebreider is verwoord.

Door meer zichtbaar toezicht en handhaving zal het gevoel van veiligheid worden bevorderd. Enerzijds door eigen gemeentelijke inzet op preventie, toezicht en handhaving, anderzijds door te streven naar meer zichtbaar "blauw" op straat. Verder heeft het gemeentebestuur de inzet om intensiever samen te werken met andere gemeenten op uitvoeringsniveau daar waar dit efficiency en/of effectiviteitsvoordelen oplevert.

Stand van Zaken:

In de zomer van 2011 is door het college het handhavingsbeleidsplan 2012 – 2016 vastgesteld en in oktober 2011 heeft de gemeenteraad dit bekrachtigd. Bij dat beleidsplan is een uitvoeringsprogramma (per jaar) vastgesteld waarin exact de werkzaamheden en de taken zijn omschreven, die we in dat betreffende jaar uitvoeren. Naar aanleiding daarvan is ook de ambtelijke capaciteit verhoogd. Zo is er naast de al aanwezige BOA nu een tweede Buitenhandhaver RO / BOA aangesteld. Ook is met de gemeente Roosendaal een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarbij naar behoefte extra BOA-capaciteit kan worden afgenomen. Hiervan wordt in elk geval gebruik gemaakt bij ziekte of vakantie van de BOA's, maar ook op momenten dat extra inzet nodig is. Deze BOA's kunnen op elk gewenst tijdstip van de dag worden ingezet. Hierdoor is het "blauw op straat" behoorlijk toegenomen. Onze eigen BOA's werken inmiddels ook in de weekenden en 's avonds.

Wat hebben we gedaan

Voortgang beleidsagenda

Programma Ontwikkeling openbare ruimte	Portefeuillehouder	Voortgang
Bestemmingsplan buitengebied Noord (Dinteloord en Prinsenland)	Van Kesteren	Gereed
Actualiseren monumentenverordening	Heijmans	Naar 2014
Woonvisie	Van Geel	Naar 2015
Oplossing (max.draagvlak) ruimtelijke status Sunclass deelhoeven (motie 3 juli 2012)	Van Kesteren	Gereed
Bestemmingsplan buitengebied Steenbergens	Van Kesteren	Gereed

Speerpunten van beleid

Speerpunt Hoogwaardig wonen

De leefbaarheid van onze gemeente staat voorop in ons beleid. Belangrijk instrument om de leefbaarheid in stand te houden en te verbeteren is ervoor te zorgen, dat er voldoende woningen worden gebouwd. Maar woningbouw alleen is niet voldoende om een hoogwaardige leefbaarheid te garanderen. Gebleken is dat juist de kwaliteit van de openbare ruimte in belangrijke mate bepalend is voor de beleving van de mens in die woonomgeving. Een element, dat die kwaliteit van de openbare ruimte in belangrijke mate versterkt, is de aanwezigheid en de staat van het openbaar groen. De woningen zelf moeten dus ook in een gebied liggen waarin het goed toeven is. Bovendien blijkt de aanwezigheid van een mooi, goed onderhouden, bij voorkeur historisch centrum erg belangrijk voor de aantrekkelijkheid van een gemeente om in te wonen.

Beide sporen **wonen en openbaar groen** zijn in aparte beleidsstukken uitgewerkt (Woonvisie en Groenplan), maar zijn dus feitelijk niet van elkaar te scheiden. De Woonvisie gaat vooral over de woningbehoefte en hoe we daar het beste invulling aan kunnen geven (locaties en type woningen). Het groenplan heeft vooral betrekking op de verbetering van de kwaliteit van het openbaar groen zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

De Woonvisie is de verwoording van ons woningbouwbeleid en is gebaseerd op demografische gegevens van de gemeente en de gehele provincie. Enerzijds zijn dus aantallen van belang, maar tegenwoordig kijken we veel meer naar de kwaliteit van de woningen. Voor welke doelgroep moeten ze geschikt zijn? Van welke woningen staan er te veel en van welke te weinig? De bevolkingsopbouw is namelijk nooit homogeen / lineair, zodat het niet zo is dat door middel van normale doorstroming voor iedereen automatisch een woning beschikbaar is. Mensen worden steeds ouder, er is regelmatig sprake van bevolkingspieken (die zich dus steeds door de bevolkingskolom verplaatsen), er is wisselend sprake van instroom van buitenlandse werknemers en/of immigranten enzovoort. Bovendien is er telkens sprake van economische verschillen die, weliswaar vooral op korte termijn, toch in een belangrijke mate mede bepalend zijn voor het te voeren volkshuisvestingsbeleid.

Voor de huisvesting van arbeidsmigranten is een apart beleid opgesteld, maar voor zover het gaat om de aantallen woningen valt dat uiteraard ook onder woonvisie. Ook in Europees verband worden regels gemaakt, die de volkshuisvesting betreffen. Tot op heden hebben die vooral betrekking op het gebied van sociale huurwoningen en zijn het dus vooral de corporaties die hiermee te maken hebben. Al met al een materie die steeds bijstelling behoeft en die tegenwoordig veel verder gaat dan het sturen op aantallen.

Om in het kader van de woningbouw tot een zo optimaal mogelijk resultaat te komen, heeft de gemeenteraad middels vaststelling van de Woonvisie een keuze gemaakt ten aanzien van de meest kansrijke locaties die in de periode tot 2015 worden ontwikkeld. Bij de vaststelling van de structuurvisie in 2012 heeft er een actualisatie plaatsgevonden van de Woonvisie, waarbij een doorkijk is gegeven in de te verwachten woonbehoefte tot en met 2020. In de structuurvisie is geconcludeerd dat er van 1-1-2012 tot 31-12-2020 751 woningen dienen te worden toegevoegd aan de woningvoorraad (451 woningen voor de eigen woningbehoefte + 300 woningen AFC). Dit betekent dus een jaaropgave van ongeveer 83 toe te voegen woningen aan de woningvoorraad.

Jaarlijks wordt een rapportage uitgebracht over de voortgang van de woningbouwproductie waarin alle plannen uitgebreid besproken worden en waarin nieuwe prioriteiten worden gesteld. Als gemeente zullen wij al het mogelijke doen om zodanige randvoorwaarden te scheppen, dat er in ieder geval gelegenheid wordt geboden om zoveel mogelijk woningen te bouwen. Het scheppen van de randvoorwaarden, door het afgeven van bouwvergunningen en het wijzigen van bestemmingsplannen, biedt uiteindelijk geen garantie dat er ook daadwerkelijk gebouwd gaat worden. De markt bepaalt immers uiteindelijk hoeveel woningen er gebouwd gaan worden.

De woningbouwproductie lag in 2013 op 30 woningen. Tegenover deze nieuwbouw stond een sloop van 22 woningen. Dit wil zeggen een toename van het aantal woningen van 8. In 2012 lag de toename van het aantal woningen ook al laag, te weten 3 woningen. De verwachting is dat in 2014 en 2015 de woningmarkt begint te herstellen en derhalve ook de woningbouwproductie. Het herstel zal zich met name voordoen in de goedkope koop en de huur. De huidige woonvisie vastgesteld in januari 2006 heeft een looptijd tot en met 2015. De Woonvisie is gelet hierop aan een herziening toe. In de structuurvisie vastgesteld in de raadsvergadering van mei 2012 is geconstateerd dat er sprake was van een overaanbod van potentiële bouwlocaties. Een deel van deze bouwlocaties zal dienen af te vallen. Deze feiten in combinatie met de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg (de extramuraliseringsopgave) en het toenemende aantal arbeidsmigranten uit met name Oost-Europa dat woont en werkt binnen de gemeentegrenzen vormen de basis voor het in 2013 genomen besluit om tot een nieuwe Woonvisie te komen. Nieuw in

de Woonvisie is bovendien dat er een directe koppeling wordt gemaakt met de woonomgeving en de voorzieningen om zodoende de aantrekkelijkheid van een kern als woonplaats te kunnen beoordelen. Voor het maken van de Woonvisie wordt gebruik gemaakt van bestaande statistieken en onderzoeken die in ruime mate aanwezig zijn. De nieuwe woonvisie zal worden vastgesteld in het eerste kwartaal van 2015.

Het Groenplan is in 2009 vastgesteld voor de onderdelen Visie en Structuur. Onder de motto's "Groen hoort bij Steenbergen", "Steenbergen Bewust groen", "Steenbergs groen, praktisch en mooi" en "Steenbergs groen, Samen doen" wordt getracht de neerwaartse spiraal in het openbaar groen om te buigen tot een duurzame kwaliteitsimpuls. Er zijn echter geen financiële middelen beschikbaar gesteld om dit doel te kunnen bereiken.

De integrale benadering speelt een grote rol in het beheer van de openbare ruimte. Tezamen met andere facetten, zoals riolering en wegen, wordt de openbare ruimte aangepakt en heringericht. Het mag duidelijk zijn, dat door het ontbreken van financiële middelen voor het openbaar groen gelijktijdig een belangrijke schakel ontbreekt. Dit vergt een andere wijze van omgaan met de beschikbare middelen. Naast de projecten op basis van gebiedsgerichte aanpak, waarmee in 2011 een start is gemaakt, zijn er nauwelijks middelen om het bestaande openbaar groen te verbeteren. Toch vinden er in het openbaar groen verbetering plaats waar dit mogelijk is.

De huidige middelen voor het verbeteren van het openbaar groen in de gebiedsgerichte aanpak worden nu gegenereerd vanuit een eventueel aanbestedingsvoordeel. Bij de aanbidding van concrete integrale voorstellen wordt aangegeven wat de mogelijkheden zijn om dit per project op te lossen. Dit is echter geen constant gegeven en geeft onzekerheid tot een laat stadium in de planvoorbereiding.

In het beheer van het openbaar groen wordt ook een kwaliteitsslag gemaakt. De basis voor het beheerplan is gelegd in 2011 door het vastleggen van het huidige beheer. Analyse hiervan geeft een goede basis om kwaliteit en efficiëntie aan te brengen in het beheer. In 2012 is het beheer verder onder de loep genomen en aangepast op nieuwe ontwikkelingen en landelijke wetgeving. Het beheerplan is opgesteld voor het in stand houden van het beoogde kwaliteitsniveau. Samen met het gebruik van het beheersysteem wordt er een stevige basis gelegd voor het beheer voor meerdere jaren.

Naast het stedelijk groen bezit de gemeente Steenbergen ook een uitgestrekt landelijk gebied. Samen met verschillende gebiedspartners werkt de gemeente mee aan de ontwikkeling van dit gebied. In samenwerking met waterschap Brabantse Delta wordt gewerkt aan de ontwikkeling van ecologische verbindingzones. In 2013 is gewerkt aan fase 1 van de Cruislandse kreken. Dit project wordt in 2014 uitgevoerd. Per project wordt bekeken welke mogelijkheid er is om te kunnen realiseren en welke subsidiemogelijkheden er zijn.

De gemeente Steenbergen is ook actief deelnemer aan het project 'Agrarisch landschapsbeheer Brabantse Delta'. Ter uitvoering van dit project is in juni 2012 een nieuw gebiedscontract afgesloten voor de periode 2012 – 2015. Het Een regeling waarin de gemeente Steenbergen heeft ingezet op het behouden van landschapsbomen en de realisatie van ommetjes

Beleidsprioriteiten 2013

Bestemmingsplan Buitengebied

De bestemmingsplannen voor het buitengebied (Buitengebied Steenbergen / Buitengebied Dinteloord en Prinsenland) zijn in juni 2013 vastgesteld en in september 2013 in werking getreden.

Tegen de bestemmingsplannen voor het buitengebied is beroep ingesteld. De plannen zijn nog niet onherroepelijk. De Raad van State zal de ingestelde beroepen in 2014 behandelen. De datum van behandeling is nog niet bekend. Ook is er aangevangen met de opdracht van de gemeenteraad om een herziening op te stellen voor het verbreden van nevenfuncties en vervolgfuncties bij agrarische bedrijven.

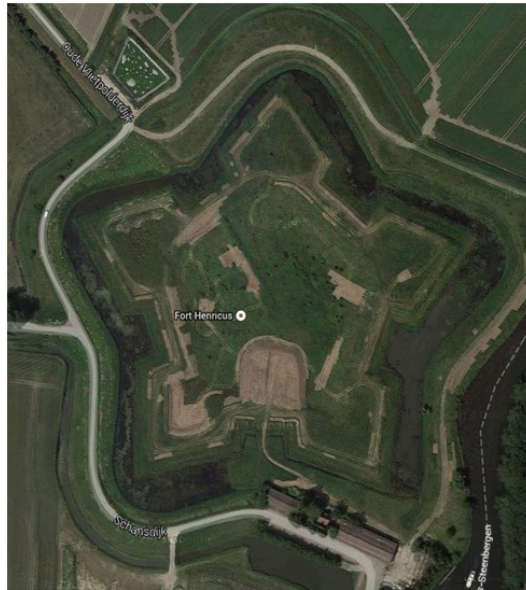
Revitalisering landelijk gebied

Steenbergen richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van het buitengebied en de leefbaarheid van de kernen. De gemeente geeft uitvoering aan de dorpsontwikkelingsplannen, neemt deel aan de gebiedsontwikkelingen Waterpoort en de Brabantse Wal en draagt ook bij aan:

- natuur- en landschapsontwikkeling: de gemeente en het waterschap werken samen aan de realisatie van natte ecologische verbindingzones. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten,
- Agrarisch landschapsbeheer: de gemeente neemt deel aan het agrarisch landschapsbeheer voor het behoud van de bestaande boemdijken en de realisatie van ommetjes. Hiervoor is in 2012 een nieuw contract afgesloten voor de periode 2012-2015,
- de beleving van cultuurhistorie. Hierbij kan worden gedacht aan de reconstructie van Fort Henricus,

- de realisatie en het faciliteren van (extensieve) recreatieve ontwikkelingen.

Fort Henricus

Nieuwe woonvisie

In verband met de veranderende omstandigheden op de Woningmarkt heeft het college het noodzakelijk geacht om tot een totaal nieuwe woonvisie te komen en niet enkel te komen tot een keuzedocument aangaande de nieuwbouwlocaties., zoals oorspronkelijk gepland voor 2013. Hiertoe is een plan van aanpak opgesteld, waarbij de actualisatie van de Woonvisie is voorzien voor het eerste kwartaal van 2015.

De geplande nieuwbouw voor 2013, de oplevering van het appartementencomplex Papiermolen Dinteloord (23 woningen) heeft plaatsgevonden. Het project de Bongerd aan de Molenweg in Steenbergen (32 levensloopbestendige woningen) is net niet opgeleverd in 2013 maar in januari 2014. Los van deze geplande woningbouw zijn er nog een 7 tal woningen opgeleverd op verschillende andere locaties binnen de gemeente.

Actualiseren monumentenverordening

De actualisatie van de monumentenverordening is doorgeschoven naar 2014 in verband met een verdere professionalisering van de samenwerking tussen de welstand- en monumentencommissie.

Nota cultureel erfgoed

De betekenis van erfgoed is breed. Zo ontleen mensen er hun identiteit aan. Mensen voelen zich verbonden met een plek omdat er verhalen aan zijn verbonden, vaak persoonlijk gekleurd. Erfgoed is bovendien een belangrijke inspiratiebron voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en het kan bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit. In 2013 zijn diverse acties uitgevoerd op basis van het belangrijkste doel van het erfgoedbeleid; de unieke Steenbergse identiteit te behouden en waar mogelijk te versterken. Ook is er verder gewerkt aan een inventarisatie naar de cultuurhistorische en archeologische waarden.

Erfgoedkaart

Conform de Nota Cultureel Erfgoed is er gewerkt aan een gemeentelijke erfgoedkaart om beter inzicht te krijgen in de cultuurhistorische en archeologische waarden voor het grondgebied van de gemeente.

De erfgoedkaart bestaat uit twee elementen, een inventarisatie en een beleidskaart. In 2013 hebben we de inventarisatie afgerond.

De gemeentelijke erfgoedkaart is met behulp van provinciale subsidie ontwikkeld. De kaart is voor de definitieve vaststelling van de subsidie ter goedkeuring aan de Provincie aangeboden. De provincie heeft in september 2013 de subsidie definitief toegekend

Eveneens is er gewerkt aan een concept beleidskaart omdat dit een vereiste was in het kader van het subsidietraject.

De ontwikkeling van de definitieve beleidskaart zal nog door een interactief proces worden opgepakt. In deze beleidskaart is ook de basis gelegen voor de actualisatie van de Nota Cultureel Erfgoed.

De erfgoedkaart geeft een overzicht van alle relevante aardkundige, historische en archeologische gegevens. De erfgoedkaart heeft een educatieve en informerende waarde. Tevens is de informatie relevant bij het nemen van ruimtelijke beslissingen.

De erfgoedkaart is een dynamisch document, dat regelmatig met nieuwe gegevens wordt aangevuld en waarin nieuwe inzichten en ontdekkingen kunnen leiden tot aanpassingen.

Open Monumentendag

De landelijke Open Monumentendag is een jaarlijks evenement waar bijna een miljoen bezoekers op af komen. In het tweede weekend van september heeft de gemeente Steenbergen in samenwerking met de gemeentelijke monumentencommissie en andere vrijwilligers deelgenomen aan de open monumentendag. Een tentoonstelling is georganiseerd in de Gummaruskerk naar het thema van de Open Monumentendag 2013: 'Macht en Pracht'. De tentoonstelling ging over de burgemeesters van Loon (zie foto). Dit waren invloedrijke personen, die hun stempel hebben gedrukt op de geschiedenis van Steenbergen in de 19e en 20ste eeuw. De tentoonstelling is door bijna 250 personen bezocht. Zie de bijgevoegde foto voor een sfeerimpressie.

Uitwerking beleid huisvesting arbeidsmigranten

Binnen de gemeente Steenbergen werken en verblijven meerdere arbeidsmigranten. Als gevolg van de komst van het Agro en Foodcluster Nieuw Prinsenland zal dit aantal toenemen. Het bieden van onderdak aan deze mensen moet op een maatschappelijk verantwoorde wijze gebeuren. Zowel voor de arbeidsmigrant als voor de omgeving.

2013 heeft in het teken van de uitvoering van de beleidsnota Huisvesting arbeidsmigranten gestaan. In 2013 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- de Regio West-Brabant heeft het afgelopen jaar samen met de provincie Noord-Brabant en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de omvang en ontwikkeling van het aantal economisch gebonden (zowel woonachtige als werkzame) arbeidsmigranten voor de regio inzichtelijk gemaakt. De regiobestuurders hebben de aantallen zoals genoemd in het rapport 'Huisvesting Arbeidsmigranten in West-Brabant "Goed, Veilig en Humaan"' als de richtinggevende gezamenlijke kwantitatieve en kwalitatieve opgave voor de regio vastgesteld. In de regio West-Brabant gaan ze 4750 bedden extra of als vervanging realiseren en worden 4750 bedden gelegaliseerd. De regio neemt tot het jaar 2020 om de opgave te realiseren. Alle 19 regiogemeenten dragen hieraan hun steentje bij. De gemeente Steenbergen is voor dit proces één van de regionale trekkers geweest;
- over de locatie Stella Maris heeft overleg plaatsgevonden tussen de politie, de dorpsraad Welberg, de eigenaar en de gemeente. Ook is er met de eigenaar gewerkt aan de inschrijving van de op Stella Maris verblijvende arbeidsmigranten in de gemeentelijke basisadministratie;
- op het Sunclasspark wordt handhavend opgetreden. Daarnaast is er gehandhaafd op twee andere locaties en zijn er verschillende controles uitgevoerd;
- de gemeente heeft overleg gevoerd met meerdere initiatiefnemers voor het huisvesten van arbeidsmigranten. Tevens is er begonnen met een inventarisatie bij Steenbergse ondernemers die gebruik maken van arbeidsmigranten. Tot op heden is er gesproken met de glastuinbouwbedrijven uit het Steenbergse Westland en een aantal andere agrarische ondernemers.

Sunclasspark

Er is vastgesteld dat een aantal zomerhuizen op het Sunclasspark in strijd met het bestemmingsplan worden gebruikt. De gemeenteraad heeft op 3 juli 2012 een motie aangenomen voor het Sunclasspark. De raad

heeft het college opgedragen om zo snel mogelijk een concrete oplossing voor de ruimtelijke status van de Sunclass deelhoeven uit te werken, die op een zo groot mogelijk draagvlak onder de betrokkenen mag rekenen. Het college is in 2012 aan de slag gegaan met het uitvoeren van de motie.

Het college heeft gedurende het proces besloten om een tweesporenaanpak te hanteren voor het dossier Sunclasspark. Enerzijds wordt er handhavend opgetreden tegen het gebruik dat strijdig is met het bestemmingsplan. Anderzijds is initiatiefnemers de mogelijkheid geboden om uiterlijk 31 maart 2013 een principeverzoek voor het wijzigen van het bestemmingsplan voor het Sunclasspark uit te werken en in te dienen. Er is, ondanks de geboden mogelijkheid, geen gedragen principeverzoek voor het wijzigen van het bestemmingsplan voor het Sunclasspark uitgewerkt en ingediend. Vervolgens is besloten dat de tweesporenaanpak wordt beëindigd en dat enkel het spoor van handhavend optreden wordt voortgezet voor het Sunclasspark.

In 2013 zijn meerdere controles uitgevoerd op het Sunclasspark en is er gewerkt aan het nemen van een handhavingsbesluit. Oktober 2013 is het handhavingsbesluit genomen.

RUD (regionale uitvoeringsdienst)/OMWB

Per 1 januari is de Omgevingsdienst Midden West Brabant (OMWB) van start gegaan. In eerste instantie voor de voormalige RMD gemeenten en een aantal deelnemers, waaronder Steenbergen, die geen personeel heeft overdragen aan deze dienst.

Per 1 juni worden de werkzaamheden van alle deelnemers door de OMWB uitgevoerd. Door de moeilijke opstartfase is er nog geen verificerbare verantwoording afgelegd. Het is nog niet mogelijk om aan te geven of er sprake is geweest van budgetaire neutraliteit.

Over de eindverantwoording zijn we in onderhandeling.

Duurzaamheid

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 31 mei 2012 de Duurzaamheidsnota Steenbergen 2012-2020 vastgesteld, waarin een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen is opgenomen. De nota geeft een integrale visie op duurzaamheid voor onze gemeente.

Ter uitvoering van deze nota stelt het college elk jaar een werkprogramma Duurzaamheid vast en voert het uit. In het afgelopen jaar is dat ook gebeurd. Jaarlijks wordt afzonderlijk uitgebreid verslag gedaan over de uitvoering van het werkprogramma Duurzaamheid in het milieujaarverslag. Dit verslag wordt ook naar de inspectie Leefomgeving en Transport en de Provincie gestuurd.

Duurzaamheid raakt alle vormen van beleid en dus is er ook voor gekozen om vanaf 2013 een aparte paragraaf in de begroting en de jaarstukken op te nemen.

Milieubeleidsplan en uitvoeringsprogramma 2008-2012

In het kader van het thema 'bodem' is met vijf andere regio-gemeenten een Bodemkwaliteitskaart voor het buitengebied gemaakt. Daarnaast is voor het buitengebied van onze gemeente een nota bodembeheer opgesteld.

Deze Bodemkwaliteitskaart voor het buitengebied en de beheernota zijn ondertussen door ons college vastgesteld en in werking getreden.

In het kader van het thema 'Lucht' is meegewerkt aan de monitoringstool 2013 ten behoeve van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Op het gebied van 'Externe Veiligheid' is van de Provincie Noord-Brabant een certificaat verkregen voor het voldoen aan de kwaliteitscriteria zoals vastgesteld in het Programma Brabant Veiliger 2011-2014.

In het milieujaarverslag 2013 wordt hiervan uitgebreid verslag gedaan.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
product	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
ruimtelijke ontwikkeling	599.344	-37.000	541.844	-25.000	507.301	-38.465
bouw-en woningtoezicht	105.314	-3.120	105.314	-3.120	135.389	-2.142
monumenten en archeologie	85.458	0	85.561	0	73.920	0

product	Begroting 2013	lasten	Baten	Begr. na wijz. 2013	lasten	Baten	Rekening 2013	lasten	Baten
	lasten		baten	lasten		baten	lasten		baten
integrale handhaving	578.494	-45.000	665.040	-75.601	629.118	-77.621			
milieu	300.410	-22.000	364.410	-12.000	302.990	-20.972			
mut.res.progr.ontw.openb.ruimte	0	-61.000	0	-150.500	0	-150.785			
Totaal	1.669.020	-168.120	1.762.169	-266.221	1.648.718	-289.986			
Nadelig saldo	1.500.900		1.495.948		1.358.732				

Het werkelijk resultaat op het programma "ontwikkeling openbare ruimte" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 137.216,-- voordelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Ruimtelijke ontwikkeling € 48.000 voordelig

Overige aangelegenheden volkshuisvesting € 25.000 voordelig

Doordat door de afdeling ruimtelijke ontwikkeling ten opzichte van de begroting 319 uur minder zijn besteed aan het product heeft dit tot gevolg dat er sprake is van een lagere doorbelasting van € 25.000,--. De Woonvisie moet interactief plaats vinden met de corporaties. Aangezien die corporaties nog niet zover waren met hun eigen onderzoek om bij te kunnen dragen, is deze in 2013 niet tot stand gekomen.

Bouw- en woningtoezicht € 31.000 nadelig

Door afdeling publiekszaken zijn er ten opzichte van de begroting 741 minder uren besteed aan het product. Als gevolg hiervan is er sprake van een lagere doorbelasting van ruim € 53.000,--. In de najaarsnota is reeds uitgegaan van minder aanvragen op het AFC gebied en een afname van de reguliere aanvragen. De uren zijn hier uiteraard onlosmakelijk mee verbonden met als gevolg dat er minder uren aan besteed werden in 2013.

Integrale handhaving € 38.000 voordelig

Het betreft hier een cumulatie van een aantal kleinere verschillen.

Milieubeheer € 70.000 voordelig

Door een lagere doorbelasting vanuit afdeling publiekszaken van 399 uur is er sprake van een voordelig resultaat van € 29.000,--. De meeste bedrijven hoeven slechts een melding te doen. De hiermee gepaard gaande werkzaamheden zijn het afgelopen jaar lager dan geraamd.

Het restant van het voordelige resultaat op het product "milieubeheer" wordt veroorzaakt door een aantal kleinere verschillen.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Verkoop molens	0	0	0
Bij de begroting 2014 is voorgesteld om deze bezuiniging te laten vervallen.			

Investeringen

In 2013 zijn er geen investeringen geweest.

Programma

Beheer openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijke, goed bereikbare, veilige woon-, werk- en leefomgeving; die er verzorgd uitziet en die goed onderhouden wordt. De leefomgeving moet zowel sociaal als fysiek zodanig ingericht zijn dat de bewoners zich veilig kunnen voelen.
- Het op een geïntegreerde wijze uitvoeren van de beheerplannen openbare ruimte volgens een gebiedsgerichte benadering waarbij alle disciplines aan bod komen en waarbij de bewoners nadrukkelijk betrokken worden
- De kwaliteit en de kwantiteit van het openbaar groen moeten in overeenstemming worden gebracht met het gewenste niveau zoals omschreven in het groenplan
- Het beheren en onderhouden en het verder optimaliseren van een goed functionerend watersysteem zodat wordt voldaan aan de wet- en regelgeving
- Het planmatig en duurzaam vervangen en beheren van de openbare verlichting
- Teneinde het milieu zo weinig mogelijk te belasten streven we naar een milieuhygiënische wijze gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval, tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Er wordt zoveel mogelijk gestreefd naar hergebruik en duurzame verwerking

Bestuurlijke kaders:

- Rationeel wegbeheer, 2010-2014
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2013 - 2017
- Beleidsnota openbare verlichting
- Beheerplan civiele kunstwerken
- Beleidsnota duurzaam veilig
- Groenplan Steenbergen 2009 Deel 1 visie en deel 2 structuurplan
- Gemeentelijke wateropgave Steenbergen, uitvoeringsprogramma 2013-2017
- Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer Steenbergen.

Raadsprogramma 2010-2014

De doortrekking van de A4 leidt tot overlast, maar biedt ook kansen. De overlast zal tot het uiterste moeten worden beperkt en indien mogelijk voorkomen, terwijl kansen zo snel mogelijk in kaart en tot uitvoer moeten worden gebracht.

Stand van zaken:

Een belangrijk winstpunt is dat de aansluiting bij Halsteren duidelijk is verbeterd ten opzichte van het ontwerp van RWS. Door Rijkswaterstaat is in september 2012 medegedeeld dat de A4 pas geopend zal worden in maart 2015. Aanzienlijk later dan de oorspronkelijke geplande opening eind 2013.

Een oplossing van de verkeersproblemen in de kern Dinteloord dient voor het einde van de huidige raadsperiode minimaal in planvorming gereed te zijn.

Stand van zaken:

Januari 2013 heeft u het onderzoeksrapport "ontsluiting Dinteloord voor landbouw en vrachtverkeer vastgesteld. "Samenvattend houdt dit in dat een voorkeur is uitgesproken voor een nieuwe verbindingsweg

(kosten € 3.5 miljoen). Nut en noodzaak van deze verbindingsweg moet blijken uit een monitoring van het verkeer. In het najaar van 2012 is een nulmeting uitgevoerd waaruit blijkt dat het huidige verbod voor vrachtverkeer van en naar Dintelmond om niet door de kern Dinteloord te rijden redelijk tot goed functioneert. De noodzaak voor een oostelijke ontsluiting kan op dit moment dus niet onderbouwd worden. Een ontsluiting op (middel)lange termijn bij ruimtelijke ontwikkelingen aan de noordzijde van Dinteloord kan wel zijn positieve effecten hebben op de verkeersroutering.

In 2014 en 2015 zal de monitoring van het verkeer een vervolg krijgen.

Van de Provincie is ruim € 150.000,- ontvangen aan cofinanciering voor het duurzaam veilig inrichten van de Molendijk. Voorwaarde is dat uiterlijk 31 december 2013 gestart dient te zijn met de uitvoering. Alle zeilen worden bijgezet om dit ook daadwerkelijk te realiseren.

Ter voorkoming van vervuiling en het indammen van afvalstromen neemt het principe "de vervuiler betaalt" een belangrijke plaats in.

Stand van zaken:

De kosten voor het verwerken van het huishoudelijk afval worden volledig door de burgers betaald middels de afvalstoffenheffing. Bij het principe 'de vervuiler betaalt' wordt gekeken naar hoeveel afval een burger (huishouden) daadwerkelijk aanbiedt. Deze betaalt dus naar rato van het aangeboden afval.

Rest/gft-afval: In onze gemeente hanteren wij een summere vorm van diftar. Deze is enkel gebaseerd op volume. De burgers kunnen zelf kiezen welke volume minicontainer zij willen. Bij een goede afvalscheiding kan men toe met een kleine minicontainer die een stuk goedkoper is omdat de verwerkingskosten voor het restafval erg hoog zijn. Voor de huis aan huisinzameling van grof huishoudelijk afval moeten de burgers betalen. Hierbij is het streven dat de burgers zelf het grofvuil naar de milieustraat brengen. Op de milieustraat kan het grof huishoudelijk afval gescheiden aangeboden worden. Alleen voor puin dient op de milieustraat betaald te worden. Geconcludeerd kan worden dat de huis aan huisinzameling van het grof huishoudelijk afval en het puin drastisch is afgenomen. Het aanbod van het restafval is het eerste jaar na de containeromwisselingsactie behoorlijk gedaald. De jaren erna niet meer. De eenmalige financiële prikkel voor de burger is dus nog niet voldoende om het volume restafval drastisch te verminderen. Dit betekent dat er in de toekomst nog meer geïnvesteerd zal moeten worden in het optimaliseren van het scheiden van het afval.

Wat hebben we gedaan

Voortgang beleidsagenda

Programma Beheer openbare ruimte	Portefeuillehouder	Voortgang
Evaluatie Led verlichting	Heijmans	Gereed
Evaluatie onttrekking weggedeelten aan de openbare bestemming	Burgemeester	Gereed
Haalbaarheidsonderzoek dorpsbos Kruisland (motie B2009/5)	Heijmans	Blijft aandachtspunt
Optimalisatiestudie afvalwater	Heijmans	Gereed
Tussenrapportage inzameling oud papier	Heijmans	Gereed
Gescheiden inzameling oud papier	Heijmans	Nieuwe planning
Beheersverordening begraafplaatsen	Heijmans	Naar 2014
Gebruiksklare A4 op 01.01.2014 met partners nastreven + bevrozen uitbet.bijdrage (motie B2013/2)	Heijmans	Nieuwe planning
Onderzoek vrachtwagenparkeerplaats kern Dinteloord (motie. dec.2012)	Heijmans	Naar 2014

Beleidsprioriteiten 2013

A4

In 2013 zijn de aanpassingen in de toekomstige wegenstructuur van Steenberg en als gevolg van de aanleg van de A4 opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied. Ten aanzien van de afritten bij de afslag Steenberg, in de richting van Zeeland, heeft Rijkswaterstaat op verzoek van de verantwoordelijk wethouder besloten om alsnog geluidsreducerend asfalt aan te leggen (in de eerder ingediende zienswijze door de gemeente op het Ontwerp-Tracébesluit was hetzelfde verzoek afgewezen).

Ten aanzien van de overdracht van de N259 van het rijk naar de gemeente heeft verscheidene malen nader overleg plaatsgevonden met Rijkswaterstaat. Er is sprake van een positieve grondhouding om tot overeenstemming te komen, maar er is nog geen definitieve overeenstemming bereikt.

Luchtfoto Zeelandweg oost

Viaduct Zeelandweg oost

Vervolg verkeersonderzoek landbouw en vrachtverkeer door Dinteloord

Conform afspraak is de monitoring van het verkeer verschoven naar 2014 en 2015.

Onderzoek vrachtwagenparkeerplaats kern Dinteloord

Het onderzoek heeft inmiddels plaatsgevonden. De gemeenteraad wordt hierover in het 2e kwartaal 2014 geïnformeerd.

Beheer openbare ruimte.

Het beheer van de openbare ruimte is een continue proces. Een aantal werken zijn voorbereid, in uitvoering danwel gereedgekomen. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" is de totale voortgang aangegeven.

Kunstwerken.

De renovatie van de brug Benedensas is voor het toeristisch seizoen 2013 afgerond.

Brug Benedensas

Openbare verlichting.

In mei 2013 hebben wij u uitgebreid geïnformeerd over de uitslagen van de enquête over de toepassing van LED verlichting in onze gemeente. Besloten is om de toepassing van LED-verlichting verder uit te rollen als vervanger van de huidige traditionele openbare verlichting. Gezien de meerkosten van de eerste aanleg van LED-verlichting, is de toepassing ervan echter alleen rendabel als deze samenvalt met het eindelevensduur van de bestaande traditionele verlichting. Versneld en grootschalig vervangen van nog niet versleten verlichting betekend kapitaalvernietiging. Vervanging vindt dus alleen maar plaats als de verlichting echt versleten is. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" is de totale voortgang aangegeven.

RIOLERING EN WATERBEHEER.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

Conform planning is in december het gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) vastgesteld voor de periode 2014-2019. Bij het opstellen van het vGRP zijn de gemeenten in de Waterkring West, onderdeel van het

Samenwerkingsverband Water West-Brabant (SWWB), voor de eerste keer samen opgetrokken om te komen tot een gezamenlijk vGRP, waarin de beleidsuitgangspunten en ambities zo veel mogelijk op elkaar zijn afgestemd.

Het samenwerkingsverband is gevormd om te kunnen voldoen aan de doelen van het landelijk Bestuursakkoord Water (BAW) uit 2011. Hierin is onder andere opgenomen hoe de gemeente haar zorgplichten gaat vervullen op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Gelijktijdig is het nieuwe tarief vastgesteld voor de rioolheffing 2014.

Optimaliseringsstudie afvalwater

Het waterschap Brabantse Delta en de gemeenten, die afvoeren naar zuiveringskring Bath, hebben samen een optimalisatiestudie opgestart. Het doel hiervan is het meest kosteneffectieve maatregelenpakket voor het afstromingsgebied van de rioolwaterzuivering van Bath te bepalen. Vanuit deze optimaliseringsstudie afvalwater (OAS) is gezocht naar maatschappelijk optimale oplossingen om te voldoen aan de basisinspanning. Het resultaat van de OAS is een maatregelenpakket voor circa € 14 miljoen in plaats van het oorspronkelijke € 20 miljoen. De heroverweging in het kader van het Bestuursakkoord Water heeft een extra besparing opgeleverd van € 1,2 miljoen. De heroverweging biedt kansen om nog meer te besparen als de maatregelen op de zuivering niet nodig blijken te zijn. Onderzocht wordt of de aanvoer van (hemel)water naar de zuivering nog verder beperkt kan worden.

Die samenwerking is op vrijdag 29 november 2013 beklonken met de ondertekening van afvalwaterakkoorden persleiding Bath met 6 gemeenten en Waterschap Brabantse Delta Precies! 16 miljoen op de geplande uitgave bespaard!. Dat gaan we *in de toekomst* met meer projecten op watergebied doen.

SWWB (Samenwerking Water West-Brabant)

SWWB begon als platform om kennis en ervaring op het gebied van water te delen. Inmiddels zijn er werkeenheden gevormd om te bezien op welke wijze zoveel mogelijk kan worden samengewerkt om kosten te besparen en het rioleringsbeleid doelmatig uit te voeren. De gemeente Steenbergen vormt samen met de gemeenten Woensdrecht, Moerdijk, Halderberge, Bergen op Zoom, en Roosendaal, Waterkring West.

De samenwerking bij de Waterkring West is gericht op drie doelen. Het gaat om minder kosten, minder kwetsbaarheid en meer kwaliteit. Op dit moment wordt in de samenwerking met name door gezamenlijke planvorming gewerkt aan het verbeteren van de kwetsbaarheid en kwaliteit. Het resultaat van de gezamenlijke planvorming zal ook een structurele kostenbesparing zijn, maar dit zal pas vanaf medio 2014 inzichtelijk worden.

Naast de integrale, verregaande samenwerking in de planvorming wordt er wel direct bespaard door afstemming en enkele Quick Wins. In 2013 is het OAS-proces afgerond wat voor het gebied van Waterkring West heeft geleid tot een verminderde investeringsinspanning van 16 miljoen.

Waterkring West heeft een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. In deze overeenkomst wordt de structuur/organisatie van de samenwerking geregeld. Op 18 maart 2014 is deze samenwerkingsovereenkomst door alle partijen getekend.

Realisering ecologische verbindingzone en waterberging

In 2012 is de mogelijkheid tot de realisatie van ca. 6 km ecologische verbindingzone in de Cruislandse kreken in kaart gebracht en bekrachtigd. De planvorming heeft in 2013 in samenwerking met waterschap Brabantse delta en belanghebbenden plaatsgevonden. In een nieuwe contractvorm (UAV-GC) zal begin 2014 de aanbesteding plaatsvinden waarna de uitvoering van start moet gaan. Voor de gemeentelijke bijdrage heeft de gemeente een subsidiebeschikking ontvangen van 50% van de ingebrachte gemeentelijke bijdrage.

Kwaliteitsimpuls openbaar groen 2013

Een zeer groot deel van de kastanjes binnen de gemeente Steenbergen is aangetast door de kastanjeziekte, zogenaamde bloedingsziekte. Een aantal zeer beeldbepalende bomenlanen vallen onder de getroffen locaties. Een remedie is er niet tegen de ziekte.

Om het verlies op te vangen dienen meerjaren vervangingsplannen opgesteld te worden waaraan uitvoeringsbudget verbonden dient te worden: In 2013 stond op de rol het maken van vervangingsplannen voor de volgende locaties:

- Middenwal/Frederiksbolwerk
- Noorndonk/Watertorenweg
- Zuidwal

- Groene Kruisstraat

Onderzoek heeft plaatsgevonden naar de bomen aan de Middenwal en Frederiksbolwerk. Hier is gebleken dat de situatie slechter is dan verwacht. Het project heeft hiermee vertraging opgelopen en zal begin 2014 worden afgerond. Dit heeft tot gevolg dat er wel bomen zijn verwijderd op de overige 3 locaties maar er nog niet is overgegaan tot herplant. Dit zal in de loop van 2014 vorm gaan krijgen.

Aanpak verouderde plantvakken

Ten behoeve van het verhogen van de staat van het openbaar groen dienen plantsoenen heringericht te worden waarbij nauwkeurig gekeken wordt naar de functie en waarde van het groen in de gehele openbare ruimte. Grote delen groen worden integraal met de totale openbare ruimte herzien bij de gebiedsgerichte aanpak. Niet alle gebieden die integraal worden opgeknapt, worden tegelijkertijd aangepakt of bestrijken het gehele groenareaal. De plantsoenen die nu aan vervanging toe zijn en niet op korte termijn integraal met de overige aspecten van de openbare ruimte kunnen worden aangepakt, komen in aanmerking voor deze impuls. Het niet vervangen van deze plantvakken betekent, dat er nu onevenredig veel energie in gestopt moet worden om de plantvakken 'toonbaar' te houden.

In 2013 zijn de volgende plantsoenen geheel vernieuwd:

- plantsoenen Montenaken,
- plantsoenen Lijsterbesstraat

Realiseren JOP Dinteloord

In 2013 is de JOP in Dinteloord niet gerealiseerd, er zijn actief gesprekken gevoerd om de wensen van jongeren en omwonenden in kaart te brengen. De locatie die in eerste instantie beoogd was, blijkt niet te voldoen aan de wens die de gebruikers hebben. Hierop is gekeken naar alternatieve locaties om de jongeren een passende plaats te geven. Het jongerenwerk is actief betrokken om op een goede manier een jongeren ontmoetings plaats te realiseren. Het vinden van een locatie die geschikt, beschikbaar en mogelijk is blijkt in Dinteloord een heel lastige opgave.

Begraafplaatsenbeheer

In december 2013 is de begraafplaatsenverordening, samen met de bijbehorende beleidsregels, vastgesteld door de gemeenteraad. In 2014 zal het integraal begraafplaatsenbeleid verder ontwikkeld worden. Hierbij zal bekeken worden hoe zo efficiënt mogelijk kan worden omgegaan met het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen en het ontwikkelen van een toekomstvisie. De huidige begraafplaatsen zullen beoordeeld worden op kwaliteit en beheer. Bepaald zal worden welke behoefte en capaciteit voor nu en in de toekomst nodig is. Hierbij zullen de juridische (grafrechten) en financiële aspecten meegenomen worden. Uitgangspunt is dat in het tweede kwartaal 2014 het beleid ontwikkeld wordt.

AFVALINZAMELING EN VERWERKING

Gescheiden inzameling oud papier

Ondanks alle inspanningen loopt de inzameling van oud papier terug. Alhoewel de terugloop ook een landelijke tendens is, scoort onze gemeente regionaal gezien qua papierinzameling erg laag. Vanaf januari 2014 worden gedurende een half jaar pilots gedraaid met een derde container in Nieuw Vossemeer en Steenberg Zuid. De pilots zullen afgesloten worden met een enquête. In het derde kwartaal 2014 zullen wij met een voorstel komen voor het vervolgtraject.

Aanbesteding restafval en GFT vanaf 2017

Nadat een investeringstraject bij Attero niet haalbaar bleek te zijn is met de Saver+ gemeenten een samenwerking aangegaan voor de Europese aanbesteding van het verwerken van huishoudelijk rest en GFT afval. Inmiddels is de uitslag van de aanbesteding bekend. De verwerking van huishoudelijk GFT afval is gegund aan Attero Moerdijk en van het huishoudelijk restafval aan SITA Roosendaal. Het vastgestelde tarief is zodanig dat er vanaf 2017 sprake zal zijn van een behoorlijke besparing op de verwerkingskosten.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

product	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
snelweg a4	2.079.496	0	2.079.496	0	2.135.441	-65.692
wegen	5.497.922	-353.700	6.780.340	-353.700	6.324.535	-391.312
riolering en stedelijk water	1.252.340	-1.323.686	1.317.751	-1.323.686	624.486	-1.339.215
openbaar groen	1.700.586	0	1.600.186	0	1.428.694	-2.900
overigen openbare ruimte	381.449	-105.462	395.030	-98.326	374.977	-123.159
afvalverwijdering	1.842.596	-111.960	1.801.396	-105.160	1.905.798	-168.093
milieustraat	673.330	-55.965	673.379	-55.965	606.611	-53.232
batens reinigingsrecht en afvalstoffheff	0	-2.810.557	0	-2.770.051	0	-2.770.952
mut.res.progr.beheer openbare ruimte	16.018	-3.185.821	124.661	-4.379.571	672.143	-3.844.537
Totaal	13.443.736	-7.947.151	14.772.238	-9.086.459	14.072.686	-8.759.093
Nadelig saldo	5.496.585		5.685.779		5.313.593	

Het werkelijk resultaat op het programma "beheer openbare ruimte" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 372.186,-- voordelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Wegen € 493.000 voordelig

Wegen binnen en buiten de kom € 378.000 voordelig

Op de post onderhoud is € 41.000,-- meer uitgegeven dan er geraamd was. Door het langdurige winterweer is er in het voorjaar de nodige keren extra aan gladheidsbestrijding gedaan. In 2013 is er in totaal 39 keer aan gladheidsbestrijding gedaan wat een overschrijding van € 34.000,-- op deze post tot gevolg heeft.

Door de vele perioden van regen is het onderhoud aan kapotgereden bermen toegenomen wat meer gebruik van gebroken puin tot gevolg had. Om eventuele schadeclaims te voorkomen, is er voor € 5.000,-- meer aan kosten gemaakt in 2013.

Door vorstschade zijn er straatkolken omhoog gekomen. Aangezien dit struikelgevaar opleverde, is herplaatsing noodzakelijk geweest. Het bedrag dat hiermee gemoeid was is € 17.000,--. Dit zijn eenmalige kosten doordat niet in te schatten is hoeveel vorstdagen er zijn.

Op de kapitaallasten op de investering "herinrichting binnenstad" is een voordeel gerealiseerd van € 294.500,- ten opzichte van de begroting 2013. Het werk is voordeliger uitgevoerd en er heeft een onttrekking uit de reserve ter hoogte van dit bedrag plaatsgevonden.

Door afdeling werkvoorbereiding zijn er 1.005 uren minder besteed aan het product wegen met als gevolg een lagere doorbelasting van € 77.000,--. Er heeft een verschuiving van uren plaatsgevonden tussen het product en de kostenplaats.

Openbare verlichting € 93.000 voordelig

Diverse werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2014. Dit mede in verband met de gebiedsgerichte aanpak. Hiervoor zijn inmiddels offertes voor aangevraagd en de werkzaamheden worden uitgevoerd in 2014. Het onderhoudsbestek voor de openbare verlichting is tweejarig. Na de afronding van het bestek worden de ervaringen meegenomen bij het nieuw op te stellen bestek en worden hier ook de budgetten op aangepast. Voor dit bestek is afgesproken dat de budgetten gehandhaafd blijven tot na de afronding van het bestek 2013-2014.

Waarschuwborden en wegwijzers € 34.000 voordelig

Er is een aanvraag gedaan om € 20.000,-- door te schuiven naar 2014 in verband met het nog niet gereed zijn van het AFC in Dinteloord. Op zijn vroegst worden de juiste borden pas in juni, juli van 2014 aangeschaft en geplaatst.

Riolering en stedelijk water € 702.000 voordelig**Water € 79.000 voordelig**

In deze post zit een budget van € 58.000,-- dat is gereserveerd voor het verbreden van de sloot aan de Ruyterstraat in Dinteloord en de retentieopgave vanuit het project Oostgroeneweg Dinteloord. Dit eerste project is door de vergunningprocedure en de weersomstandigheden vertraagd. Het project wordt in 2014 uitgevoerd. Het verloop van het project Oostgroeneweg is nog onbekend.

Riolering € 618.000 voordelig

De vermeerdering van het aantal kleine reparaties zorgt voor een overschrijding van € 62.000,--.

In januari 2014 is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) 2014-2019 door de raad vastgesteld. Een van de beslispunten daarbij was om de voorziening rioleringswerken bestemmingsplan Molenkreek ad € 580.000,-- toe te voegen aan de egalisatiereserve riolering. In overleg met de accountant is deze mutatie verwerkt in de jaarrekening 2013.

Op de kapitaallasten riolering is er sprake van een voordelig resultaat van € 126.000,--. Voornamelijk doordat de investeringen vanuit het VGRP 2010-2014 vertraging op hebben gelopen, en dus niet gerealiseerd zijn in 2013.

Vanuit de afdeling werkvoorbereiding zijn er 465 uren minder besteed aan het product riolering. Dit heeft tot gevolg een lagere doorbelasting van € 36.000,--. Deze uren zijn rechtsreeks op de investeringen geschreven.

Openbaar groen € 174.000 voordelig**Openbaar groen € 93.000 voordelig**

Op de post overige uitgaven staan drie deelprojecten: Vervanging kastanjes Middenwal en Molenstraat/ Meestooft en Montenaken. Het project Middenwal is uitgesteld, omdat de toestand van de bomen zodanig slecht is dat alle bomen moeten worden vervangen.

Door afdeling realisatie en beheer, operationeel beheer zijn er 1.604 uur minder besteed aan het product openbaar groen wat een lagere doorbelasting van € 73.000,-- tot gevolg heeft.

Verbetering openbaar groen € 72.000 voordelig

Op deze post staan diverse projecten geboekt:

- Bomen buitengebied € 68.000,-- waarvan € 21.000,-- nog beschikbaar is. Bedrag is deels nodig voor de uitvoer van de projecten Slaakdam en Platteweg. In het 5-jaren plan is het totaal benodigd bedrag verdeeld over 5 jaar. Daarnaast is er budget nodig voor de nazorg. Dit behoort tot het project, maar wordt over het gehele eerste groeiseizoen verspreid;
- Van Gaverenlaan € 35.000,-- waarvan nog € 12.000,-- beschikbaar is. Het project is in 2013 uitgevoerd. Echter dienen de werkzaamheden voor nazorg nog uitgevoerd te worden, zoals water geven en inboet. Deze werkzaamheden vinden plaats in het eerste groeiseizoen. Restantbudget dient hiervoor beschikbaar te blijven;
- Groenplan € 35.000,-- is nog volledig beschikbaar. Dit budget is beschikbaar gesteld voor de groenaanpassing bij reconstructies. Dit bedrag is dit jaar niet benut, omdat reconstructiewerkzaamheden later zijn gepland en aanbestedingen goed uitvielen. Bij de voorjaarsnota zal hier een beroep op worden gedaan;
- Beheerbudget EVZ € 12.500,-- is nog volledig beschikbaar. De onderhoudstermijn van de reeds aangelegde EVZ (Steenbergsche Vliet) is eind 2013 afgelopen. Dit is de reden waarom er nog geen kosten zijn in 2013 voor het beheer voor de gemeente. De EVZ Cruislandse Kreken wordt pas in 2015 afgerond waarna de beheerskosten zullen gaan beginnen.

Overigen openbare ruimte € 45.000 voordelig

Speeltuinen, speelplaatsen en trapveldjes € 89.000 voordelig

Voor de Jongeren Ontmoetingsplaats (JOP) van Dinteloord was € 70.000,-- gereserveerd. Door vertraging om de juiste plaats te vinden in overleg met de jeugd, bewoners en dorpsraad zal er naar gestreefd worden om uitvoering in 2014 plaats te laten vinden.

Exploitatie overige panden € 27.000 voordelig

Het betreft hier een cumulatie van kleinere verschillen.

Milieustraat € 51.000 voordelig

Door vermindering van aanbod van het brandbaar afval van ongeveer 200 ton en een betere scheiding is minder brandbaar afval afgevoerd met als gevolg een voordeel van € 61.000,-- op deze post.

Vanuit afdeling realisatie en beheer, operationeel beheer zijn er 575 uur meer doorbelast wat een hogere doorbelasting van € 26.000,-- tot gevolg heeft.

Het restant betreft een cumulatie van kleinere verschillen.

Mutaties reserves beheer openbare ruimte € 1.083.000 nadelig

Toevoeging aan reserves € 547.000 nadelig

In januari 2014 is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2019 door de raad vastgesteld. Een van de beslispunten daarbij was om de voorziening rioleringswerken bestemmingsplan Molenkreek ad € 580.000,-- toe te voegen aan de egalisatiereserve riolering. In overleg met de accountant is deze mutatie verwerkt in de jaarrekening 2013.

Daartegenover is een op dit programma geraamde toevoeging in verband met de verkoop van grond ten behoeve van de A4, ad € 44.000,--, verantwoord op het programma economie & recreatie.

Beschikking over reserves € 535.000 nadelig

Lagere onttrekking aan reserves voornamelijk doordat kosten niet of nog niet zijn gemaakt. Hiervan kunnen worden genoemd:

Een lagere onttrekking van € 294.500,-- aan de algemene reserve voor herinrichting van de binnenstad van Steenberg. Het werk is voordeliger uitgevoerd, waardoor de onttrekking vanzelfsprekend ook lager is.

Projecten die nog niet of niet volledig zijn uitgevoerd zijn:

- Bestemmingsreserve openbare verlichting voor een bedrag van € 57.000,-- als gevolg van lagere kosten voor vervanging/bijplaatsen;
- Bestemmingsreserve ruimtelijke ontwikkeling betreffende de JOP Dinteloord voor een bedrag van € 70.000,--. De aanleg hiervan is doorgeschoven naar 2014;
- Bestemmingsreserve ruimtelijke ontwikkeling betreffende bomen van Gaverenlaan/project Corneliusstraat voor een bedrag van bijna € 32.000,--. Het project is nog in uitvoering;
- Bestemmingsreserve ruimtelijke ontwikkeling betreffende boomplantdag/blauwgroen stimuleringskader voor een bedrag van € 25.000,--;
- Bestemmingsreserve ruimtelijke ontwikkeling betreffende het groenplan 2013 voor een bedrag van € 35.000,-- waar in zijn geheel nog geen kosten voor zijn gemaakt;
- Reserve eenmalige zaken 2012 betreffende het groenplan Molenstraat/Meesstoof voor een bedrag van € 9.000,-- waarvan de uitvoering gedeeltelijk naar 2014 is geschoven;
- Reserve eenmalige zaken 2013 betreffende de kwaliteitsimpuls groen voor een bedrag van € 21.000,-- als gevolg van lagere uitgaven.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Aanvullend wegenonderhoud	0	0	€ 125.000
Vervanging waarschuwborden	€ 5.000	€ 5.000	0
De begrotingspost is in 2011 met € 5.000,- verlaagd.			
Schrappen kwaliteitsimpuls openbaar groen	€ 50.000	€ 50.000	0
Het structurele budget voor verbetering van het openbaar groen is vanaf 2012 geschrapt. Wel is er in de begroting 2013 een incidenteel budget van € 50.000,- voor verbetering van het openbaar groen opgenomen.			

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Verhogen huur volkstuinten	€ 2.600	€ 2.550	€ 1.300
De huur van de volkstuinten wordt in 3 stappen verhoogd met in totaal € 3.900,- In 2013 heeft de 2e verhoging plaatsgevonden.			
Inkoop materieel en onderhoud speeltuinten	0	0	€ 23.975
De bezuiniging is bij de begroting 2014 ingevuld.			
Woonwagencentra	€ 6.600	€ 6.600	€ 3.400
In 2013 is de bijdrage aan het onderhoudsfonds verlaagd.			
Afstoten algemene begraafplaats Steenberg	0	0	€ 10.000
Verkoop stadhuis/stadskantoor	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Het stadhuis is in 2012 verkocht. Ook voor het stadskantoor zijn er geen lasten meer in de begroting opgenomen. De bezuiniging bedraagt € 40.000,-			
Inzameling grof vuil en tuinafval	€ 50.000	€ 50.000	0
Vanaf 1 januari 2011 wordt er geen grof vuil en tuinafval meer ingezameld op te halen en is de bezuiniging gerealiseerd.			
Stortkosten puin milieustraat	€ 22.500	€ 22.500	0
Vanaf 1 juni 2011 moeten mensen betalen voor het afleveren van puin op de milieustraat. Het aanbod van puin is fors afgenomen en doordat de mensen betalen voor het puin is deze afvalstroom nu kostendekkend.			

Investeringen

Investeringen > € 50.000,- betreffende dit programma			
Omschrijving	Investeringskrediet	Uitgaven t/m 2013	Restant krediet
Herinrichting Markt/Westdam/Ring rond Gummaruskerk	1.874.906	1.580.372	294.534
Toelichting: In de begroting 2012 was een bedrag opgenomen ad € 1.299.906,- ten behoeve van de herinrichting van de Markt. Voor dit bedrag was tevens een dekkingsreserve gevormd. Het project ten behoeve van StadHaven is volledig in 2013 gerealiseerd. Het werk is voordeliger uitgevoerd en de beschikking over de reserve heeft ter hoogte van dit bedrag plaatsgevonden.			
Saneren afvalwaterlozingen buitengebied	2.050.902	1.994.788	56.114
Toelichting: Het betreft hier een langlopende procedure die in 2012 is afgehandeld door de Raad van arbitrage. Ten behoeve van nazorg was er begin 2013 nog een bedrag opgenomen van € 80.000,-. Ruim binnen dit restantkrediet hebben de uitgaven plaatsgevonden, waarna het krediet nu afgesloten kan worden.			
Verbeteringsmaatregel riolering	440.000	439.513	487
Toelichting: De laatste werkzaamheden in het kader van verbeteringsmaatregelen riolering zijn uitgevoerd in 2013, zodat het krediet per einde boekjaar afgesloten kan worden.			
Vervanging riolering 2011	497.103	496.178	925
Toelichting: Het beschikbaar gestelde krediet vanuit het VGRP 2010 - 2014 is in 2013 afgerond binnen het daarvoor beschikbaar gestelde krediet.			
Vervanging gemalen riolering 2012	137.257	137.258	-1
Toelichting: Het beschikbaar gestelde krediet vanuit het VGRP 2010 - 2014 is in 2013 afgerond binnen het daarvoor beschikbaar gestelde krediet.			
Vervanging riolering 2012	507.045	507.045	0
Toelichting: Het krediet is volledig benut ten behoeve van bestek GW-616 rioolrenovatie 2012, dat geheel in 2013 is uitgevoerd. Het krediet kan per eind 2013 afgesloten worden.			
Vervanging gemalen riolering 2013	140.002	132.432	7.570
Toelichting: De aanbesteding van het project "het vervangen van de gemalen" heeft eind 2012 plaatsgevonden waarna de definitieve gunning heeft plaatsgevonden. Het project is begin 2013 opgestart.			

Investerings > € 50.000,- betreffende dit programma			
Omschrijving	Investeringskrediet	Uitgaven t/m 2013	Restant krediet
Vervanging riolering 2013	517.186	92.282	424.904
Toelichting:			
Dit bedrag wordt gebruikt om de laatste termijnen van het bestek GW-616 rioolrenovatie 2012 gemeente Steenberg te betalen. De rest van het bedrag wordt benut voor een nieuw bestek (financiering van het project : Renovatie Riolering 2014) welke zich momenteel in de voorbereidingsfase bevind.			

Programma

Financiering

Wat willen we bereiken?

- Een structureel sluitende (meerjaren)begroting
- Een evenwichtige belastingdruk waarbij het profijtbeginsel de leidraad is
- Een rechtmatige inzet van middelen wat leidt tot een goedkeurende controleverklaring

Bestuurlijke kaders:

- Perspectiefnota 2011 - 2015
- Financiële verordeningen op basis van art. 212, 213 en 213a Gemeentewet
- Financieringsstatuut
- Verordening onroerende zaakbelastingen
- Verordening forensenbelasting
- Verordening hondenbelasting
- Nota risicomangement
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota waardering en afschrijving vaste activa

Raadsprogramma 2010-2014

In 2014 moet een jaarlijkse ombuiging van structureel ca € 3 miljoen zijn gerealiseerd.

Stand van zaken:

De bezuinigingsdoelstelling van 3 miljoen euro is bij het raadsprogramma ingevuld. De bezuinigingen zijn vanaf de begroting 2011 opgenomen en worden gevolgd bij alle P&C-document (perspectiefnota, begroting en jaarrekening). Bij de programmabegroting 2014 is voor de laatste keer per programma aangegeven in hoeverre de bezuinigingen zijn gehaald. Het totaal bedrag is uitgekomen op 2,8 miljoen euro, waarmee 97,6% van het oorspronkelijke bezuinigingsbedrag is gerealiseerd.

Hierbij zullen de gemeentelijke belastingen met niet meer dan het prijsindexcijfer stijgen. De gemeenteraad kiest voor toepassing van het profijtbeginsel, waarbij de gebruiker betaalt voor het profijt van de voorziening dat hij/zij geniet.

De OZB is voor 2013 met het inflatiepercentage, zijnde 1,5%, verhoogd. Voor zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing worden de gemaakte kosten voor 100% berekend in het tarief. Ook voor de leges wordt deze systematiek gehanteerd.

Verder zullen activiteiten efficiënter worden uitgevoerd of ingeperkt en zal worden onderzocht hoe externe financieringsbronnen kunnen worden gegenereerd.

Stand van zaken:

Bij de grotere projecten wordt steeds bekeken of er subsidiemogelijkheden zijn. Verder worden nieuwe subsidieregelingen gevolgd en wordt steeds beoordeeld of deze regelingen ook kansen bieden voor reguliere zaken/uitgaven. Er is voor de gebiedsontwikkeling Dinteloord, Weidemolen en Omloop een ISV subsidie toegekend.

Voor het project De Linie, waarvan o.a. de realisatie van de recreatieve poort in de Steenbergse haven deel uitmaakt, is een aanvraag ingediend bij de provincie voor subsidie in het kader van Landschappen van Allure. In de 2e ronde in maart 2014 is hiervoor een subsidie ontvangen van bijna 8 miljoen euro.

Leidraad bij de ombuigingen/bezuinigingen is dat minima worden ontzien.

Wanneer aanspraak op de post onvoorzien wordt gedaan, wordt deze aanvraag onderbouwd met de drie O's (onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdelijk).

Wat hebben we gedaan

Beleidsprioriteiten 2013

Basisregistratie Grootschalige Topografie

In 2013 is begonnen met het inventariseren van de objecten, in groen en wegen, die we in beheer hebben en die ook in de BGT moeten komen te staan. Daarnaast is er een inventarisatie gemaakt van de inrichtingselementen (bankjes, straatverlichting, verkeersborden, straatnaamborden, etc.) die we nog in beheer willen opnemen.

Al het kaartmateriaal is geanalyseerd en een bedrijf is hiermee aan de slag gegaan om de transitie van lijnenkaart (GBKN) naar objectenkaart (BGT) voor ons uit te voeren. Doorlooptijd vier maanden. Het eindresultaat is in december opgeleverd, samen met de BGT software. Hiermee gaan we in 2014 aan de slag om de eventuele fouten en onduidelijkheden er uit te halen, de objecten aan te laten sluiten bij de objecten van het Waterschap en het Ministerie van EZ (Landbouw) en de data voor te bereiden op een koppeling met onze beheerssoftware voor het Beheer Openbare Ruimte (groen, wegen, riool). In de tweede helft van 2014 is het streven om aan te gaan sluiten op de Landelijke Voorziening BGT, waarmee het project Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) wordt afgesloten.

Informatiestructuur/Mid Office/Balie Informatie Systeem

Conform de landelijke én regionale principes wordt door gemeente Steenberg en onder architectuur gewerkt daar waar het gaat om inrichting van de informatievoorziening, de daarvoor benodigde applicaties en techniek die de applicaties vereisen. Hierbij wordt uitgegaan van de KING-standaarden Nora (Nederlandse OverheidsReferentie Architectuur) en Gemma (Gemeentelijke Model Architectuur). Door gebruik te maken van de afspraken die landelijk ondersteund worden, ook door leveranciers, kan op een duidelijke gestructureerde wijze informatie-uitwisseling plaatsvinden, intern tussen applicaties, extern met landelijke voorzieningen én met ketenpartners. Overigens dient opgemerkt te worden dat de landelijke standaarden nog steeds in ontwikkeling zijn en tot op heden (helaas) nog niet zo standaard zijn dat er sprake is van 'plug & play'.

Om dit te realiseren is in 2013 veel energie gestoken in het inrichten van een technische centrale voorziening die nagenoeg alle gegevensstromen afhandelt. Deze voorziening (de Enterprise Service Bus) wordt centraal door I&A beheerd en zal vooral in 2014 verder uitgebouwd worden. Uiteindelijk zullen nagenoeg alle applicaties, die gegevens gebruiken uit de basisregistraties hierop aangesloten worden. Hierdoor wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt 'eenmalige registratie, meervoudig gebruik' waardoor de gemeente gefaciliteerd wordt niet meer naar reeds bekende gegevens te vragen. Dit onderdeel betreft de MidOffice en kent voornamelijk technisch aspecten.

Het functionele aspect waarbij de kracht van de bundeling van gegevens voor een efficiënte dienstverlening naar voren komt, betreffen het Zaakgericht Werken en het Klant Contact Systeem (voorheen Balie Informatie Systeem).

Doordat alle reeds bekende gegevens vanaf een centraal punt beschikbaar worden gesteld, hoeven medewerkers binnen de beschikbaar gestelde applicaties deze gegevens niet meer in te geven maar worden deze automatisch ingevuld. Hetzelfde voordeel wordt behaald door reeds bekende gegevens van burgers en bedrijven op voorhand in te vullen in de digitale formulieren die gebruikt worden. Mede gelet op de relatie met de regio en de projecten en samenwerkingsverbanden die in de regio lopen, is er lang nagedacht of en hoe de gemeente Steenberg hier het beste mee om zou kunnen gaan. Op basis van regionale sessies, projecten, afspraken en afstemming met de Kennis- en Adviesgroepen op het gebied van I&A is er voor gekozen om een eenvoudig systeem in te gaan richten waarbij alle aspecten, wensen en eisen ingevuld worden. Deze zijn met een projectgroep in verschillende sessies boven water gehaald en hebben geleid tot een blauwdruk (visiedocument) wat zaakgericht werken voor gemeente Steenberg moet betekenen.

Vanuit de architectuurgedachten zijn in een aanvullend document de inrichtingseisen beschreven. De opdracht is eind 2013 verstrekt. Implementatie is in het eerste kwartaal van 2014 gestart.

Procesbeschrijvingen

In 2013 zijn 2 personen binnen onze gemeente opgeleid om processen "lean" te maken. Omdat er buiten het studiekostenbudget geen geld beschikbaar was voor het beschrijven van processen zijn er in 2013 "maar" 2 processen lean gemaakt, te weten het afhandelen van WOZ-bezwaren en het aanvragen van een omgevingsvergunning. Na het leanmaken van de processen zijn er voor de klanten goede resultaten behaald en gaat de afhandeling van WOZ-bezwaren en het afgeven van een omgevingsvergunning sneller.

Wat heeft het gekost

Financiële verantwoording 2013

product	Begroting 2013		Begr. na wijz. 2013		Rekening 2013	
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens
geldleningen en beleggingen	71.965	-616.268	33.823	-562.655	26.970	-531.986
algemene uitkering	7.308	-20.225.697	7.308	-19.992.397	7.650	-20.244.856
gemeentelijke belastingen	114.982	-3.874.557	114.982	-3.949.957	101.176	-4.176.694
wet woz	233.575	0	268.075	0	255.761	-468
algemene baten en lasten	275.741	0	498.618	0	496.500	0
saldo kostenplaatsen	31.580	0	-29.594	0	330.284	-584.238
mutaties reserves	290.000	-919.946	2.487.200	-3.211.391	2.387.200	-2.870.672
saldo van de rekening na bestemming	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.025.151	-25.636.468	3.380.412	-27.716.400	3.605.541	-28.408.914
Nadelig saldo	-24.611.317		-24.335.988		-24.803.373	

Het werkelijk resultaat op het programma "financiering" ten opzichte van het begrote resultaat (na wijziging) bedraagt € 467.385,-- voordelig.

Hierna volgt een toelichting van de voornaamste verschillen tussen de realisatie en de begroting (na wijziging):

Algemene uitkering € 252.000 voordelig

Bij de decembercirculaire bleek alsnog een aanzienlijk hogere algemene uitkering in 2013 van totaal € 209.000,-. Deze verhoging was budgettair niet meer te verwerken. Deze hogere algemene uitkering was vooral het gevolg van toevoeging van extra gelden ten behoeve van onderwijs. Voor de gemeente Steenberghe was dit een bedrag van € 109.000,-. Daarnaast zijn de bij de decembercirculaire gehanteerde aantallen geactualiseerd. Dit had een positieve invloed op de uitkering van € 91.000,-. Voor het overige betreft het niet geraamde nagekomen algemene uitkering 2011/2012 en opname van rechtstreeks bij de VNG binnengekomen bedragen, samen tot een bedrag van € 29.000,-.

Gemeentelijke belastingen € 241.000 voordelig

Onroerende zaakbelasting gebruikers/eigenaren € 227.000 voordelig

De hogere opbrengst op de OZB wordt met name veroorzaakt door een hogere waarde voor de Suiker Unie. Deze opbrengst is overigens nog niet geheel zeker, omdat hiervoor nog een bezwaarprocedure loopt. Hiervoor is een extra storting in de voorziening dubieuze debiteuren opgenomen.

Saldo van kostenplaatsen € 224.000 voordelig

Kostenplaats I&A € 31.000 voordelig

Het positieve saldo bestaat enerzijds uit een voordelig prijsverschil van € 17.500,- en anderzijds uit een voordelig bezettingsresultaat van € 29.000,-. Het positieve bezettingsresultaat wordt veroorzaakt doordat bij de jaarrekening per saldo een zestal configuraties meer zijn doorbelast dan was begroot.

Kostenplaats maatschappelijke ontwikkeling € 158.000 voordelig

Het positieve saldo bestaat enerzijds uit een voordelig prijsverschil van € 85.000,- en anderzijds uit een voordelig bezettingsresultaat van € 73.000,-. De verklaring voor het prijsverschil ligt in het feit dat in de begroting 2013 een vacature opgenomen was voor 0,89 fte. Deze is in 2013 deels, voor 0,44 fte, tijdelijk ingevuld. Daarnaast zijn er een aantal medewerkers minder gaan werken in 2013. In totaal leveren zij een

bezetting in van 0,55 fte. Ten opzichte van de begroting levert dit een verschil op van 1 fte. en uitgedrukt in cijfers een besparing van ruim € 50.000,--.

Het voordelig bezettingsresultaat wordt verklaard doordat de niet ingevulde vacatureruimte gecompenseerd wordt door externe inhuur. Het voordelig resultaat op de productieve uren, ruim 800 uur, wordt veroorzaakt doordat voor een met een specifiek project belaste medewerker externe inhuur heeft plaatsgevonden voor werkzaamheden die daardoor zouden blijven liggen. Hiervoor waren in de begroting wel middelen opgenomen waar tegenover geen uren verantwoord zijn.

Kostenplaats ondersteuning € 74.000 nadelig

Het negatieve saldo bestaat enerzijds uit een nadelig prijsverschil van € 24.000,-- en anderzijds uit een nadelig bezettingsresultaat van € 50.000,--. Gezien de omvang van het prijsverschil hoeft deze niet nader toegelicht te worden. De verklaring voor het nadelige bezettingsresultaat ligt in het feit dat ten opzichte van de begroting 2013 er bijna 700 uur minder productieve uren verantwoord zijn. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat de medewerker heffingen met ingang van 1 april 2013 voor 0,34 fte over is gegaan naar de stafafdeling.

Kostenplaats ruimtelijke ontwikkeling € 108.000 nadelig

Het negatieve saldo bestaat enerzijds uit een nadelig prijsverschil van € 25.000,-- en anderzijds uit een nadelig bezettingsresultaat van € 83.000,--. Het prijsverschil behoeft geen nadere toelichting aangezien het hier een aantal kleinere verschillen betreft.

Wat het bezettingsresultaat betreft, kan gesteld worden dat ten opzichte van de begroting het aantal improductieve uren aanzienlijk, namelijk 900 uur, hoger zijn geweest. Voor 460 uur was dit te wijten aan langdurig zieken (waaronder zwangerschapsverlof). Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd doordat hiervoor personeel is ingehuurd (280 uur meer dan geraamd). Voor de preventiemedewerker brandweer is uitgegaan dat deze 1.200 uur voor de afdeling ruimtelijke ontwikkeling zou maken. In werkelijkheid heeft hij meer uren gemaakt voor de afdeling publiekszaken. Dit geeft een nadelig verschil van 450 uur op de productieve uren.

Kostenplaats realisatie en beheer, operationeel beheer € 65.000 nadelig

Het negatieve saldo bestaat enerzijds uit een nadelig prijsverschil van € 47.000,-- en anderzijds uit een nadelig bezettingsresultaat van € 72.000,--. Als gevolg van langdurige ziekte op de milieustraat is er gedurende het gehele jaar personeel ingehuurd. Daarnaast is er tot en met week 29 ingehuurd ten laste van de vacatureruimte. Per saldo is er sprake van een overschrijding op de bovenstaande posten. Deze overschrijding zou gedekt worden vanuit de vacatureruimte en het overschot op de salariskosten organisatiebreed. Hiervoor zou een administratieve begrotingswijziging opgenomen worden welke abusievelijk vergeten is op te voeren voor 2013.

Kostenplaats staf € 37.000 nadelig

Het negatieve saldo bestaat enerzijds uit een nadelig prijsverschil van € 22.000,-- en anderzijds uit een nadelig bezettingsresultaat van € 15.000,--. Gezien de omvang hiervan dienen deze niet toegelicht te worden voor de jaarrekening.

Diverse terugontvangsten € 346.000 voordelig

Waar in de perspectiefnota nog rekening werd gehouden met een voordeel van € 215.000,- heeft de gemeente na herberekening van het mengpercentage voor de btw/bcf een vordering van € 561.000,- op de belastingdienst. Hierin zijn tevens de jaren 2012 en 2013 meegenomen.

Mutaties reserves financiering € 241.000 nadelig

Toevoeging aan reserves € 100.000 voordelig

De gemeenteraad is niet akkoord gegaan met een bij de begroting gedaan voorstel tot vorming van een reserve eenmalige zaken 2013 van € 290.000,--. Bij afzonderlijk voorstel is de raad wel akkoord gegaan met de in de begroting 2013 opgenomen eenmalige zaken tot een bedrag van € 190.000,--. Door een niet geheel juiste verwerking in de begrotingswijziging is de raming op dit programma niet aangepast. Dit leidt tot het nu geconstateerde verschil tussen raming en werkelijke cijfers over 2013.

Beschikking over reserves € 341.000 nadelig

Bij de septembercirculaire 2013 bleek de algemene uitkering uit het gemeentefonds fors lager uit te vallen. Om dit in een lopend jaar op te vangen is dit middels de risicoreserve afgedekt. Er is bij de najaarsnota dan ook een onttrekking van € 233.000,-- opgenomen voor een te verwachten lagere algemene uitkering. In de decembercirculaire bleek het nadeel door toevoeging van met name onderwijsmiddelen toch weer

grotendeels te worden gecompenseerd. De algemene uitkering is aan het eind van het jaar ruim € 250.000,-- hoger dan geraamd. De onttrekking aan de risicoreserve is dan ook niet nodig.

De inhuur ter vervanging van de beleidsmedewerker belast met het project Stadhaven heeft minder gekost. De hiervoor geraamde onttrekking van € 75.000,-- aan de algemene reserve heeft niet hoeven plaats te vinden. Van het informatieplan 2009/2010 zijn nog steeds niet alle investeringen in uitvoering gebracht. De onttrekking aan de hiervoor gevormde reserve is daardoor ruim € 37.000,-- lager uitgevallen.

Stand van de bezuinigingen

Bezuinigingen raadsprogramma	Begroot	Werkelijk	Nog te realiseren
	2013	2013	na 2013
Tarief hondenbelasting	€ 17.500	€ 17.500	0
De bezuiniging is op basis van een verhoging van 13% van het tarief 2010. Het tarief in 2011 is verhoogd van € 57,- naar € 66,-; een verhoging van 13% vermeerderd met inflatiecorrectie.			
Bedrijfsvoering	€ 678.800	€ 678.800	€ 159.800

Investeringen

Investeringen > € 50.000,-- betreffende dit programma			
Omschrijving	Investeringskrediet	Uitgaven t/m 2013	Restant krediet
Gisloket	69.000	69.579	-579
Toelichting: Doordat de bouw van de nieuwe website vertraging heeft opgelopen, kon de koppeling met Geostart pas in 2013 plaatsvinden. In 2013 hebben de laatste werkzaamheden plaatsgevonden, zodat het krediet eind 2013 afgesloten kan worden.			
Midoffice / Zaakgericht werken	125.000	61.367	63.633
Toelichting: De gemeenteraad heeft dit krediet op 29 maart 2012 beschikbaar gesteld. Dit krediet kan globaal worden gesplitst in de aanschaf en installering van de software en bijbehorende dienstverlening en een component zaakgericht werken. Het eerste gedeelte is in 2012 grotendeels uitgevoerd, in 2013 is na bepaling van de blauwdruk zaakgericht werken een zaakstelsel en zakenmagazijn aangeschaft en is het technische deel grotendeels geïmplementeerd. Het functionele gedeelte wordt in 2014 geïmplementeerd.			
Koppeling MID-Office	50.000	40.335	9.665
Toelichting: Om de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) te realiseren, dient er een technische laag ingevoerd te worden. Dit zorgt ervoor dat er geen losse administraties meer zijn. Wijzigingen worden centraal doorgevoerd en nagenoeg real-time. De uitvoering van de project loopt nog door in 2014.			
Vervanging website 2012	59.838	49.436	10.402
Toelichting: Het vervangen van de website is grotendeels gerealiseerd in 2013. Verscheidene ontwikkelingen moeten nog gerealiseerd worden, welke in 2014 zullen plaatsvinden.			
Implementatie BGT	250.000	175.773	74.227
Toelichting: Dit krediet is gelijk met het krediet Midoffice/Zaakgericht werken beschikbaar gesteld. Als bronhouder is de gemeente Steenbergen, mits de wetgeving niet wijzigt, verplicht een Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) te creëren. Het krediet dekt de kosten van de inhuur, software, dienstverlening en overige uitgaven betreffende de implementatie van BGT. De uitvoering van het krediet loopt tot en met 2015. Het hierbij behorende geplande uitgavenpatroon luidt als volgt: 2012 € 95.000,--, 2013 € 65.000,--, 2014 € 60.000,-- en 2015 € 30.000,--. Hieruit blijkt dat uitvoering van het krediet op schema ligt.			
Vrachtwagen MAN BH-NZ-05	140.000	142.644	-2.644
Toelichting: De aanschaf van de vrachtwagen heeft in 2013 plaatsgevonden. Doordat de technische levensduur in de praktijk vaak langer is dan de economische levensduur kan het voorkomen dat vervangingsinvesteringen uitgesteld worden.			

2.2 De paragrafen

Paragraaf

Lokale heffingen

Op 28 februari 2013 zijn de aanslagen gemeentelijke belastingen 2013 opgelegd. Deze gecombineerde aanslag betreft de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolrecht en voor zover van toepassing hondenbelasting en woonforensenbelasting. Van de mogelijkheid om de aanslagen d.m.v. automatische incasso in 10 termijnen te voldoen wordt door 80% van de belastingplichtigen gebruik gemaakt.

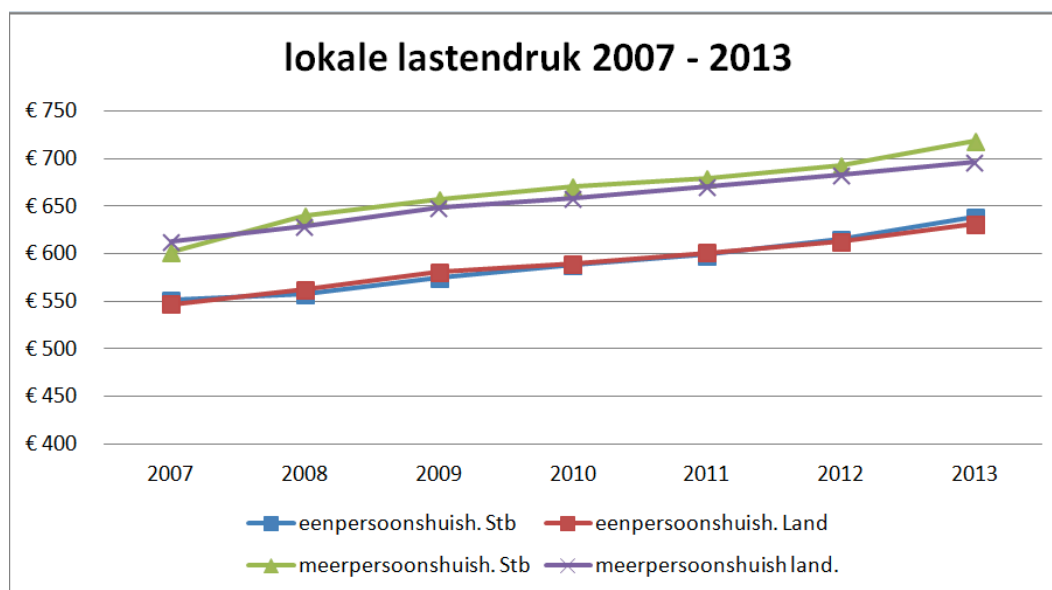
Lokale lasten 2013

	eenpersoonshuis	meerpersoonshuis
OZB	€ 275	€ 275-
Afvalstoffenheffing	€ 237	€ 317-
Rioolheffing	€ 127	€ 127-
Totaal	€ 639	€ 719-
Landelijk gem.	€ 632	€ 713-

In de bovenstaande tabel is bij de berekening van de woonlasten uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 228.000,-. Voor de afvalstoffenheffing is ervan uitgegaan dat de eenpersoonshuishoudens zowel voor het GFT als het restafval een kleine container hebben. Bij de meerpersoonshuishoudens is van 2 grote containers uitgegaan.

Het bedrag dat is opgenomen als landelijk gemiddelde woonlast voor 2013 is ontleend aan de Atlas van de lokale belastingen 2013.

Hieronder een grafiek met de ontwikkeling van de lokale lastendruk in de periode 2007 - 2013.

Kwijtschelding van belastingen

De gemeente Steenbergem kent een kwijtscheldingsnorm van 100%. Dat wil zeggen dat men in aanmerking komt voor kwijtschelding als het inkomen op bijstandsniveau ligt.

Al vanaf 2009 werken wij met geautomatiseerde kwijtschelding. Dit houdt in dat een belastingplichtige geen formulier hoeft in te vullen om in aanmerking te komen voor kwijtschelding, maar dat de gemeente gelijk bij het opleggen van de belastingaanslag vermeld, dat hij kwijtschelding krijgt. We hebben ook voor de belastingaanslagen 2013 de mensen die een bijstandsuitkering en de mensen van 65 jaar en ouder die enkel een AOW-uitkering hebben voor automatische kwijtschelding in aanmerking laten komen. Dit waren in totaal 147 personen. Eind 2012 hebben we alle personen die voor de belastingaanslag 2012 volledige kwijtschelding hebben gehad en geen bijstandsuitkering of enkel AOW ontvangen aan het Inlichtingenbureau voorgelegd. Het Inlichtingenbureau toetst het inkomen en zo ook of ze in het bezit zijn van een auto en geeft aan of ze voor volledige kwijtschelding in aanmerking komen.

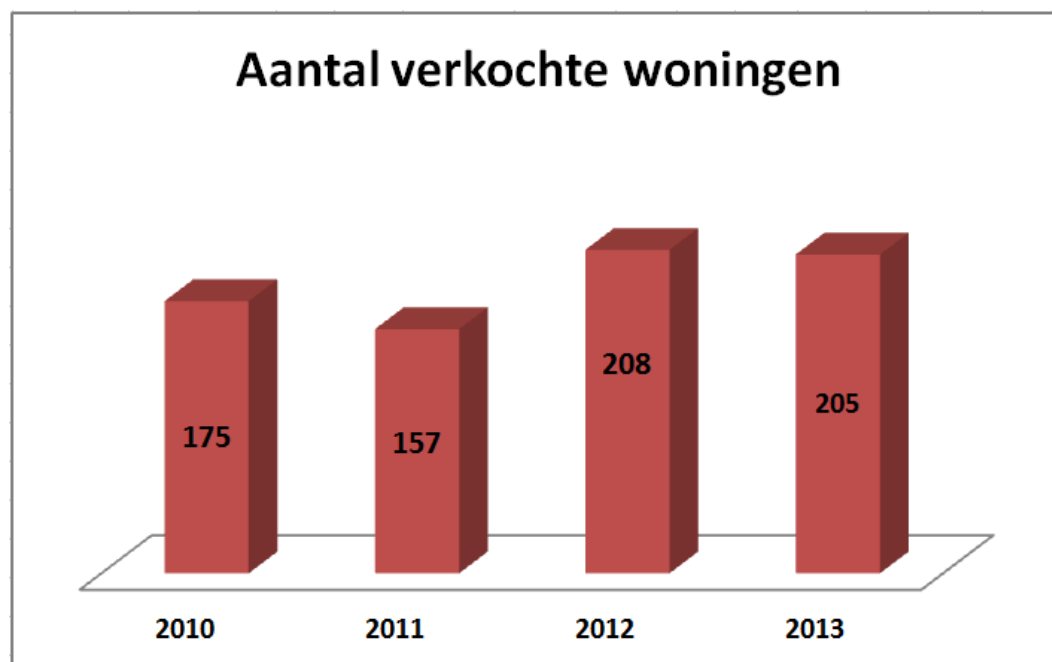
We hebben aan de mensen die in 2012 gedeeltelijke kwijtschelding hebben gehad en waarvan het Inlichtingenbureau zegt geen volledige kwijtschelding te verlenen, een formulier toegestuurd.

Kwijtscheldingsverzoeken			
	2013	2012	2011
Automatisch	147	220	227
Volledig	104	84	79
Gedeeltelijk	30	13	15
Afgewezen	83	65	52
Totaal	364	382	373
Bedrag	€ 111.534	€ 127.924	€ 124.335

Onroerende-zaakbelastingen / Waardering Onroerende Zaken (WOZ)

De OZB voor 2013 is gebaseerd op de WOZ-beschikkingen die in 2013 zijn vastgesteld naar waardepeildatum 1-1-2012. Voor het belastingjaar 2012 gold de waardepeildatum 1-1-2011. De waarde van de woningen is tussen de 2 waardepeildata met 4% gedaald.

Vanaf 2009 is de woningmarkt in het slop geraakt. Zoals uit de onderstaande grafiek blijkt is vanaf 2012 het aantal verkochte woningen weer toegenomen.

Het tarief voor de OZB is een percentage van de WOZ-waarde. Hieronder een tabel met de tarieven 2012 en 2013 met de gerealiseerde opbrengst:

	2013		2012	
	tarief	Opbrengst/ Opgelegd	tarief	Opbrengst
woningen				
eigenaren	0,1205%	€ 2.516.732	0,1140%	€ 2.421.900
niet-woningen				
eigenaren	0,1443%	€ 777.096	0,1365%	€ 664.600
gebruikers	0,1164%	€ 527.683	0,1101%	€ 419.600

Afvalstoffenheffing

De gemeente Steenbergen heeft als beleidsuitgangspunt kostendeekkende tarieven voor de afvalstoffenheffing.

Met ingang van 2011 is burgers de mogelijkheid geboden om het containerpakket naar eigen wens te kiezen. De doelstelling hiervan was/is om nog een betere afvalscheiding te bewerkstelligen, en de burgers die het afval goed scheiden de mogelijkheid te bieden om minder afvalstoffenheffing te laten betalen. Ongeveer 2700 huishoudens hebben hierop gereageerd, veel burgers kozen voor kleine containers, maar ook een combinatie is mogelijk. Gekozen kon worden uit 4 verschillende pakketten, met 4 verschillende tarieven. De opbrengst afvalstoffenheffing bedroeg € 2.753.000,- (raming € 2.747.700,-).

Rioolrecht

Het Verbrede Gemeentelijke Rioleringsplan 2014 – 2017 is in december 2013 vastgesteld Hierin is geregeld hoe de gemeente de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater gaat vervullen. Tevens is hierin verankerd de wijze waarop dit bekostigd gaat worden. Om niet al te grote schommelingen in de tariefstelling te krijgen is een egaliseringsreserve gevormd.

Het tarief 2013 is nog gebaseerd op het in 2009 vastgestelde VGRP.

De maatstaf van heffing is een vast bedrag per aansluiting en in 2013 was het aantal heffingsplichtigen 10.350.

Tabel rioolheffing	Steenbergen	Landelijk
tarief (vast bedrag)	€ 127	€ 183
Opbrengst	€ 1.291.800	
Kwijtschelding mogelijk	ja	

Hondenbelasting

De toegepaste inflatiecorrectie is 1,5%. Hierdoor is het tarief met € 1,- gestegen. Het tarief voor de eerste hond is verhoogd van € 68,- naar € 69,-. Voor elke volgende hond wordt het tarief met € 5,- verhoogd.

Tabel hondenbelasting	Steenbergen	Landelijk
tarief (eerste hond)	€ 69	€ 62
Opbrengst	€ 184.200	
Kwijtschelding mogelijk	ja	

Forensenbelasting

Forensenbelasting kan worden geheven van natuurlijke personen die voor meer dan 90 dagen een woning in de gemeente Steenbergen ter beschikking hebben en hier niet staan ingeschreven. Het merendeel van de opbrengst van de forensenbelasting kwam in het verleden van de Sunclass-woningen in Nieuw-Vossemeer. In 2007 en 2008 zijn veel van deze woningen verkocht aan inwoners uit de gemeente Steenbergen of aan bedrijven voor de huisvesting van EU-werknemers. Hierdoor is de opbrengst fors teruggelopen. We hebben voor 2013 nog 31 aanslagen op kunnen leggen.

Tabel forensenbelasting	Steenbergen
tarief	€ 278
Opbrengst	€ 8.600
Kwijtschelding mogelijk	ja

Paragraaf

Weerstandsvermogen

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin het vermogen van de gemeente Steenbergen toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, moet worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten op te vangen en
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie

Ontwikkelingen

Een aantal jaar werken we nu met risicomanagement. Ook voor de jaarrekening zijn de risicoprofielen weer doorlopen en waar nodig aangepast. Hadden we eerder nog niet zo heel veel last van de kredietcrisis, nu is het - met name bij de grondexploitaties - een hot item. De grondprijzen zijn gedaald en het risico is nog steeds aanwezig dat ze nog verder zullen dalen. Hieruit blijkt maar weer dat je niet zonder risico's kunt ontwikkelen. We proberen de risico's zo goed mogelijk in te schatten waarna de keuze aan de raad is.

Alle risico's zijn verzameld in een database van NARIS®, een softwareprogramma om het risicomanagement in organisaties praktisch te ondersteunen. NARIS® is een risicobeheerssysteem dat ons in staat stelt om risico's inzichtelijk te maken via een beveiligde internetapplicatie. Met NARIS® hebben we inzicht in de belangrijkste risico's van de gemeentelijke organisatie. Het systeem legt alle wijzigingen over risico's en maatregelen vast en archiveert deze ook. Op deze manier is de effectiviteit van het risicomanagementbeleid te beoordelen omdat je kunt zien welke maatregelen het meest kosteneffectief zijn en op welke maatregelen kan worden bezuinigd. Zo houden we optimaal zicht op de risico's.

Ten opzichte van de vorige simulatie is een aantal risico's verwijderd, toegevoegd of aangepast. Dit heeft geen gevolgen gehad voor de benodigde weerstandscapaciteit.

Werkwijze

Risicomanagement is een cyclisch proces, binnen dit proces zijn verschillende stappen:

- identificatie van risico's
- analyse van risico's
- beoordeling van risico's
- maatregelen ontwerpen
- maatregelen implementeren
- evalueren en rapporteren

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De beschikbare weerstandscapaciteit kan bestaan uit de volgende drie componenten: reserves, onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.

Reserves

In de nota risicomanagement is afgesproken, om bij de vrije reserves een aparte risicoreserve te vormen en alleen deze mee te nemen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit. De risicoreserve heeft op 31 december 2013 voor het berekenen van de benodigde hoogte van deze reserve een omvang van € 2.197.600,--. Hierin dient voor 2014 nog € 750.000,-- beschikbaar te blijven voor de dekking van de bijdrage in het Aquaduct. Voor dekking van overige risico's resteert dan € 1.447.600,--. Het saldo van de vrije reserves (de algemene reserve) bedraagt per 31 december 2013 € 4.343.200,-- (ook voor berekening benodigde omvang risicoreserve).

Bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit mogen de vrije reserves meegeteld worden maar wij laten de vrije reserves buiten beschouwing. Wanneer zou blijken dat we onvoldoende beschikbare weerstandscapaciteit hebben kan de gemeenteraad worden gevraagd een bedrag van de vrije reserves toe te voegen aan de risicoreserve.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt aangesloten bij de drie belangrijkste inkomsten van de gemeente te weten: OZB, afvalstoffenheffing en rioolrechten, voor zover deze laatste twee niet maximaal mogelijk en / of kostendekkend zijn.

De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is zo groot als het verschil tussen het gehanteerde tarief en het tarief om tot een "artikel 12 gemeente" gerekend te worden. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 is voor 2013 gebaseerd op het gewogen landelijk gemiddelde van de WOZ-waarde 2012 gecorrigeerd voor onderdekking, met een opslag van 20%.

2013 komt daarmee op een percentage van 0,1540%. Wanneer we dit percentage afzetten tegen de in de begroting opgenomen ramingen voor de OZB-ontvangsten blijkt er nog een ruimte te zijn van € 338.800,-

De afvalstoffenheffing en de rioolheffing zijn 100% kostendekkend en leveren geen onbenutte belastingcapaciteit op.

Post onvoorzien

In de begroting wordt jaarlijks een bedrag opgenomen voor de post onvoorzien, structureel is dit een bedrag van € 100.000,-. Dit bedrag is met name bestemd voor de dekking van niet al te grote incidentele zaken, die bij de begroting niet waren te voorzien, die onvermijdbaar zijn en tevens niet uitgesteld kunnen worden of zoals dat in het beleid is vastgesteld met de 3 o's van : onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

De post onvoorzien kan in theorie worden meegenomen in het totaal van de beschikbare weerstandscapaciteit maar dit wordt niet geadviseerd. Zoals in de nota risicomanagement is aangegeven, willen wij met de post onvoorzien de risico's met een klein geldgevolg (tot € 25.000,-) opvangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Op basis van het bovenstaande bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit € 1.786.300,--

Deze bestaat uit:

- risicoreserve: € 1.447.600,--
- onbenutte belastingcapaciteit: € 338.800,--

Benodigde weerstandscapaciteit

Gedurende het jaar zijn risicoprofielen aangepast en voor het opstellen van de begroting zijn alle profielen en risico's nog eens beoordeeld. Op basis van het herziene risicototaal hebben we de risicosimulatie uitgevoerd. Uitgaande van een zekerheidspercentage van 90% (vastgesteld in de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen) komt de gemaakte berekening uit de risicosimulatie van het benodigde weerstandsvermogen uit op € 1.556.100,--.

Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit (€ 1.786.300,--) en de benodigde weerstandscapaciteit (€ 1.556.100,-) kan de ratio weerstandsvermogen worden berekend. Deze bedraagt 1,1.

In de nota risicomanagement hebben we aangegeven dat de ratio weerstandsvermogen moet vallen in de klasse 1,0 tot 1,4. Omgerekend moet het weerstandsvermogen tussen de € 1.556.100,- en € 2.178.600,- vallen. Op dit moment hoeft er dus geen mutatie in de risicoreserve plaats te vinden.

Risico's

De definitie van een risico is uiterst belangrijk. We zien een risico als de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor een betrokkene. De onderstaande risico's zullen wellicht erg negatief overkomen maar dit wordt dus veroorzaakt door de wijze van benadering, een risico zien wij als een gebeurtenis met een negatief gevolg. Hieronder is een tabel opgenomen waaruit de geschatte grootte van het risico blijkt en de kans dat het risico zich voordoet. Tevens is in deze tabel rekening gehouden met eventuele maatregelen (bv verzekering) die zijn genomen om het risico zo klein mogelijk te houden.

geld	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
x > €500000	2				
€250000 < x < €500000	1			1	
€100000 < x < €250000		2	3	1	
€25000 < x < €100000	7	5	1		1
x < €25000	24	13	5		3
Geen geldgevolgen	5	2			
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

De top 10 risico's (dit zijn de risico's met het grootste aandeel in het weerstandsvermogen) zijn:

- De gemeente wordt aansprakelijk gesteld voor door de gemeente gegarandeerde geldleningen.
- Bij daling van de marktprijs of vertraging in uitvoering van bouwplannen vallen bouwgrondexploitaties minder winstgevend of zelfs verliesgevend uit.
- De gemeente komt voor overwachte wachtgeldaanpakken/waardeoverdracht van pensioenaanspraken als gevolg van bestuurlijke personele wisselingen te staan
- Een lagere Algemene Uitkering gemeentefonds door wijziging in herverdelingsmaatstaven, doordecentralisatie van rijkstaken en/of bezuinigingen van het Rijk leidt tot een structureel tekort aan inkomsten.
- Plaatsvinden van een ramp.
- Er bestaat onzekerheid over het realiseren van legesopbrengst bij bouwplannen in het AFC in verband met betwisting van de bouwkosten.
- Er bestaat nog onzekerheid over het realiseren van voldoende opbrengsten uit het AFC om de nog resterende bijdrage in het aquaduct te dekken.
- Calamiteiten voortkomend uit handhaving.
- Vervuilde grond in eigendom van de gemeente kan leiden tot onvoorziene saneringskosten.
- Het mislopen van regionale leefbaarheidssubsidie doordat de betreffende projecten niet of niet tijdig worden uitgevoerd.

Paragraaf

Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn 'duurzame productiemiddelen': spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij aan haar burgers levert te produceren.

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV art.12) schrijft voor dat in elk geval de kapitaalgoederen wegen, riolering / water, groen en gebouwen aan de orde worden gesteld.

Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Deze paragraaf geeft daar meer inzicht in. Per onderwerp wordt ingegaan op het beleidskader, voornemens voor de komende periode en de financiële consequenties voor de gemeente Steenbergen.

Bouwkundig en civieltechnisch onderhoud accommodaties

Onderhoud en beheer gemeentelijke accommodaties

Onderhoud Sportparken

In 2008 is door de afdeling Eigendom & Beheer samen met de afdeling Realisatie & Beheer de onderhoudsstaat van de sportparken in beeld gebracht. Vervolgens is vastgesteld welke onderhoudsactiviteiten op termijn noodzakelijk zijn om de sportparken op peil te houden. Uitgangspunt hierbij is dat de sportbeoefening op een goede manier kan plaatsvinden. Door middel van een meerjaren onderhoudsplanning is een vertaalslag gemaakt om inzichtelijk te maken wanneer bepaalde onderhoudswerken met bijbehorende kosten worden uitgevoerd. De benodigde budgetten zijn vanaf 2009 in de begroting opgenomen. Door de gemeenteraad is in 2009 ingestemd met de gehanteerde kwaliteitsuitgangspunten. Daarnaast wordt structureel overleg gepleegd met de voetbalverenigingen over het beheer van de parken.

Kunstgras

Van het bestuur van de onderstaande voetbalverenigingen hebben we een verzoek ontvangen om kunstgras aan te leggen op hun sportpark terwijl ze conform het sportbeleidsplan en de capaciteitsberekening hier niet voor in aanmerking komen.

- Sportpark NVS in Nieuw-Vossemeer
- Sportpark aan de Seringenlaan in Steenbergen
- Sportpark in Kruisland

Deze verzoeken zijn in 2013 diverse keren behandeld in de commissie Mens & Maatschappij en de gemeenteraad. De raad heeft besloten om de investeringen voor de aanleg van kunstgrasvelden te bekostigen uit de éénmalige reserves. Daarnaast dienen de verenigingen een bijdrage te betalen van 50% voor onderhoud en rente.

	budget	uitgaven	uit te voeren in '14, van '13	uit te voeren na 2014	saldo
Sportparken	299.400	153.100	76.600	15.000	54.700

In 2013 is aan sportparken het volgende onderhoud uitgevoerd:

Sportpark Seringenlaan

De renovatie van veld 1 is uitgesteld, in verband met de discussie over aanleg van een kunstgrasveld waarbij de voetbalvereniging 50% van de exploitatielasten dient te dragen. Hier worden momenteel gesprekken gevoerd met de voetbalvereniging. Derhalve word € 60.000.- doorgeschoven naar 2014. In dit bedrag is ook rekening gehouden met het aanbrengen van een hekwerk. Derhalve word € 44.100,- teruggestort in het onderhoudsfonds.

Sportpark Kruisland

Op het bijveld is een zware toplaag renovatie uitgevoerd.

Sportpark NVS

Het voorterrein van de voetbalvereniging dient nog gerenoveerd te worden. Derhalve word € 12.373,-- doorgeschoven naar 2014.

Sportpark Val Aan

In 2013 is bij het hoofdveld een zware toplaag renovatie uitgevoerd. In de begroting was hier € 105.792,-- voor opgenomen. Gezien de marktontwikkelingen en de gunstige aanbesteding kan € 32.657.-- terugvloeien naar het onderhoudsfonds.

Bouwkundig onderhoud

Nu het jaar 2013 financieel is afgesloten kan de balans worden opgemaakt m.b.t. het uitgevoerde onderhoud bij de gemeentelijke accommodaties en de sportparken.

T.a.v. de post abonnementen zullen de uitgaven van 2013 gehanteerd worden als uitgangspunt voor de nieuwe begroting. Uitzondering hierop zijn de gebouwen waarin 2012-2013 functieveranderingen plaatsvinden.

De complexiteit van de installaties neemt toe door het feit dat de wensen en eisen door gebruiker, eigenaar en overheid toeneemt. De installaties worden voorzien van complexere computer gestuurde besturingssystemen welke zorgdraagt voor de gevoeligheid van de installaties. Enerzijds is gevoeligheid van de installaties te ondervangen door goed onderhoud te plegen doormiddel van goede onderhoudscontracten af te sluiten bij specialistische bedrijven. Anderzijds kan de gevoeligheid van de installaties zorg dragen voor klachten doormiddel van storingen aan de installaties. Deze dragen zorg voor grotere uitgaven voor het serviceonderhoud bij recentere accommodaties ten opzichte van de oudere accommodaties. Er dient rekening gehouden te worden met het feit dat er bij toekomstige gebouwen grotere uitgave zijn aan het serviceonderhoud en onderhoudscontracten.

Duurzaamheid

In 2011 is onderzoek gedaan naar de duurzaamheid van de (grotere) gemeentelijke accommodaties. Hierin is gekeken naar de huidige situatie van de accommodaties. Zo is onder andere gekeken naar de co2 uitstoot en het huidige energieverbruik. Tevens zijn de verbeteringen onderzocht t.b.v. de beperking van de co2 uitstoot, energiebesparing en hierbij is ook gekeken naar de terugverdientijd van deze maatregelen. In 2013 is gestart met de voorbereidingen om op diverse gemeentelijke accommodaties zonnepanelen te plaatsen.

Begin 2014 is gestart met de plaatsing van deze zonnecollectoren.

Bij de actualisatie van 25% m.b.t. de MOP van de accommodaties zullen de goede investeringen met een korte terugverdientijd in de MOP geïmplementeerd worden.

Hieronder volgt een overzicht van de kosten die gemaakt zijn in het kader van het reguliere onderhoud aan de gebouwen in 2013:

	budget	uitgaven	uit te voeren in '14, van '13	uit te voeren na 2014	saldo
Sportaccommodatie	152.900	62.400	35.000	10.000	45.500
Sociaal/cultureel	143.200	91.200	14.200	0	37.800
Woningen	14.500	4.000	0	0	10.500
Kantoren en bedrijfsgebouwen	128.300	112.800	29.300	0	-13.800
Basisscholen	257.800	121.400	156.100	0	-19.700

Een positief saldo betekent dat het onderhoud voordeliger is uitgevoerd als gepland en een negatief saldo betekent dat de kosten hoger uitvallen als gepland. In zijn totaliteit is het saldo € 60.300,- positief, welk saldo in het onderhoudsfonds blijft, waardoor de jaarlijkse storting de komende jaren lager is.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste in 2013 uitgevoerde werkzaamheden en wat eventueel wordt doorgeschoven naar 2014.

Sporthal 't Cromwiel

De infrastructuur aan de linkerkant van de accommodatie is vernieuwd. De infrastructuur aan de achterzijde en aan de rechterzijde van de accommodatie dient nog aangepakt te worden. Zo dient de bestrating opnieuw bestraat te worden en dienen de kolken opnieuw gesteld te worden. Derhalve dient € 17.500,- doorgeschoven te worden naar 2014.

Sporthal "De Buitelstee"

In 2013 stond vervanging van de vloerafwerking op de nominatie voor kleedruimtes en doucheruimtes. Inmiddels worden er offertes opgevraagd voor vervanging van de vloerafwerking, derhalve wordt € 17.500,- doorgeschoven naar 2014.

Gemeenschapshuis de Vaert

Met het onderhoud wordt terughoudend omgegaan gezien de ontwikkelingen van een centrumfunctie in Welberg. Mogelijk wordt het gemeenschapshuis de Vaert hierin betrokken. Het onderhoudsbedrag ad € 9.200,- wordt doorgeschoven naar 2014.

Molen de Assumburg

Het buitenschilderwerk is in 2013 uitgevoerd. Gezien de huidige marktsituatie en het voordeel uit de aanbesteding kan er € 15.924,- terugvloeien naar het onderhoudsfonds.

Molen de Vos

Het buitenschilderwerk is in 2013 uitgevoerd.

Basisschool "De Nieuwe Veste"

De vervanging van de bovendakse kozijnen, het dak van de fietsenstalling en de vervanging van de buitenschil is in uitvoering. Derhalve dient € 70.524,- doorgeschoven te worden naar 2014.

Wegen en Kunstwerken

De wegen zijn één van de belangrijkste kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Vanwege ondergrond, weersomstandigheden en gebruik, is regelmatig onderhoud essentieel. Onderhoud van wegen betekent investeren in duurzaamheid.

Realisatie

Uiteraard wordt hier integraal gewerkt volgens de gebiedsgerichte aanpak. Van een gebied wordt samen met de inwoners, dorpsraden en andere belanghebbenden een zgn "leefbaarheidsscan" gemaakt van het woongebied. Hierbij wordt verder gegaan dan alleen het onderhoud. Niet alleen alle facetten van de openbare ruimte onder en boven de grond komen hierbij aan bod, ook wordt gekeken naar aspecten als (verkeers)veiligheid, parkeergelegenheid en het feitelijk grondgebruik in relatie tot de eigendomssituatie. Dit betekent wel dat planvorming een langere doorlooptijd kent.

Daarnaast worden werkzaamheden zoveel mogelijk gebundeld en in de markt geplaatst. In het nabije verleden is gebleken dat de marktwerking optimaal wordt benut.

Monitoring

Gelijktijdig met de bestuurscyclus van perspectiefnota, najaarsnota en jaarrekening wordt kritisch bezien of de doelstellingen qua uitvoeringsplanning en budgettering worden behaald.

Wegen 2013

Wegbeheer, reconstructies, kunstwerken

Ook in 2013 is er heel wat werk verricht. Inloopavonden zijn georganiseerd waarbij we goed geluisterd hebben naar bewoners en andere belanghebbenden. Op deze wijze zijn veel plannen ontstaan. Voor een aantal locaties zijn we gestart om zoveel als mogelijk het onderhoud gebiedsgericht en geclusterd aan te pakken. Hiermee kan niet alleen belangrijke efficiencyslag behaald worden maar voor de burgers zal

wijkgerichte aanpak een veel zichtbaarder resultaat geven. De volgende werkzaamheden zijn in 2013 uitgevoerd, nog in uitvoering of in voorbereiding:

	uitgevoerd	in uitvoering	in voorbereiding
<i>Steenbergen</i>			
Visserstraat	X		
Stadhaven Fase 2, Grote Kerkstraat, Kerkplein, Kaaistraat	x		
Van Brabantstraat en omgeving	x		
Openbare ruimte Haven			x
Van Boutershemstraat en omgeving			x
<i>Welberg</i>			
Corneliusstraat	x		
<i>Kruisland</i>			
Graaf Engelbrechtstraat	x		
Reconstructie Drietak	x		
<i>Nieuw-Vossemeer</i>			
Simon Luymesstraat e.o.			x
A.M. de Jongstraat en omgeving	x		
<i>Dinteloord</i>			
Van Oldebarneveldstraat	x		
Molendijk (duurzaam veilig inrichten)		x	
Weidemolen/Omloop fase 2	x		

Totale gemeente

Asfaltbestek

In 2013 is er op diverse plaatsen onderhoud uitgevoerd. Dit zal in 2014 een vervolg krijgen.

Inrichting wegen duurzaam veilig

Duurzaam veilig buitengebied Dinteloord en buitengebied De Heen Met cofinanciering van de Provincie zijn deze wegen uitgevoerd.

De jaarlijkse storting in het wegenfonds bedraagt € 2.569.006,-.

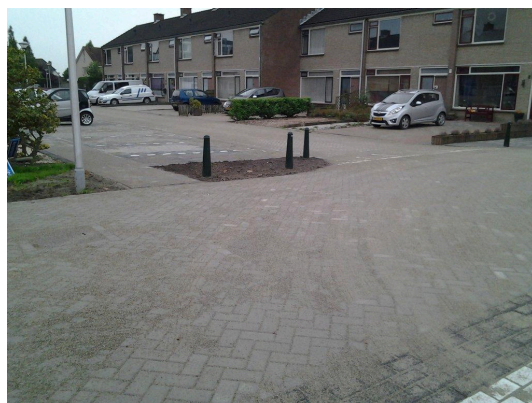
Eindverantwoording ISV project gebiedsontwikkeling Dinteloord, Weidemolen en Omloop

Fase 1. t,Steen en omgeving

Deze fase is conform planning in 2011 uitgevoerd. In 2012 heeft de afronding plaatsgevonden in de vorm van het beplanten van de laatste stukjes groen. De bewoners en uiteraard ook wij zijn tevreden met het behaalde resultaat. Onderstaand enkele foto's van het eindresultaat.

Fase 2. Papiermolen, Weidemolen en Omloop

De bouw van het appartementengebouw is in maart 2013 gereedkomen en aansluitend is de infra aangepakt. Dit is eerder dan gepland, mede door de zachte winter.

Weidemolen te Dinteloord

Werkzaamheden 2013

In 2013 is het appartementengebouw De Papiermolen gerealiseerd. De Woningstichting Dinteloord heeft alle woningen in 2013 verhuurd.

Om en nabij de Papiermolen en in de rest van de wijken 'Weidemolen' en 'Omloop' in Dinteloord zijn verschillende infrastructurele voorzieningen aangebracht. Op civieltechnisch niveau is geïnvesteerd in nieuwe bestrating voor de hoofdrijbanen en de trottoirs. Diverse zijaansluitingen zijn heringericht. Ook zijn diverse nieuwe parkeervakken aangebracht. Tevens is er gezorgd voor een betere afwatering door middel van het bijplaatsen van nieuwe kolken.

Er is een flinke moderniseringsslag gemaakt, hierbij is waar mogelijk gewerkt volgens input van de bewoners. Er zijn diverse 'haal- en brengsessies' met de omwonenden georganiseerd in 2013. Het project had een hoge participatiegraad.

Totale project

Eind 2013 zijn de projecten waarvoor ISV subsidie is verworven opgeleverd. De Papiermolen is gerealiseerd en de investeringen in de openbare ruimte en infrastructuur zijn gereed gekomen. De wijken die zijn aangepakt hebben op diverse terreinen een flinke verbeteringsslag gemaakt. De bewoners zijn tevreden met de gedane investeringen. Hieronder wordt teruggegrepen op de ISV subsidie-eisen.

Prestaties vanuit ISV Oogpunt

Met deze verslaglegging in de gemeentelijke jaarstukken wil de gemeente Steenberg en de ISV subsidie in zijn totaliteit verantwoorden. Deze verantwoording vindt plaats conform de subsidiebeschikking van 16 februari 2012.

Hieronder is een financieel overzicht weergegeven, waarin de gerealiseerde kosten ten opzichte van de begrote kosten zijn opgenomen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de inhoudelijk behaalde prestaties. Per thema (zoals door de provincie vastgesteld) worden kort de prestaties toegelicht. Conform de ISV beschikking dient aan minimaal drie van de vier duurzaamheidscriteria te zijn voldaan.

1. Energiehuishouding

- De oude straatverlichting is verwijderd, er is geïnvesteerd in energiezuinige openbare verlichting (LED verlichting).
- Het oude gebouw van de Papiermolen is gesloopt en vervangen. Dit gebouw was niet geschikt voor energiezuinig gebruik (o.a. enkelsteens muren). Nu staat er een pand dat wel energiezuinig is. Bij dit pand wordt de thermische isolatiewaarde fors verbeterd. Uitgangspunt was een nieuwe EPC waarde van = 0,6.

2. Milieu

- Er is, waar mogelijk, gebruik gemaakt van hergebruik van materialen, bijvoorbeeld bij de verlichtingsarmaturen en bij straatklinkers en tegels.
- Er wordt gebruik gemaakt van milieuvriendelijke preparaten voor de groenbestrijding. Deze zijn waar mogelijk gebaseerd op biologische grondslag
- Er is meer en beter groen in de wijk gekomen. Vervallen en versleten groen is verwijderd en vervangen door nieuwe beplanting. Tevens zijn er ook nieuwe groenvakken gerealiseerd zodat alles een nog groenere uitstraling heeft gekregen
- De woningen zijn voorzien van milieuvriendelijke en energiebesparende materialen, zoals waterbesparende douchekoppen en spoelreservoirs.

3. Optimale Gebruikerskwaliteit

- De nieuwe openbare verlichting is ingericht op grond van het politiekeurmerk, dit betekent dat de openbare ruimte maximaal wordt verlicht. Er zijn geen blind spots of donkere plekken meer.
- Door herstructurering zijn de verkeersstromen nu dusdanig dat sprake is van maximale veiligheid voor de zwakke verkeersdeelnemer (voetganger en fietser) en dat sprake is van goede doorstromingsmogelijkheden. De realisatie van nieuwe parkeerlocaties, zorgt voor een aantrekkelijkere en veiligere wijk.
- De openbare ruimte (straten, pleinen, voetpaden) is op veilige en aantrekkelijke wijze heringericht. Voor oud en jong is een attractieve, sociaal veilige en verkeersveilige wijk ontstaan. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid.
- In samenwerking met de woningstichting zijn in overleg met de bewoners gelijktijdig de achterpaden verbeterd qua afwatering, verharding en verlichting.

4. Toekomstbestendig bouwen

- Het appartementencomplex is voorzien van ICT faciliteiten, opdat gemakkelijk gebruik kan worden gemaakt van moderne ICT technologie door de gebruikers.

- Het gebouw is dusdanig ontworpen dat op flexibele wijze bewoning kan plaatsvinden. De bouwkundige indeling maakt gemakkelijk levensloop bestendig wonen mogelijk. Dit is uitermate geschikt voor een groot deel van de huidige bewoners: senioren.

Het financieel overzicht ziet er als volgt uit:

FASE 1			
't Steen en omgeving			
Civiel		256.303,27	
Groen		20.812,61	
Openbare verlichting		43.067,90	
Speelvoorzieningen		-	
			320.183,78
FASE 2			
Papiermolen, Weidemolen en Omloop			
Civiel		350.438,50	
Groen		25.257,32	
Openbare verlichting		85.724,48	
Speelvoorzieningen		2.500,00	
			463.920,30
Sub-totaal			784.104,08
VAT: 15%			117.615,61
Totaal			901.719,69

Totalen per onderdeel

Omschrijving	Begroting	Werkelijk
Civiel	600.000,--	606.741,77
Groen	90.000,--	46.069,93
Openbare verlichting	80.000,--	128.792,38
Speelvoorzieningen	30.000,--	2.500,00
Sub-totaal	800.000,--	784.104,08
VAT (15%)	120.000,--	117.615,61
Totaal	920.000,--	901.719,69

Kunstwerken

In 2013 is de fietsbrug aan het Benedensas voor het toeristisch seizoen volledig gerenoveerd.

Riolering

Gelijk met de wegen is het onderhoud aan riolering belangrijk voor het op waarde houden van het geïnvesteerd vermogen en het op peil houden van de gebruiksfunctie.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

Het Verbreede Gemeentelijke Rioleringsplan 2014 – 2017 is in december 2013 vastgesteld. Hierin is geregeld hoe de gemeente de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater gaat vervullen. Tevens is hierin verankerd de wijze waarop dit bekostigd gaat worden.

Zaken die voor deze komende planperiode in uitvoering worden gebracht, zijn onder andere het reguliere beheer en onderhoud aan de rioolstelsels, reparatie en vervanging van riolering en het realiseren van verbeteringsmaatregelen. Bij verbeteringsmaatregelen moet men denken aan het realiseren van voorzieningen in het kader van de basisinspanning en voor de wateropgave.

In 2013 zijn voor vervangings- en verbeteringsmaatregelen de volgende bedragen uitgegeven:

- Vervangen gemalen riolering € 152.500,-
- Vervangen/verbeteren riolering € 647.500,-
- Uitvoering HWA-beleid € 18.000,-

Openbaar groen

Voor de uitvoering van het groenplan 2009 wordt elk jaar een uitvoeringsprogramma opgesteld. In 2013 zijn in het kader van de gebiedsgerichte aanpak de volgende locaties aangepakt:

- Weidemolen/Omloop Dinteloord.

- AM de Jongstraat Nieuw Vossemeer
- Van Brabantstraat en omgeving, Steenbergen-zuid
- Van Oldenbarneveltstraat en omgeving Dinteloord
- Corneliusstraat, Welberg

Paragraaf

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn onder andere risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), financierings- c.q. beleggingspositie en het kasbeheer.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). In deze wet staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in de begroting en jaarrekening.

Na een aantal jaren met veel nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de wet Fido was het jaar 2013 rustig. Werd in 2006 de Wet Fido nog geëvalueerd door het Kabinet en de Tweede Kamer, in maart 2008 is over deze evaluatie een circulaire gekomen met wijzigingsvoorstellen. Deze wijzigingsvoorstellen hadden weinig invloed, waren met name technisch van aard. Voor Steenbergen geldt dat eind 2008 het college het nieuwe financieringsstatuut heeft vastgesteld, de aanpassingen die hierin verwerkt zijn hebben met name betrekking op de uitkomsten van de werkgroep uitzetten van gelden door medeoverheden. En indirect dus naar aanleiding van de kredietcrisis. Vanwege een motie van uw raad dd 30 oktober 2008 zijn de interne richtlijnen aangescherpt ten opzichte van het eerder geldende financieringsstatuut en de Wet Fido. De datum van inwerkingtreding was 1 januari 2009.

De belangrijkste punten, naast de voorschriften uit hoofde van de Wet Fido, zijn:

- gelden worden alleen uitgezet bij financiële instellingen met minimaal een A-rating voor een termijn tot 3 maanden. Uitzettingen voor langer dan 3 maanden mag enkel bij financiële instellingen met minimaal een AA-rating
- het uitzetten van gelden geschiedt door een offerte aan te vragen bij tenminste 3 financiële instellingen
- het college is bevoegd om leningen te garanderen of te verstrekken aan derden.

Schatkistbankieren

Het voorstel verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden is op 10 december 2013 door de Eerste Kamer aangenomen en is op 15 december 2013 in werking getreden. Deze maatregel levert een significante bijdrage aan de EMU-schuldverlaging en vermindert daarnaast het financiële risico voor decentrale overheden. Het verplicht schatkistbankieren (zonder leenfaciliteit) voor decentrale overheden is een onderdeel van een breder pakket maatregelen, aangekondigd in het Begrotingsakkoord 2013.

Het verplicht schatkistbankieren houdt in dat gemeenten, provincies, waterschappen en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen en beleggingen aanhouden bij het ministerie van Financiën en niet langer financiële geldmiddelen en vermogen bij private partijen buiten de schatkist aanhouden. Contracten en beleggingen die zijn aangegaan vóór 18.00 uur op 4 juni 2012 worden geëerbiedigd. De middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, blijven beschikbaar voor de uitoefening van hun publieke taak. Decentrale overheden krijgen geen beschikking over een leenfaciliteit, aangezien (sector-)banken op een doelmatige en doeltreffende wijze kunnen voorzien in kredietverlening.

Het is toegestaan een relatief klein bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist aan te houden. De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal, met een minimum van € 250.000,-. Dit

betekent voor de gemeente Steenberg dat € 328.700,- (0,75% van € 43.834.700,-) buiten de schatkist mag worden aangehouden.

Algemene ontwikkelingen

In 2013 is het rustig geweest op het gebied van renteontwikkelingen, de rentes stonden laag.

Het jaar 2009 heeft in het teken gestaan van de kredietcrisis en voorzichtigheid met het oog op het uitzetten van gelden. Er zijn op dit punt ten opzichte van 2008 geen (beleids)ontwikkelingen geweest, in 2008 was immers voldoende aangepast en gezegd over het prudent uitzetten van middelen. Hieronder staat een samenvatting wat in 2008 vastgesteld is.

Ter volledigheid van deze paragraaf zetten we hieronder uiteen waar de *werkgroep uitzetten van gelden door medeoverheden* zich eind 2008 mee bezig gehouden heeft. De werkgroep heeft gekeken naar de Wet Fido en de daarop gebaseerde ministeriële Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden ('Ruddo'). Zij heeft geconcludeerd dat wetgeving, beleid en toezichtregime jarenlang goed hebben gefunctioneerd, maar dat zij niet bestand zijn geweest tegen 'de uitzonderlijke ontwikkelingen die zich de afgelopen weken op de financiële markten hebben voorgedaan.' Enkele vaktechnische verbeteringen op Ruddo zijn geformuleerd die risico's in de toekomst kunnen inperken. Het kabinet heeft verklaard de aanbevelingen van de Werkgroep over te nemen, hieronder worden deze aanbevelingen kort toegelicht;

- verkapt 'near banking' inperken (middelen die voor langere tijd worden geleend tbv grote investeringen, worden in de periode waarin de middelen nog niet nodig zijn kortlopend uitgezet. Nu wordt voorgesteld het geld daar weg te zetten waar het ook geleend is. Ook kan een lening met een uitgestelde storting de noodzaak tot uitzettingen verminderen.)
- rating differentiëren naar looptijd (hoe langer de periode van uitzetten, hoe groter de kans dat de rating kan worden gewijzigd. Daarom is het, met oog op het verder beperken van risico's, gewenst dat voor lange uitzettingen een hogere rating is vereist dan voor korte uitzettingen.)
- landencriterium beperken tot EU of Eurozone (om valutarisico te voorkomen is in het Besluit Leningvoorwaarden Decentrale Overheden vastgelegd dat decentrale overheden uitsluitend mogen lenen, uitzetten en garanderen in euro's.)
- schatkistbankieren (voorgesteld wordt dat het voor decentrale overheden mogelijk wordt een deel van hun overtollige middelen op vrijwillige basis rentedragend bij de schatkist aan te houden.)
- verbeteren informatie-uitwisseling (er blijkt dat verschillende overheidsorganisaties over informatie over kredietwaardigheid blijken te beschikken die ook voor andere (decentrale) overheden nuttig kan zijn. Het is gewenst deze informatie onderling uit te wisselen.)

Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het verwachte risicoprofiel van de gemeente. Onder risico's worden zowel koersrisico's, renterisico's op korte en lange termijn, als kredietrisico's verstaan.

Koersrisicobeheer

De koersrisico's van de gemeente zijn zeer beperkt doordat uitsluitend middelen worden uitgezet in vastrentende waarden, zoals deposito's en obligaties (in ons geval Floating Rate Notes). Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Het koersrisico wat je kan lopen is wanneer een obligatie bovennominaal aangekocht wordt en nominaal aflost (bijvoorbeeld je koopt aan voor 105 en lost af op 100). Anderzijds ontvang je dan wel een hogere rentevergoeding per termijn waardoor 'het verlies' weer meevalt. Op de einddatum is dus geen sprake van koersrisico's omdat je altijd aflost op de nominale waarde. De looptijden worden zo goed mogelijk afgestemd op de liquiditeitsplanning.

Renterisicobeheer

Kasgeldlimiet

Ter beperking van het renterisico op de netto-vlottende schuld (schulden met een looptijd van minder dan één jaar) heeft de wetgever de kasgeldlimiet vastgesteld. Zo wordt voorkomen, dat fluctuaties van de korte rente direct een relatief grote impact hebben op de rentelasten tijdens het boekjaar.

De totale netto-vlottende schuld mag maximaal 8,5% van het totaal van de lasten van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar zijn. Voor 2013 betekent dit € 46.590.100 x 8,5% maakt een toegestane kasgeldlimiet van € 3.960.200. De ruimte in de kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente aan kortlopende kredieten zou mogen aantrekken.

Deze ruimte is met € 1.532.000,- overschreden. De reden hiervan is dat in tegenstelling tot 2012 de gelden die bij Schretlen&Co uitstaan niet meer onder uitzettingen zijn opgenomen, maar onder financiële vaste activa.

Kasgeldlimiet per 31-12-2013		bedragen x € 1.000,-
Toegestane kasgeldlimiet		3.960
Omvang vlottende schuld		
opgenomen gelden < 1 jr	5.800	
schuld in rekening courant	0	
	5.800	
Vlottende middelen		
contant geld in kas	4	
tegoeden in rekening courant	304	
	308	
Netto vlottende middelen		5.492
Ruimte per 31-12-2013		-1.532
Ruimte per 31-12-2012		9.074

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Hieronder vallen alle leningen met een rentetypische looptijd vanaf 1 jaar. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rentetypische looptijden in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten in de administratie. In een jaar mogen de herfinancieringen als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari dragen. Deze norm is bepaald op 20% van het totaal van de vaste schuld bij aanvang van het jaar, met een minimum bedrag van € 2.500.000,-.

Uit de onderstaande tabel kan afgeleid worden, dat dankzij de gemeente geen leningen meer heeft, de jaarlijkse aflossingen op de vaste schuld nog met € 2,5 miljoen per jaar mag toenemen.

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld (bedragen in €)	2013	2014	2015	2016
Renterisiconorm	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renterisico op de vaste schuld (betaalde aflossingen)	0	0	0	0
Ruimte	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000

Kredietrisico's op leningen en beleggingen

In dit onderdeel wordt inzicht gegeven in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de opgenomen en uitgezette geldleningen. Bij de opgenomen geldleningen bestaat het risico, dat wanneer de geldgever failliet gaat, de lening in één keer opeisbaar wordt. In 2011 heeft de gemeente de laatste geldlening afgelost.

De gemeente heeft op 31 december 2013 voor € 1.713.500,- aan leningen uitstaan, hiervan is een bedrag van € 199.000,- verstrekt met een hypothecaire zekerheid (hypotheeken van ambtenaren). Op het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (voor startersleningen) staat nu een bedrag uit van € 1.486.200,-.

Aan overige instellingen staat nog een bedrag van € 28.300,- uit, dit betreft een geldlening aan OPS, waarborgsommen NV Waterleidingsmaatschappij, een lening aan GOA groen en geldleningen ivm saneren afvalwaterlozingen in het buitengebied.

In 2013 hebben we de portefeuille bij Schretlen&Co gehandhaafd (zo'n 1,4 miljoen) maar dat is het enige uitstaande geld. Binnen deze portefeuille zijn in verband met het bereiken van de looptijd een aantal lossingen geweest. De portefeuille is Fido-proof en voldoet aan onze eigen richtlijnen welke strenger zijn dan het wettelijke kader.

Rating	%	Naam fonds	Nominale waarde
AAA	2,75%	Nederland 2009-2015	€ 350.000
	4,25%	Finland 2004-2015	€ 175.000
	3,25%	Leaseplan Staatgar.09-14	€ 41.000
AA	3,375%	Rabobank 2006-16	€ 325.000
	3%	Rabobank var.cpn.obl.3 09-16	€ 350.000
	2,25%	Rabobank var.cpn.obl.7 10-18	€ 200.000

Rating	%	Naam fonds	Nominale waarde
		subtotaal	€ 1.441.000
		Rekening courant	€ 30.400
		TOTAAL	€ 1.471.400

Het rendement van de portefeuille van Schretlen&Co is over het jaar 2013 1,16%, dit is na aftrek van kosten. De verwachting is dat dit rendement zich doorzet in 2014 omdat de korte rente laag blijft en er pas rendement wordt gemaakt bij langere uitzettingen. Omdat we momenteel geld moeten aantrekken middels kasgeldleningen is aan Schretlen&Co de opdracht gegeven om de obligaties te verkopen, wanneer de markt hiervoor gunstig is.

Paragraaf

Duurzaamheid

Op 31 mei 2012 is door de gemeenteraad de Duurzaamheidsnota Steenberg 2012-2020 vastgesteld. In deze nota is naast de visie (Waarom wil de gemeente werken aan duurzaamheid?) en de strategie (Hoe gaat de gemeente Steenberg de duurzaamheidsambities realiseren?), een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen (Wat gaan we doen?) opgenomen. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen is gekozen voor een thematische indeling. De verschillende thema's zijn in het onderstaande overzicht cursief weergegeven. Per thema komen de volgende aspecten aan de orde: Inleiding, stand van zaken, ambities 2020, projecten 2012-2013 en uitvoering na 2013.

Ter uitvoering van de Duurzaamheidsnota stelt het college jaarlijks een werkprogramma duurzaamheid vast. In 2013 is uitvoering gegeven aan het werkprogramma Duurzaamheid 2013.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste in 2013 uitgevoerde acties/projecten en wat eventueel wordt doorgeschoven naar 2014. In het milieujaarverslag 2013 volgt een uitgebreidere omschrijving.

Communicatie

De toepassing van het instrument communicatie in het duurzaamheidsbeleid is zo belangrijk, dat dit als een afzonderlijk, alles overkoepelend thema, is opgenomen. Het gaat hierbij om communicatie in de breedste zin van het woord, dus zowel intern als extern. Door structureel en planmatig over duurzaamheid te communiceren, wordt gewerkt aan het vergroten van het intern en extern draagvlak en het gezamenlijk (met interne en externe partijen) realiseren van de duurzaamheidsambities. De volgende acties/projecten zijn in 2013 uitgevoerd:

- Slogan "Steenbergen, Samen Sterk in Duurzaamheid!" vastgesteld voor communicatie-activiteiten;
- Interne en externe communicatie op de juiste mediamomenten over uitvoering van de acties van het werkprogramma Duurzaamheid 2013 en deelname landelijke campagnes: Landelijke schoonmaakactie en Nacht van de Nact;
- Interne duurzaamheidscampagne o.a. twee inspiratiemiddagen en ideeënbus duurzamere bedrijfsvoering.

Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering

Door een duurzame bedrijfsvoering kan de gemeente zelf een bijdrage leveren aan het realiseren van haar ambities en daarnaast ook anderen inspireren door het goede voorbeeld te geven.

De volgende acties/projecten zijn in 2013 uitgevoerd:

- Geactualiseerd inkoop- en aanbestedingsbeleid, met daarin de in de duurzaamheidsnota genoemde doelstelling voor duurzame inkoop, is opgesteld;
- Inkoop groene energie; verduurzaming electriciteit is voor 2015 en 2016 gegund;
- Energiebesparing gemeentelijke gebouwen (terugverdientijd < 5 jaar). Zie ook de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen, c.q. gemeentelijke gebouwen;
- De cursus energiebeheer gemeentelijke gebouwen voor beheerders wordt regionaal opgepakt in 2014;
- Opdracht gegund voor aanschaf en installatie zonnepanelen op gemeenschapshuis/sporthal 't Cromwiel, sporthal de Buitelstee, gemeentehuis, gemeentewerkplaats, en cultureel centrum Dinteloord;
- Verdere verduurzaming openbare verlichting volgens 'het Lichtprogramma' en gehouden enquête in straten waar LED-verlichting is toegepast;
- Onderzoek haalbaarheid aanschaf elektrisch(e) gemeentelijke voertuig(en) is gestart.

Duurzaam ontwikkelen en bouwen

Bij het voorbereiden en invullen van ruimtelijke plannen speelt de gemeente een belangrijke rol. Zij bepaalt voor een belangrijk deel de kaders en is daarnaast verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte. Bij de daadwerkelijke realisatie van plannen is de gemeente meestal slechts een van de vele spelers. De gemeente kan met name communicatie inzetten om deze partijen te stimuleren om met duurzaamheid aan de slag te gaan. De volgende acties/projecten zijn in 2013 uitgevoerd:

- Boekje 'Duurzame maatregelen-lijst gemeente Steenbergen' en gepromoot;
- Duurzaamheidslening opgezet en gepromoot;
- Pilot duurzaamheidsparagraaf bij ruimtelijke ontwikkelingen (pilot). Deze actie is doorgeschoven naar 2014;
- Afstemming met woningcorporaties over duurzaamheid in o.a. Steenbergen-Zuid;
- Duurzame inrichting openbare ruimte, met name het project Gebiedsontwikkeling Dinteloord wijken 'Weidemolen' en 'Omloop'.

Duurzaam beheren

Onder de noemer 'afval is grondstof' worden afvalstromen steeds beter gescheiden en vervolgens toegepast als brandstof of grondstof voor een nieuw proces. Daarnaast blijft afvalreductie een belangrijk streven. De volgende acties/projecten zijn in 2013 uitgevoerd:

- (Onderzoek) verdere verduurzaming afvalstromen;
- Uitvoering geven aan de projecten vanuit het Uitvoeringsprogramma Water: plan voor Cruislandse kreken met voorziening voor ijsvogel op drie plaatsen;
- Project duurzaam waterbeheer; geactualiseerd verbreed gemeentelijke rioleringsplan;
- Aanbrengen diversiteit en bloei in het openbaar groen heeft o.a. aandacht bij reconstructies. Specifiek voor de bijen- en vlinderstand: 190 m2 bloemrijk openbaar groen langs de parkeerplaats van het gemeentehuis is aangelegd;
- Stimuleren maatregelen biodiversiteit in samenwerking met burgers. De nestkastjesactie wordt in 2014 uitgevoerd.

Duurzaam ondernemen

Duurzaam ondernemen houdt in dat bedrijven in hun bedrijfsprocessen zoeken naar een evenwicht tussen economische resultaten, sociale belangen en het milieu. De volgende acties/projecten zijn in 2013 uitgevoerd:

- Ontbijtsessies voor detailhandel/middenstand/centrumondernemers/agrariërs en industriëlen;
- Onderzoek naar collectieve inkoop groene energie;
- Stimuleren duurzame mobiliteit; informatie tijdens de duurzaamheidsbeurs, ontbijtsessies voor ondernemers en via folder voor inwoners Steenbergen en 'duurzaamheidskatern' in de bode;
- Energiebesparing kleine of middelgrote energiegebruikers op vrijwillige basis (scans).

Duurzaam wonen en leven

Bij het realiseren van gemeentelijke duurzaamheidsambities is niet alleen de inzet van de gemeente en van partnerorganisaties van belang. De inwoners van Steenbergen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan een duurzame samenleving. De volgende acties/projecten zijn in 2013 uitgevoerd:

- Communicatiecampagne inwoners; naast communicatie algemeen, de duurzaamheidsfolder voor inwoners Steenbergen, het 'duurzaamheidskatern' in de bode en de Duurzaamheidsbeurs;
- Duurzaamheidseducatie: afval- en recyclinglessen op basisscholen en bijdrage in kosten cursus 'leren meten aan zonnepanelen' (het Ravelijn).

Duurzame energieopwekking

Een van de belangrijkste uitdagingen op het gebied van duurzaamheid is het realiseren van een schone, betaalbare en betrouwbare energievoorziening voor de toekomst. De doelstellingen zullen alleen worden bereikt, wanneer ook wordt ingezet op meer grootschalige duurzame energieopwekking. De volgende acties/projecten zijn in 2013 uitgevoerd:

- Uitwerken regionaal uitvoeringsprogramma duurzame energie
- Onderzoek (lokale) toepassing biomassaströmen
- Stimuleren duurzame energiemaatregelen, o.a. door regionale actie zonnepanelen
- Duurzame Energie-monitor West-Brabant 2013

Paragraaf

Bedrijfsvoering

Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering kent onder meer de volgende aspecten: personeel en organisatie, informatievoorziening inclusief automatisering, financiën, control en huisvesting. Tot de huisvesting behoren het gemeentehuis en de gemeentewerkplaats.

Het adequaat besturen en managen van een organisatie vraagt om een goede planning en control. Hieronder wordt verstaan het gehele besturings- en management-instrumentarium waarmee binnen een organisatie zowel de planningsfunctie als de controlfunctie optimaal kan worden uitgevoerd.

Regionale samenwerking

De colleges van Woensdrecht, Steenberg en Bergen op Zoom hebben opdracht gegeven om een concreet voorstel voor te bereiden over samenwerking op terrein van de bedrijfsvoering. Dit betreft de onderdelen P&O, Financiën, DIV, Communicatie, Juridische Zaken, Informatievoorziening en datamanagement, Besturs- en managementondersteuning en interne controle en audits. De opdracht tot het onderzoek is bekrachtigd op 5 november 2013 met de ondertekening van een intentieverklaring door de drie colleges.

Dit onderzoek heeft veel informatie opgeleverd over de verbeterkansen die de drie gemeenten in de samenwerking zien en welke verworvenheden de organisaties vast willen houden. Ook is inzicht verkregen in welke ontwikkelingsfase de drie bedrijfsvoeringsorganisaties zich bevinden, wat hun sterke en ontwikkelpunten zijn en welke 'best practices' worden onderkend. Deze informatie levert een vrij gedetailleerd beeld op van de drie organisaties en de concretisering van de invulling van de samenwerking. In de werkdocumenten zijn deze gegevens opgenomen. De ondernemingsraden zijn geïnformeerd over de voortgang van het onderzoek.

De motieven voor de samenwerking zijn:

- Samenwerking leidt tot efficiency- en kwaliteitsverbetering, waardoor meer slag- en innovatiekracht ontstaat. De kwetsbare functies kunnen gezamenlijk worden ingevuld, waardoor risico's worden weggenomen. Samenwerking biedt verbeteringsmogelijkheden met name ten aanzien van het efficiënt en doelmatig inrichten van processen. De continuïteit wordt hierdoor gegarandeerd. Samenwerking zal ook een verbetering betekenen in de klantgerichtheid. Door samenvoeging van systemen en het (flexibel) gebruik van de bestaande gemeentelijke accommodaties en nieuwe werkvormen kan efficiënter gewerkt worden (kostenefficiëntie).
- Tijdens het onderzoek is gebleken dat de geesten (van medewerkers, leidinggevend en klanten) rijp zijn voor verdergaande samenwerking. Dit is een belangrijke basis voor elk verandertraject. Conclusie is dat er een voedingsbodem is voor samenwerking.

Tijdens het onderzoek is veel input verzameld over de vraag 'hoe geef je de samenwerking organisatorisch vorm? Eén organisatievorm waarbij alle bedrijfsvoeringsfuncties worden ondergebracht in een zelfstandige organisatie sluit het beste aan bij de geformuleerde uitgangspunten en motieven. De samenwerkingsorganisatie moet als het ware een onderdeel vormen van ieder van de drie gemeentelijke organisaties.

De colleges hebben besloten om de samenwerking op het terrein van de bedrijfsvoering verder te gaan concretiseren door het opstellen van een bedrijfsplan en een implementatieplan.

In het bedrijfsplan dient opgenomen te worden een doorrekening van keuzes en effecten (personeel, overhead, huisvesting, ICT), een concrete uitwerking van de gevolgen op het gebied van transitie, frictie en desintegratie (voor de te vormen organisatie en voor elk van de drie gemeenten) en een voorstel voor de verdeling van de kosten over de drie gemeenten. De planning is dat het bedrijfsplan in oktober 2014 ter besluitvorming aan het college wordt aangeboden.

Personeel en organisatie

HRM-beleid

De ontwikkeling van het HRM-beleid heeft in 2013 een pas op de plaats gemaakt. Het accent heeft in 2013 hoofdzakelijk gelegen op de bevordering van de interne mobiliteit.

Een overzicht van de personele bezetting en de loonkosten per afdeling over 2013 luidt als volgt:

	bezetting rekening 2012	bezetting rekening 2013	loonkosten 2013
Algemeen directeur/Gemeentesecretaris	1,00	1,00	109.372,00
Stafafdeling	6,34	6,56	468.476,00
Afd. Ondersteuning	28,87	24,53	1.431.865,00
Afd. Maatschappelijke ontwikkeling	14,94	15,00	913.189,00
Afd. Publiekszaken	16,82	18,13	1.007.260,00
Afd. Eigendom en beheer	15,10	14,16	798.263,00
Afd. Ruimtelijke ontwikkeling	11,48	11,40	760.015,00
Afd. Realisatie en beheer	42,53	42,08	2.109.797,00
Griffie	1,00	1,56	98.517,00
Totaal	138,08	134,42	7.696.754,00

functiewaardering

Op 1 januari 2013 is het nieuwe functiewaarderingssysteem HR21 ingevoerd. HR21 is een door de VNG, specifiek voor de gemeentelijke sector, ontwikkeld functiewaarderingssysteem. Daarmee is de overstap gemaakt van organieke naar generieke functiebeschrijvingen. Een beperkt aantal medewerkers heeft bezwaar gemaakt tegen de indeling in een generieke (norm)functie binnen HR21. In het eerste halfjaar 2013 is de volledige bezwaarprocedure afgerond. Deze afwikkeling heeft niet geleid tot beroepsprocedures.

werkkostenregeling

Per 1 januari 2011 is de werkkostenregeling (WKR) binnen de loonheffing ingevoerd. Tot 1 januari 2015 mag een werkgever jaarlijks kiezen of de WKR toegepast wordt danwel of er volgens het oude systeem gewerkt blijft worden. Uiterlijk 1 januari 2015 moet elke werkgever de WKR ingevoerd hebben. Op basis van uitgevoerde inventarisaties over de afgelopen kalenderjaren is vastgesteld dat de invoering van de WKR de gemeente Steenberghe financieel voordeel oplevert. In 2013 is de administratieve organisatie aangepast. Het salaris en financieel systeem zijn dusdanig ingericht dat op 1 januari 2014 de WKR kan worden ingevoerd.

werktijdenregeling

Ter uitwerking van de in het CAO-akkoord 2011-2012 tussen de VNG en de vakbonden gemaakte afspraken over modernisering en flexibilisering van de werktijdenregeling is een nieuwe landelijke werktijdenregeling voor gemeente-ambtenaren tot stand gekomen. Lopende het jaar 2013 zijn de nodige voorbereidende werkzaamheden verricht om de invoering per 1 januari 2014 mogelijk te maken. In het kader van de intensievere samenwerking met de gemeenten Bergen op Zoom en Woensdrecht wordt -voor zover mogelijk- de nieuwe werktijdenregeling onderling afgestemd.

vacaturestop

Medio augustus 2013 hebben wij besloten tot het met onmiddellijke ingang ingaan van een algehele vacaturestop. In het kader van de bezuinigingen en de doorontwikkeling van onze organisatie vonden wij het raadzaam om terughoudend te zijn in het zondermeer invullen van vacatures. Vanuit interne mobiliteit en organisatorische en financiële doelstellingen vinden wij het van belang om te kunnen sturen op de omvang van de personeelsformatie. Echter om de continuïteit in (voortgang van) werkzaamheden niet in gevaar te brengen hebben wij de mogelijkheid open gehouden om cruciale functies toch in te vullen.

strategische personeelsplanning

Door de inzet van strategische personeelsplanning verwacht onze gemeente een adequaat middel in handen te hebben om te kunnen inspelen op onze toekomstige kwantitatieve en kwalitatieve personeelsbehoefte. Personeelsplanning biedt naast het inzicht in personeelsbehoefte ook inzicht in onder andere toekomstige opleidingsbehoefte en loopbaanmogelijkheden. Vanwege het feit dat strategische personeelsplanning ook een regionaal vraagstuk is, is het de bedoeling dat de regiogemeenten de kwantitatieve en kwalitatieve gegevens met elkaar gaan uitwisselen. Dit is al enkele jaren een doorlopend proces.

regionale HRM visie

De 19 samenwerkende gemeenten in West-Brabant hebben een gezamenlijke visie op het HR-beleid vastgesteld. Daarin is afgesproken dat de samenwerkende gemeenten binnen vijf jaar één arbeidsmarkt willen vormen. Een ander speerpunt uit de visie is de stroomlijning van arbeidsvoorwaarden ter bevordering van de regionale mobiliteit. In 2013 zijn daarvoor de eerste voorzichtigste stappen gezet.

opleiden en ontwikkelen

Buiten het opleiden en ontwikkelen van de eigen medewerkers middels reguliere opleidingen, bijscholing op het eigen vakgebied en praktijkdagen, heeft de gemeente ook geïnvesteerd in externe jongeren. Onze gemeente neemt met 1 trainee deel aan het regionale traineeprogramma 'De toekomst van Brabant' 2012/2014. De gemeenten hopen met het investeren in deze jonge talenten, deze na afloop van het programma te kunnen binden aan de eigen organisatie dan wel een gemeentelijke organisatie in de regio zodat deze jongeren behouden blijven voor de regio. In aansluiting op het traineeprogramma neemt onze gemeente ook deel aan een regionaal werkervaringsprogramma voor jong afgestudeerden. Wij hebben daartoe twee werkervaringsplaatsen voor de duur van zes maanden beschikbaar gesteld.

Naast het trainee- en werkervaringsprogramma zijn er in de loop van 2013 diverse stageplekken ingevuld door WO'ers, HBO'ers, MBO'ers, VMBO'ers en leerlingen in het speciaal onderwijs en zijn in overleg met de ISD weer enkele werkervaringsplaatsen gerealiseerd om werkervaring op te doen bij onze gemeente.

personeelsopbouw naar leeftijd per 31 december 2013.

	M		V		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
< 25 jaar	3	2	0	0	3	2
25 t/m 34 jaar	13	8,67	8	5,33	21	14
35 t/m 44 jaar	21	14	18	12	39	26
45 t/m 54 jaar	24	16	19	12,67	43	28,67
55 t/m 59 jaar	24	16	8	5,33	32	21,33
> 59 jaar	9	6	3	2	12	8
Totaal	94	62,67	56	37,33	150	100,00

CAO gemeenten

De laatste CAO voor gemeente-ambtenaren liep af op 1 januari 2013. VNG en vakbonden hebben sindsdien diverse malen overleg gevoerd voor een nieuwe CAO, maar het lukt niet om tot goede afspraken te komen. In september 2013 is het overleg door de vakbonden opgeschort omdat de VNG de door de bonden gestelde eisen niet wilde inwilligen. De vakbonden keerden in februari 2014 terug naar de onderhandelingstafel. De bonden hebben evenwel dezelfde eisen op tafel gelegd en de VNG een ultimatum gesteld. De VNG heeft daarop laten weten niet in te gaan op het ultimatum en hebben de bonden gevraagd om terug te keren naar de overlegtafel. De bonden zijn daarop gestart met het voorbereiden van acties.

Informatievoorziening en automatisering**Informatieplan**

In 2013 is een nieuwe versie van het informatiebeleidsplan opgesteld. De conceptversie, die eerder gereed was, is in het kader van de beoogde samenwerking op gebied van bedrijfsvoering Noord-Zuid As (met Rucphen en Halderberge) herschreven zodat er eenheid in opzet ontstaat, waarbij iedere gemeente vanuit de eigen situatie de uitvoering ter hand neemt. Ten tijde van het gereedkomen van het concept is echter ook duidelijk geworden dat Steenberghe voor wat betreft de samenwerking de gemeenten Bergen op Zoom en Woensdrecht opzoekt. Het conceptbeleidsplan is niet verder uitgezet en zal herschreven / aangevuld worden om de samenhang met de beoogde intensivering bedrijfsvoering recht te doen.

Het specifieke GeoBeleid zal bij het nieuwe informatiebeleid in een geactualiseerde versie opnieuw ingebracht worden. Het specifieke (technische) automatiseringsbeleid is in het kader van het onderzoek naar de mogelijkheden regionale samenwerking niet opgesteld.

Wel is het vanuit Steenberg en opgesteld beleid Mobile Devices doorgevoerd. Ook de gemeenten Halderberge en Rucphen hanteren deze documenten als basis. Eind 2013 waren alle medewerkers op basis van de vastgestelde uitgangspunten voorzien van een tablet.

Beheerorganisatie

Ten aanzien van systeembeheer (2 FTE) zijn de mogelijkheden tot samenwerking onderzocht. Er zijn gesprekken gevoerd met Equalit (SSC ICT in Oosterhout, waarbij Woensdrecht is aangesloten) en met de kwartiermaker en ambtelijk opdrachtgever van het op te richten samenwerkingsverband BERM ICT (Bergen op Zoom, Etten Leur, Roosendaal en Moerdijk).

Het beoogde groeimodel dat BERM ICT voorstaat sluit goed aan bij de ideeën die Steenberg heeft. Daarnaast is het ook geografisch en vanuit andere (al dan niet reeds gerealiseerde) samenwerkingsverbanden logisch om 'het' in onze regio te houden.

Op basis van deze bevindingen is er periodiek overleg met de kwartiermaker BERM ICT, is er een nadere kennismaking geweest en worden de ontwikkelingen in Steenberg iedere keer afgestemd met BERM ICT om de mogelijk latere integratie zo soepelijk mogelijk te laten verlopen. Het is nog niet duidelijk wat de financiële aspecten zijn die gemoeid zijn met het deelnemen aan BERM ICT. Totdat hier duidelijkheid over ontstaat zullen we actief omgaan met uitwisselen van kennis en kunde. Zodra alle relevante aspecten bekend zijn, zal dit nader uitgewerkt worden zodat besluitvorming volgens het reguliere traject plaats kan vinden.

Vanuit de verschillende trajecten die nu lopen, zijn de banden op I&A-gebied met voornamelijk Bergen op Zoom, aan het intensiveren. Hier zal verder in geïnvesteerd gaan worden vanuit verschillende onderdelen van I&A.

Documentaire informatie voorziening (DIV)

In 2012 zijn grote stappen gemaakt in het traject rondom verdere digitalisering van diverse onderdelen. Teneinde zo efficiënt mogelijk te kunnen werken bij DIV en op de werkplek van de eindgebruikers is besloten te investeren in Autovue, een applicatie die het mogelijk maakt tekeningen en andere externe documenten digitaal te stempelen. De gehele afhandeling is hiermede gedigitaliseerd.

Eveneens ten aanzien van het traject rondom de bestuurlijke agendavorming zijn flinke stappen gemaakt. De daadwerkelijke invoering heeft pas in 2013 plaats gevonden, maar ook hier wordt alles volledig digitaal afgehandeld. De volgende stap wordt om het verdere traject richting commissie en raad compleet te digitaliseren waarbij het einddoel is dat de stukken automatisch geplaatst worden in het RaadsInformatieSysteem.

Automatisering

In 2013 is met name geïnvesteerd in de uitrol van tablets, op basis van het beleid Mobile Devices. Hieraan gekoppeld is tijdens de jaarlijkse vervanging van de nodige pc's de overstap gemaakt naar thin clients. Door de faciliteiten in het kader van telewerken steeds intensiever in te zetten kan er op vele werkplekken met een eenvoudige, minder kwetsbare thin client gewerkt worden.

De investering in nieuwe back-up apparatuur in 2013 heeft pas aan het einde van het jaar plaats gevonden. Dit is veroorzaakt doordat de nodige gesprekken met BERM ICT gevoerd zijn om te kijken of hier, vooruitlopend op de beoogde samenwerking, al een voordeel te behalen zou zijn. In november is duidelijk geworden dat dit niet het geval was. Om problemen in de continuïteit van de bedrijfsvoering vanuit de back-up window (tijd die nodig is om een back-up te maken) te voorkomen, is besloten om de investering in eigen beheer uit te voeren.

ICT-situatie

In de reguliere vervangingscyclus worden in toenemende mate pc's vervangen door thin clients. Dit betekent dat op den duur de structurele lasten ter vervanging zullen dalen (thin clients zijn een stuk voordeliger en gaan langer mee).

Het centrale cluster dat geheugen en processor-capaciteit levert, bestaat uit vier servers. Daarnaast draaien nog een aantal separate servers voor specifieke toepassingen. Het netwerk bestaat op dit moment uit 157 pc's, 51 thin clients en 18 notebooks.

De kostenplaats I&A is uit een drietal onderdelen opgebouwd:

	lasten	
	2012	2013
Automatisering	652.100	535.500
Informatievoorziening	219.500	286.200
Geo	148.900	291.500
totaal	1.020.500	1.113.200

Planning en control

Programmabegroting, tussentijdse rapportages en jaarverslag

In 2013 zijn de gebruikelijke planning & control documenten aangeboden: de perspectiefnota, de programmabegroting, de najaarsnota en het jaarverslag.

Beleidsagenda

Ook in 2013 is maandelijks de bijgewerkte beleidsagenda ter beschikking gesteld. De beleidsagenda is een vast agendapunt in de commissievergaderingen en wordt gelijktijdig met de commissieagenda verzonden.

Rechtmatigheid en audits

Zoals de laatste jaren gebruikelijk is, zijn de interne controle werkzaamheden zoveel mogelijk geïntegreerd/gecombineerd met de werkzaamheden voor de toetsing van de rechtmatigheid en zijn de werkzaamheden vooraf afgestemd met de accountant.

Medio 2013 hebben wij het overkoepelende interne controleplan vastgesteld. Vanaf 2014 worden de werkzaamheden volledig volgens dit plan uitgevoerd. Voor zover de planning van de werkzaamheden 2013 dit toeliet, is ook in 2013 dit controleplan gevolgd.

Voor de reisdocumenten is voor het eerst de verplichte zelfevaluatie uitgevoerd. Met de uitkomsten voldoen wij aan de gestelde normen.

Voorwaardencriterium

Bij de toetsing van de rechtmatigheid is geconstateerd dat in de processen inkoop en sociale uitkeringen sprake is van niet rechtmatige handelingen in het kader van de rechtmatigheid.

Het totaalbedrag aan niet rechtmatige handelingen bedraagt € 278.305,- en € 47.219,- aan onzekerheden. Volgens het Controleprotocol 2013 is maximaal toegestaan: voor de niet rechtmatige handelingen € 517.000,- (1% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves) en voor de onzekerheden € 1.551.000,- (3% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves).

Voor twee opdrachten waarvoor in 2013 respectievelijk € 110.847 en € 137.894 is betaald, is geconstateerd dat er ten onrechte geen Europese aanbesteding heeft plaats gevonden. Beide opdrachten lopen nog door in 2014.

Uit de controle sociale zaken (Intergemeentelijke Sociale Dienst - ISD) is een beperkt aantal tekortkomingen en onzekerheden gebleken inzake de rechtmatigheid van de verstrekking van uitkeringen WWB c.a. ('gebundelde uitkering'). De maximale, naar de totale massa geëxtrapolerde, fout en onzekerheid bedraagt € 29.600,- respectievelijk € 47.200,-.

Begrotingscriterium

In het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2013 zijn met betrekking tot de omvang van kosten- c.q. begrotingsoverschrijdingen de volgende kaders vastgesteld:

- Van programma's waarin sprake is van een overschrijding van de totale lasten met een bedrag kleiner of gelijk aan € 500.000,-- dienen begrotingsoverschrijdingen van 5% of meer met een minimum van € 10.000,-- door de raad voor het einde van het jaar middels begrotingswijziging te worden goedgekeurd.
- Van programma's waarin sprake is van een overschrijding van de totale lasten met meer dan € 500.000,-- dienen begrotingsoverschrijdingen van 5% of meer door de raad voor het einde van het jaar middels begrotingswijziging te worden goedgekeurd;
- Overschrijdingen waarvoor het volgens punt 1 en 2 nodig is een begrotingswijziging te maken maar waarvoor dat niet is gebeurd worden gemeld en toegelicht in de jaarrekening. Wanneer deze

overschrijdingen passen binnen de beleidskaders van de raad is hierop de algemene lijn van toepassing en worden deze dus niet meegewogen in het accountantsoordeel.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording dienen gemeenten afwijkingen ten opzichte van de begroting goed herkenbaar in de jaarrekening op te nemen en toe te lichten. Hierna volgt, op programmaniveau, een overzicht van de overschrijding op de lasten.

Lasten per programma				
	Begroting 2013 na wijziging	Rekening 2013	Overschrijding	
Programma's	Lasten	Lasten	Bedrag	Relatief
Bestuur en veiligheid	4.143.942	3.967.508	-176.434	0
Dienstverlening	1.732.094	1.603.838	-128.256	0
Sport en cultuur	3.443.465	3.572.716	129.251	3,75 %
Onderwijs	2.220.774	2.157.354	-63.420	0
Zorg	15.034.805	15.077.657	42.852	0,29 %
Economie en Recreatie	4.638.929	3.892.865	-746.064	0
Ontwikkeling openbare ruimte	1.762.170	1.648.718	-113.452	0
Beheer openbare ruimte	14.647.578	13.400.543	-1.247.035	0
Financiering	751.935	1.218.341	466.406	62,03 %

Voor een analyse op de overschrijdingen wordt verwezen naar het desbetreffende programma onder de programmaverantwoording. Hierna worden de belangrijkste oorzaken van deze overschrijdingen nader toegelicht.

Programma sport en cultuur

De overschrijding op de werkelijke lasten ten opzichte van de begroting na wijziging wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere doorbelastingen vanuit diverse afdelingen.

Programma zorg

Het verschil wordt met name veroorzaakt door de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden voor de WWB en een toename van het aantal cliënten voor de IOAW. Daarnaast is een belangrijk deel van deze overschrijding veroorzaakt door de forse toename van de

bijstandskosten voor bewindvoering in het kader van gemeentelijk minimabeleid.

Programma financiering

De overschrijding op de werkelijke lasten ten opzichte van de begroting na wijziging wordt voornamelijk veroorzaakt door het nadelig bezettingsresultaat van diverse afdelingen. Dit nadelige bezettingsresultaat is met name het gevolg van langdurig ziekte, opname zwangerschapsverlof en het feit dat werknemers minder zijn gaan werken. Daarnaast blijkt een hogere toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren nodig te zijn dan waarmede reeds was rekening gehouden.

Overschrijdingen investeringskredieten

Digitalisering bestuurlijke besluitvorming

Het investeringskrediet "digitalisering bestuurlijke besluitvorming" dient per eind 2013 behouden te blijven voor 2014. Waar eind 2013 reeds sprake is van een minimale overschrijding, wordt een aanvullend krediet van € 20.000,- middels de perspectiefnota 2014 aan de raad gevraagd.

Overige investeringskredieten

Daarnaast is er sprake van een overschrijding van in totaal € 10.400,- op een zestal investeringskredieten. Deze investeringskredieten zijn per eind 2013 afgesloten.

Inkoop en aanbesteding

In 2013 stond de actualisatie van het inkoop- en aanbestedingsbeleid en de herinrichting van de inkoopfunctie op de agenda. De conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamercommissie, de resultaten van de inkoopscan die in 2012 vervaardigd is en de opmerkingen die onze accountant in de management letter 2012 over de naleving van het inkoop- en aanbestedingsbeleid heeft gemaakt zouden hierbij betrokken worden.

Bij raadsbesluit van 25 april 2013 is besloten met ingang van 1 juli 2013 aan te sluiten bij de Stichting Inkoopbureau West-Brabant. Per week worden hiervan 6 dagdelen ondersteuning afgenomen.

De op stapel staande actualisatie van het inkoop- en aanbestedingsbeleid is door de inkoper van het Inkoopbureau samen met vertegenwoordigers van alle afdelingen in de 2e helft van 2013 opgepakt. Naast de eerder genoemde redenen voor de actualisatie is ook de met ingang van 1 april 2013 in werking getreden Aanbestedingswet hierbij betrokken. In december 2013 is er een informatiebijeenkomst voor de lokale ondernemers georganiseerd. Behalve het verstrekken van informatie over het concept nieuwe beleid konden de ondernemers wensen en bedenkingen inbrengen. Het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid is begin 2014 vastgesteld.

Huisvesting

Dienstverlening gemeentehuis

De komende jaren zal ingespeeld worden op veranderingen die op de gemeentelijke organisatie af komen. Hierbij zal worden getracht de prestaties die het gebouw moet leveren zoveel mogelijk aan te passen aan interne en/of externe veranderingen. De gerichtheid op de interne en externe klant en de rol van de huisvesting hierin leidt er toe dat steeds meer maatwerk moet worden geleverd. Voor de huisvesting betekent dat er steeds gekeken zal worden op welke wijze de primaire processen het beste ondersteund kunnen worden.

In 2013 bedroegen de huisvestingskosten:

	lasten	
	2012	2013
Gemeentehuis	1.266.000	1.246.200
Werkplaats	182.300	195.300
totaal	1.448.300	1.441.500

Overzicht inhuur

Inhuur 2013	Begroting 2013	Begr.na wijz. 2013	Rekening 2013
Inhuur vanwege eenmalig beleid of projectopdrachten			
<i>Programma dienstverlening</i>			
Aanvragen bouwvergunningen tbv.bouwactiviteiten AFC	145.030	0	0
<i>Programma Bestuur en veiligheid</i>			
Inhuur griffiemedewerker	25.000	25.000	0
<i>Programma Ontwikkeling openbare ruimte</i>			
Uitzendkrachten handhaving	0	61.546	41.468
<i>Programma Economie en recreatie</i>			
Externe ondersteuning voor de uitvoering van het project A4	18.000	18.000	1.779
StadHaven	28.500	28.500	13.686
inhuur R&B ivm onderhoud ommetjes/subsidie-adviseur	22.500	22.500	11.238
<i>Kostenplaats ruimtelijke ontwikkeling</i>			
inhuur vanwege div. projecten-huisv.migranten	45.000	28.000	22.235
<i>Kostenplaats M&O</i>			
inhuur vanwege div. projecten recreatie en toerisme		83.538	58.625
<i>Kostenplaats Ondersteuning</i>			
inhuur DIV		40.192	51.533
<i>Kostenplaats R&B</i>			
inhuur uitzendkrachten		11.100	92.126
Totaal	284.030	318.376	292.689
Inhuur vanwege vervanging van personeel			
<i>Programma Sport en cultuur</i>			
Seizoenskrachten voor het zwembad De Meermin en Aquadintel	108.143	96.045	109.062
Uitzendkrachten voor de sporthal	3.449	3.449	42
uitzendkracht Cromwiel	111.750	111.750	138.076
<i>Programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen</i>			

Inhuur 2013	Begroting 2013	Begr.na wijz. 2013	Rekening 2013
Inhuur vervanging WOZ	12.000	12.000	11.806
Uitbesteding applicatiebeheer WOZ en belastingapplicatie	17.350	21.950	7.740
Extra capaciteit voor afhandelen WOZ-bezwaren	6.000	40.500	25.165
<i>Kostenplaats P&O</i>			
Algemeen budget inhuur uitzendkrachten bij ziekte ed	90.000	81.462	105.845
<i>Kostenplaats ruimtelijke ontwikkeling/publiekzaken</i>			
preventiemedewerker	73.300	73.300	73.300
Totaal	421.992	440.456	471.036
GENERAAL - TOTAAL	706.022	758.832	763.724

Paragraaf

Grondbeleid

Algemeen

Grondbeleid vormt geen einddoel van beleid, maar moet meer worden beschouwd als een instrument ten behoeve van andere gemeentelijke beleidsvelden, zoals ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economische ontwikkeling, werkgelegenheid en milieu. In de op 29 januari 2009 door de gemeenteraad vastgestelde actualisatie van het grondbeleid wordt ingegaan op de instrumenten die ingezet kunnen worden en bepaald hoe de instrumenten worden ingezet om de doelen te behalen.

Nota grondbeleid

Als gevolg van de per 1 juli 2008 in werking getreden herziene Wet ruimtelijke ordening (Wro) zijn procedures en rechtsbescherming sterk vereenvoudigd. Bestemmingsplannen hoeven niet meer te worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten en de bestemmingsplanprocedure wordt verkort naar 26 weken. Onderdeel van de Wro is hoofdstuk 6, de Afdeling Grondexploitatie Wro (Grexwet). Deze biedt de gemeente de mogelijkheid kostenverhaal, locatie-eisen en type woningbouw te regelen bij particuliere woningbouw. Ook worden 2 extra mogelijkheden geboden om kostenverhaal toe te passen. Namelijk via een privaatrechtelijk traject (anterieure en posterieure overeenkomst) en via een publiekrechtelijk traject (exploitatieplan en bouwvergunning). De passieve/facilitaire grondpolitiek krijgt door de nieuwe Wro en de Grexwet meer handvatten om alle kosten te verhalen en om de regierol te versterken. Daardoor is de meerwaarde van actieve grondpolitiek met het risicodragend element niet altijd evident.

Voor meer informatie over het door de gemeente Steenberghe gehanteerde grondbeleid wordt korthedshalve verwezen naar de nota grondbeleid.

Grondexploitatiecomplexen

De grondexploitatiecomplexen kunnen worden onderscheiden in complexen waarbij de gemeente een actieve grondpolitiek voert en complexen waarbij met een projectontwikkelaar een overeenkomst wordt gesloten om een nieuw bestemmingsplan te ontwikkelen. Bij een project waarbij een overeenkomst wordt gesloten worden alle door de gemeente te maken kosten (in- en extern) betaald door de projectontwikkelaar zodat de gemeente bij deze projecten geen of nauwelijks risico loopt.

Indien bij actieve grondpolitiek projecten met een overschot werden afgesloten werd dit overschot gebruikt om investeringen te dekken of werd dit opgenomen in de algemene reserve. Ook zijn daarvoor in het verleden regelmatig bedragen uit nog lopende exploitaties onttrokken wanneer de zekerheid bestond dat er een overschot zou zijn bij het sluiten van de exploitatie. Sinds de economische recessie (kredietcrisis, eurocrisis) is de marktwaarde van bouwrijpe grond gedaald en stagneert de afname zodat het risico groter wordt dat een plan met verlies wordt afgesloten. Tot het begin van de kredietcrisis bedroeg de prijs voor alle bouwrijpe grond nog circa € 285,- exclusief BTW per m² terwijl die nu, op basis van taxatie, per locatie en type woningbouw verschilt. Deze recessie treft met name de vastgoedsector. Door de stagnatie in de afname van bouwrijpe grond zijn tevens de rentelasten zeer hoog indien grote investeringen zijn gedaan welke ten laste zijn gebracht van de desbetreffende grondexploitatie. Bij de thans herziene exploitatieramingen is met deze economische toestand rekening gehouden.

Zeker gezien de huidige en aanhoudende slechte economische toestand, met weinig vraag naar bouwrijpe grond, is het zaak dat geen (onnodige) investeringen worden gedaan, indien niet zeker is dat binnen een

gestelde termijn de gronden kunnen worden verkocht tegen een geraamde prijs. Hiermee wordt voorkomen dat ten gevolge van rentelasten exploitaties niet meer kostendekkend kunnen worden afgesloten. Opgemerkt kan worden dat stagnatie in de verkoop van bouwrijpe grond niet alleen afhankelijk is van de hoogte van de grondprijs maar zeer zeker ook vanwege de momenteel onzekere economische toestand met o.a. als gevolg de slechte doorstroming omdat bestaande woningen moeilijk zijn te verkopen.

De recessie treft met name het bestemmingsplan Oostgroeneweg te Dinteloord omdat daar de kosten voor alle aangelegde nieuwe sportvelden aan de Steenbergseweg/Noordlangeweg, inclusief grondverwerving, zijn opgenomen in deze exploitatie. Bovendien is daarin ook nog opgenomen het restant van de boekwaarde, ad. € 159.000,-- voor aankoop van een derde veld in het verleden. Deze negatieve factoren en de aanhoudende recessie hebben ertoe geleid dat er voorgaande jaren uit de risicoreserve ten gunste van dit plan reeds een totale bijdrage is verstrekt van € 627.000,--.

In de hierna weergegeven toelichting per bestemmingsplan wordt hier nog nader op ingegaan.

Een overzicht van complexen en hun verwachte resultaat waarbij de gemeente een actieve grondpolitiek voert

Complexen in exploitatie	Totaal geïnvesteerd	Totaal verkocht	(Tussentijdse) winst-neming	Boekwaarde 1-1-2014	Nog te investeren	% van tot.geïnvesteerd	Nog te verkopen	% van totaal te verkopen	Verwacht resultaat pos. (= -)/ neg. (= +)
Buiten de Veste	4.332.500	4.155.000	0	177.500	15.519.500	78%	18.700.900	82%	-3.003.900
Sportpark Oostgroeneweg	4.376.300	367.300	-627.000	3.382.000	2.925.000	40%	6.504.000	95%	-197.000
De Bongerd	1.230.800	829.400	-650.000	-248.600	238.600	16%	0	0	-10.000
Volkstuinen de Heen (Helenahoeve)	72.300	0	0	72.300	467.700	87%	539.000	100%	1.000
Totaal	10.011.900	5.351.700	-1.277.000	3.383.200	19.150.800		25.743.900		-3.209.900

De belangrijkste complexen in 2013 zijn:

BP Buiten De Veste

De eerste fase van het bestemmingsplan Buiten de Veste is in 2005 in zijn geheel bouwrijp gemaakt. Nadat de gronden ten behoeve van het gemeentehuis en de starterswoningen aan de Waterlinie waren verkocht is in 2008 een koopovereenkomst gesloten met AM Wonen en de Woningstichting Geertruidenberg (WSG) voor verkoop van de resterende bouwrijpe grond in fase 1.

Omdat AM Wonen niet aan haar verplichtingen kon voldoen is de grond juridisch niet geleverd en de overeenkomst ontbonden. Door AM Wonen is boeterente betaald. De appartementen van WSG zijn in 2011 opgeleverd.

In de eerste fase ligt nog 7.748 m² bouwrijpe grond te koop. In 2010, 2011 en 2012 zijn de dijkwoningen in de verkoop gebracht. In eerste instantie zijn de gronden als projectbouwkavel aangeboden aan projectontwikkelaars/bouwers en vervolgens aan particulieren als vrije kavels. Dit heeft niet tot verkoop geleid.

In 2013 hebben Stichting Dag- en Woonvoorzieningen (SDW) en CRA Vastgoed zich gemeld met het voornemen om bouwrijpe grond in de eerste fase af te nemen.

Het bestemmingsplan voor geheel Buiten de Veste is in 2010 goedgekeurd. In 2011 is in de tweede fase gestart met de voorbereiding van de Brede School ten noorden van het gemeentehuis. De laatste grond ten behoeve van de Brede School is in 2012 verkocht. Begin 2013 is met de bouw gestart. Vanaf 10 maart 2014 wordt les gegeven in de nieuwe school. De noordoostelijke ontsluiting voor een goede verbinding tussen Buiten de Veste en Noord-Oost is begin 2014 in gebruik genomen.

De gronden binnen het plangebied zijn reeds in eigendom van de gemeente zodat er geen risico is voor aankoop van niet bouwrijpe grond. In tegenstelling tot het project Oostgroeneweg te Dinteloord loopt de gemeente bij dit plan geen risico omdat geen grote investeringen met de daaraan gekoppelde hoge rentelasten zijn gedaan.

Op basis van de in het bestemmingsplan mogelijk te bouwen woningen komt de gemiddelde recent getaxeerde waarde uit op € 248,--/m². De exploitatie sluit dan in 2022 met een geraamd positief saldo van ca. € 3.000.000,--. De gemiddeld dekkende grondprijs komt uit op ca. € 212,--/m². Gezien de grote risico's die een gemeente loopt bij dergelijke grote plannen, zeker in tijden van een economische recessie, is het om financieel-economische redenen van groot belang om bij de verdere uitwerking van het plan (grote) investeringen (b.v. bouwrijp maken) vooraf goed af te wegen en alleen te doen als er zekerheid is dat er tijdig bouwrijpe grond wordt afgenomen tegen de geraamde grondprijs.

Project Sportpark Oostgroeneweg

Vanaf het voetbalseizoen 2009-2010 voetbalt naast V.V. DIVO ook V.V. Dinteloord op het nieuwe sportpark aan de Steenbergseweg/Noordlangeweg. Zoals hiervoor reeds is gemeld, zijn vooruitlopend op de grondopbrengsten, alle kosten voor het nieuwe sportpark ten laste gebracht van deze planexploitatie zodat de rentelasten zeer groot zijn. Op basis van de toen geplande woningbouw is er in 2011 en 2012 vanuit de risicoreserve ten gunste van dit plan een bijdrage verstrekt van respectievelijk € 380.000,-- en € 247.000,-- om deze exploitatie in 2022 op nul te laten sluiten. Door de aanhoudende economische crisis is er in 2013 slechts 495 m² (1 kavel) bouwrijpe grond verkocht. Een voordeel is dat de gronden van het voormalige sportpark van V.V. Dinteloord, waar de woningbouw is gepland, reeds in ons bezit zijn zodat we geen risico lopen voor aankoop van niet bouwrijpe grond.

In 2011 is het bestemmingsplan voor de eerste fase goedgekeurd. De geplande bouw voor 22 sociale woningen welke zouden worden afgenomen door Woningstichting Dinteloord (WSD) is komen te vervallen. Hiervoor in de plaats heeft zich een ontwikkelaar gemeld voor projectmatige woningbouw in de commerciële sfeer. In het totale plan wordt nu uitgegaan van 38 woningen op basis van projectbouw en ca. 36 op basis van vrije kavelbouw.

Op basis van deze uitgangspunten komt de gemiddelde recent getaxeerde grondprijs uit op € 237,00/m² waardoor deze exploitatie nu in 2022 sluit op een positief saldo van € 197.000,--. Dit positieve saldo komt met name door de wijziging van bovengenoemde sociale bouw naar commerciële projectbouw. De gemiddeld dekkende grondprijs komt uit op ca. € 230,--/m².

In het risicomanagementsysteem is rekening gehouden met vertraging in de uitvoering van bouwplannen.

Op grond van eerder vastgestelde uitgangspunten is in de exploitatie voor de grondopbrengst van de resterende ca. 29.500 m² niet bouwrijpe grond aan de Noordlangeweg € 20,--/m² aangehouden. Deze grond kan in de toekomst wellicht worden gebruikt voor nieuwe (kleinschalige) ontwikkelingen en eventueel een standplaats voor een ambulance.

BP De Bongerd, voormalige huishoudschool

In 2011 is de bestemmingsplanprocedure opgestart voor realisatie van sociale woningbouw in bestemmingsplan De Bongerd, de voormalige locatie van de huishoudschool aan de Molenweg, nummer 16. In 2007 is er vanuit gegaan dat de bouwrijpe grond op basis van woningbouw in de vrije sector zou kunnen worden verkocht voor de toen gehanteerde marktprijs zodat de exploitatie zonder verlies zou kunnen worden afgesloten. Dit inclusief het op 28 juni 2007 door de raad genomen besluit om een bijdrage van circa € 1 miljoen uit de exploitatie aan OMO ter beschikking te stellen in het kader van doordecentralisatie van het voortgezet onderwijs. Door het door de raad genomen besluit om op deze locatie sociale woningbouw te realiseren en vanwege de economische recessie is in 2011 ten laste van de risicoreserve een bedrag van € 650.000,-- ten gunste van dit plan gebracht om deze exploitatie niet verliesgevend af te sluiten.

De Bongerd

In 2012 is het bestemmingsplan goedgekeurd. In 2013 is door woningcorporatie Stadlander gestart met de bouw van 34 sociale huurwoningen welke eind 2013 en begin 2014 zijn opgeleverd. Op basis van een herziene exploitatie waarin bovengenoemde bedragen zijn verwerkt sluit deze exploitatie eind 2015 met een geraamd overschot van circa € 10.000,--.

Projecten op basis van een overeenkomst (ABA):

Couvingepark

Dit project bestaat uit de bouw van 83 woningen en een gezondheidscentrum aan de Molenweg op het terrein van de voormalige accordus-fabriek en de bouw van een woonzorgcomplex met ca. 60 wooneenheden op de voormalige locatie van het Princetuincollege aan de Ravelijnstraat. Tot op heden zijn er 32 woningen opgeleverd en bewoond.

Dit project wordt uitgevoerd door de Ontwikkelcombinatie Couvinge Park, welke bestaat uit Aan de Stegge en Woningstichting Geertruidenberg. In verband met financiële problemen bij de Woningstichting Geertruidenberg is de grond aan de Ravelijnstraat nog niet aan deze ontwikkelcombinatie verkocht zodat naast de woningbouw ook de plannen voor het woonzorgcomplex stil liggen. Ook de bouw van een gezondheidscentrum is daardoor onzeker geworden. Door deze financiële problemen en vanwege de economische recessie is stagnatie ontstaan in de verdere ontwikkeling van het plan. Al een paar jaar vindt er overleg plaats met diverse partijen om tot een oplossing te komen. Verdere woningbouw is hiervan afhankelijk alsmede van de verkoop van de woningen.

Herengoed

Het bestemmingsplan Herengoed te Kruisland bestaat uit de bouw van 17 starterswoningen en 8 vrije sectorwoningen. In het plan is de sanering van een milieuhinderlijk bedrijf opgenomen waarvoor in de plaats 6 woningen kunnen worden gebouwd. Eind 2013, begin 2014, zijn de opstallen van dit bedrijf gesloopt.

In 2010 zijn de starterswoningen opgeleverd. Het woonrijp maken ten behoeve van de starterswoningen is in 2012 afgerond. In 2012 is gestart met de bouw van de tweede vrije sectorwoning welke in 2014 wordt opgeleverd. Ook hier is vertraging ontstaan ten gevolge van de economische recessie.

Plan De Landerije Welberg

Dit plan voor 35 woningen wordt gerealiseerd op het terrein van het voormalige autoschadeherstelbedrijf aan de Hoogstraat te Welberg. In 2011 zijn 4 woningen opgeleverd waarmee het totaal gebouwde aantal woningen uitkomt op 16. Ook hier is vertraging ontstaan ten gevolge van de economische recessie. De woningbouw wordt nu in fases gerealiseerd.

Plan Hoogstraat

Dit betreft de bouw van 4 Ruimt voor Ruimte woningen. De infrastructurele werkzaamheden zijn afgerond zodat dit plan kan worden afgesloten.

Beltmolen Nieuw Vossemeer

Dit plan voor 54 woningen wordt gerealiseerd door woningcorporatie Thuisvester op de voormalige agrarische gronden tussen de Hogedijk, Beltmolen en Dr. Vermetstraat te Nieuw Vossemeer. Eind 2011 zijn 12 starterswoningen opgeleverd. In verband met de economische recessie is stagnatie ontstaan voor verdere woningbouw.

Ten behoeve van de ontwikkeling van het nieuwe woonzorgcomplex De Vossemeren hebben Tante Louise en Thuisvester overeenstemming bereikt voor tijdelijke huisvesting van de bewoners van de Vossemeren binnen dit plan gedurende de bouw van het nieuwe complex. Vanaf medio 2013 zijn de bewoners van de Vossemeren tijdelijk gehuisvest in 60 geplaatste woonunits.

opening speeltoestel aan de Heerlijkheid

Vossemeren Nieuw Vossemeer

Dit betreft de sloop van het verzorgingshuis (66 plaatsen) en de 16 aanleunwoningen aan De Hofjes. Hiervoor in de plaats komt een nieuw multifunctioneel centrumgebied met 24 woningen voor verzorgd (extramuraal) wonen, 24 wooneenheden voor beschermd (intramuraal) wonen, een huisartsenpraktijk, fysiotherapie, een apotheek en een bibliotheek.

Eind 2013 is gestart met de sloop van het verzorgingshuis en de woningen aan De Hofjes. Zoals hiervoor is aangegeven zijn alle bewoners van het verzorgingshuis tijdelijk gevestigd in woonunits in bestemmingsplan Beltmolen. De planning is dat alle bebouwing eind 2014 wordt opgeleverd. Daarop afgestemd zal de infrastructuur woonrijp worden gemaakt met daaraan gekoppeld het herinrichten van de omliggende wegen.

Wouwsestraat Steenbergen

Dit project bestaat uit de bouw van 48 appartementen aan de Wouwsestraat ten noorden van sporthal 't Cromwiel. De appartementen zijn opgeleverd waarna het plan grotendeels woonrijp is gemaakt. Er dienen nog aanpassingen aan de retentie met de aansluiting op de Middenvest te worden uitgevoerd waarna het plan kan worden afgerond.

Plan Graaf Engelbrechtstraat Kruisland

De nog te verrichten onderhouds- en reparatiewerkzaamheden zijn afgestemd op afronding van het MFA Siemburg. Dit plan kan in 2014, na de onderhoudsperiode worden afgerond.

Plan Oranjewijk Dinteloord

Dit betreft de opwaardering van de wijk tussen de Burgemeester Popstraat, Prinses Irenestraat en Stoofdijk te Dinteloord. In 2005 is in fases begonnen met het slopen en herbouwen van woningen in de Burgemeester Popstraat. Vervolgens zijn er woningen gebouwd langs de doorgetrokken gedeelten van de Thorbeckestraat, de Groen van Prinstererstraat en de Van Hoogendorpstraat. In 2014 start de Woningstichting Dinteloord met de bouw van de laatste 11 woningen waarna het plan kan worden afgerond.

Plan Woonzorgcomplex Oosthavendijk, Vliethaven

Dit woonzorgcomplex bestaat uit 80 wooneenheden welke reeds zijn gerealiseerd. De nog te verrichten werkzaamheden bestaan met name uit een bijdrage voor de aanleg van een ecologische inrichting van de sloot ten oosten van Buiten de Veste. De uitvoering hiervan is afgestemd op de ontwikkeling in Buiten de Veste.

Plan Landgoed Westcreecke Dinteloord

Dit plan bestaat uit de aanleg van een landgoed dat bestaat uit bos met waterpartijen en vijf landhuizen. Het bos en de waterpartijen, welke openbaar toegankelijk zijn, zijn reeds aangelegd. Door de economische recessie de afgelopen jaren is de verkoop van de landhuizen gestagneerd. In 2014 wordt gestart met de bouw van de eerste woning.

Plan Papiermolen Dinteloord

Door de Woningstichting Dinteloord (WSD) is aan de Papiermolen in Dinteloord een nieuw appartementencomplex gerealiseerd. Dit project dient ter vervanging van het oude appartementengebouw van 20 appartementen. De planontwikkeling voorziet in de realisatie van een appartementencomplex met 23 huur- en koopappartementen welke in 2013 zijn opgeleverd. In 2014 zullen de (onderhouds-) werkzaamheden aan de infrastructuur worden afgerond.

Doktersdreefje 2 (Vermeulenhuis) Steenbergen

Bij dit plan is de bestaande monumentale woning begin 2014 in gebruik genomen als kantoorpand en is de daarachter gelegen schuur gesloopt.

Naast het hiervoor genoemde kantoorpand bestaat dit plan uit de bouw van 4 levensloopbestendige woningen en 4 appartementen. De bebouwing van de 4 appartementen zal visueel vergelijkbaar zijn aan de gesloopte schuur en komt ook op dezelfde locatie. De planning is dat het plan in 2015 is afgerond.

Projecten waarvoor nog geen overeenkomst is gesloten.

Naast de hiervoor genoemde plannen zijn er nog een achttal plannen waarvoor nog geen overeenkomst is gesloten of waarvoor de planvorming nog niet concreet is. Deze plannen bevinden zich nog in een voorbereidende fase waarbij wordt onderzocht of ze planologisch en/of financieel haalbaar zijn. De totale boekwaarde van bovengenoemde plannen bedraagt per 31 december 2013 € 75.500,-.

Indien een plan niet haalbaar is of om een andere reden niet door kan gaan kunnen de gemaakte kosten niet worden gedeclareerd. Deze dienen dan ten laste van de eigen exploitatie te worden gebracht.

De projecten bedrijventerrein Kop van Zuid, Hotel-restaurant A4 en Kortendijk Nieuw-Vossemeer vinden geen doorgang. De op deze projecten verantwoorde kosten ad € 83.400,- zijn afgeboekt.

Nog niet in exploitatie genomen gronden

Voor de volgende projecten wordt wel een actieve grondpolitiek gevoerd, maar zijn er gezien de stadia waarin de ontwikkeling van deze plannen zich bevinden (nog geen goedgekeurd bestemmingsplan) nog geen exploitatieopzetten op- en vastgesteld.

De belangrijkste zijn:

Project uitbreiding Reinierpolder I.

Gezien de grote behoefte aan industriegrond in het verleden is er in 2009 ten westen van RPI 41.712 m² agrarische grond gekocht voor uitbreiding van Reinierpolder I. Begin 2013 is noord-westelijk van RPI daar nog 52.146 m² aan toegevoegd. Het plan kan worden ontsloten door de Warwickstraat te verlengen en via de parallelweg aan de noordzijde van de Zeelandweg Oost welke als calamiteitenontsluiting kan dienen. De boekwaarde op 31-12-2013 voor dit project bedraagt € 2.224.700,-- hetgeen voor 2014 een rentelast met zich meebrengt van € 89.000,--. Om de rentelast zoveel als mogelijk te beperken dient zo spoedig de procedure voor goedkeuring van het bestemmingsplan te worden afgerond. Na aanleg van de A4 en nadat het ketenpark c.q. het informatiecentrum van RWS is verwijderd kan de grond dan bouwrijp worden gemaakt en gronden worden verkocht. De uit te geven gronden liggen op een zichtlocatie zodat, mede op grond van het Stec onderzoek, mag worden verwacht dat daar, ondanks de economische recessie, nog voldoende vraag naar zal zijn hetgeen eraan zal bijdragen dat het plan kostendekkend kan worden afgesloten. Dit zal blijken uit de berekening naar de financieel economische haalbaarheid welke in de procedure voor het bestemmingsplan is opgenomen.

Locatie Westdam 22, Visserstraat

Ter uitvoering van de raadsbesluiten d.d. 25 september 2008 en 25 februari 2010 is het totale complex in delen op de markt te koop aangeboden.

Middels inschakeling van een makelaarskantoor zijn de winkelpanden Kaaistraat 45/45a en 49 in oktober 2010 verkocht. De verkoop van Kaaistraat 47 inclusief Visserstraat 20, zijn de het voormalig stadhuis met bodewoning heeft plaatsgevonden op 15 juli 2011. De definitieve levering inzake de verkoop van Westdam 22, het voormalig stadskantoor, zou plaatsvinden uiterlijk 2 november 2012. De koper heeft vanwege de slechte marktomstandigheden, met name wat betreft de appartementenverkoop de koopovereenkomst ontbonden.

Begin 2014 gaat de gemeente de opstallen slopen en tijdelijk inrichten als plantsoen.

Tevens is er interesse vanuit de markt voor de bouw van rijenwoningen. Het is nog niet in te schatten wanneer het terrein definitief verkocht zal zijn.

De boekwaarde per 31 december 2013 bedraagt € 217.000,--.

Volgens de richtlijnen van de commissie BBV mag de boekwaarde niet hoger zijn dan de marktwaarde en dient een verlies direct te worden genomen. Uitgaande van sloop en verkoop van het terrein voor rijenbouw wordt de verkoopopbrengst getaxeerd op € 315.000,--. Voor de nog te maken sloopkosten heeft de raad op 20 juni 2013 krediet van € 98.000,-- gevoteerd. Dit betekent dat de boekwaarde met € 134.811,-- afgeboekt moet worden ten laste van de risicoreserve.

Overige

De overige nog niet in exploitatie genomen complexen zijn: Dorus Rijkersstraat, Van Speykstraat, Westerstraat (brandweergarage), Den Darink (3e fase) en de vrijkomende schoollocaties Maria Regina en Yacinta. De totale boekwaarde van deze plannen bedraagt per 31 december 2013 € 118.000,-.

Paragraaf

Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Van een bestuurlijke band is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Een financieel belang is aan de orde als de gemeente financieel kan worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of wanneer de gemeente geld kan kwijtraken bij een faillissement van een verbonden partij.

Vormen van verbonden partijen zijn:

Verbonden partijen met een privaatrechtelijk karakter

Bij deze verbonden partijen is er sprake van financiële en/of bestuurlijke belangen (zeggenschap) van de gemeente in private rechtspersonen zoals vennootschappen (Naamloze Vennootschap (NV), Besloten Vennootschap (BV)), stichtingen en verenigingen.

Gemeenten kunnen ook participeren in instellingen zonder eigen rechtspersoonlijkheid. Deze instellingen vallen onder de rechtspersoonlijkheid van de instelling waar zij deel van uitmaken.

Verbonden partijen met een publiekrechtelijk karakter

Bij deze verbonden partijen gaat het om deelname van de gemeente aan gemeenschappelijke regelingen op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De Wgr is in essentie het wettelijk kader voor de - vrijwillige- samenwerking tussen gemeenten en/of provincies voor uitvoering van lokale taken.

Er zijn verschillende varianten voor een Wgr. De zwaarste vorm is een gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam en heeft de status van een rechtspersoon. De lichtere vormen zijnde een gemeenschappelijk orgaan, de centrumgemeente-variant en de samenwerkingsovereenkomst zijn gemeenschappelijke regelingen zonder eigen rechtspersoonlijkheid en derhalve in formele gezin geen verbonden partij.

Artikel 15 van het bbv schrijft over de paragraaf verbonden partijen het volgende voor:

1. De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- de lijst van verbonden partijen.

2. In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- de naam en de vestigingsplaats;
- het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
- de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft;
- het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het eind van het begrotingsjaar;
- het resultaat van de verbonden partij.

Visie

De gemeente Steenbergen heeft geen visie met betrekking tot de verbonden partijen vastgesteld. Regionaal is een kadernota Verbonden Partijen opgesteld, maar tot op heden is ook deze nog niet als beleidslijn vastgesteld. Per verbonden partij wordt wel de aandacht besteed aan de documenten uit de P&C-cyclus (begroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages) en wordt hierop indien nodig een zienswijze kenbaar gemaakt. Daarnaast is er de mogelijkheid om via vergaderingen van het dagelijks bestuur (als we daar deel van uitmaken) of het algemeen bestuur onze zienswijze op de verbonden partij kenbaar te maken.

Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

WVS groep

De invoering van de Participatiewet zal ook zijn gevolgen hebben voor de sociale werkvoorziening. Er wordt samen met het werkvoorzieningschap in regionaal verband onderzocht hoe de Participatiewet het best vorm kan worden gegeven en welke rol hierbij voor het werkvoorzieningschap is weggelegd.

GROGZ

In het kader van de bezuinigingen wordt de bijdrage aan het GHOGZ vanaf 2015 structureel gekort met € 8.150,--.

ISD Brabantse Wal

Ook hier wordt in het kader van de bezuinigingen de bijdrage gekort. En wel met een bedrag van structureel € 22.415,-- met ingang van 2015.

Financiële gegevens

Waar mogelijk zijn financiële gegevens over 2013 vermeld. Als deze niet bekend zijn dan worden de financiële gegevens over 2012 opgenomen.

In 2013 namen we deel aan de volgende verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
- Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg West-Brabant
- Werkvoorzieningschap West-Noord-Brabant (WVS-groep)
- Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord
- Gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant (Hieronder oa. Rewin en KCV)
- Gemeenschappelijke regeling Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
- Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal

Deelnemingen:

- Stichting Samenwerken
- NV Rewin
- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Brabant Water

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Vestigingsplaats

Tilburg

Openbaar belang

Binnen de gemeenschappelijke regeling werken de deelnemende gemeenten samen ten behoeve van de goede behartiging van de zorg voor de veiligheid van en de hulpverlening aan de burgers in hun werkgebied. Dit in het bijzonder bij de voorbereiding op en het bestrijden van ongevallen en rampen.

Betrokkenen

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Midden en West-Brabant is een gemeenschappelijke regeling van de 26 gemeenten. Dit valt samen met het werkgebied van de politieregio Midden- en West-Brabant.

Bestuurlijk belang

Het algemeen bestuur bestaat uit leden van de deelnemende gemeenten, elk lid heeft één stem in de vergadering. De gemeenteraad wijst hiervoor de burgemeester, een wethouder of een raadslid aan als lid.

Het dagelijks bestuur bestaat uit een voorzitter en zes andere leden. Deze zes leden worden als volgt aangewezen:

- Twee leden die ook lid zijn van de Bestuurscommissie Geneeskundige Hulpverlening
- Twee leden die ook lid zijn van de Bestuurscommissie Regionale Brandweer
- Twee leden die ook lid zijn van het dagelijks bestuur van de Politieregio Midden- en West-Brabant

Financieel belang

Programma Bestuur en veiligheid

De gemeentelijke bijdrage wordt als volgt bepaald. Een bijdrage op basis van een objectief verdeelmodel, een bijdrage per inwoner voor Burgernet en een bijdrage in de kosten voor de intekentaak FLO voor de betreffende gemeenten.

Voor het jaar 2013 bedraagt de bijdrage totaal € 1.107.185,56

Eigen vermogen begin 2013 € 17.818.527, eind 2013 € 21.428.275.

Vreemd vermogen begin 2013 € 22.944.431, eind 2013 € 34.637.200.

Resultaat 2013 € 4.209.063.

Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)**Vestigingsplaats**

Breda

Openbaar belang

Zorg te dragen voor minimaal de uitvoering van de wettelijk aan de gemeente opgedragen taak van collectieve preventie en inhoud te geven aan de voor de deelnemende gemeenten noodzakelijke en de door de deelnemende gemeenten gewenste samenwerking op het terrein van de openbare gezondheidszorg en de preventieve gezondheidszorg.

Doelstelling

De GROGZ heeft tot doel bij te dragen aan de voorbereiding van en uitvoering te geven aan het beleid van de achttien daarin deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg in het algemeen en de collectieve preventie, de ambulancezorg en de geneeskundige hulpverlening bij rampen als onderdelen daarvan in het bijzonder. Het samenwerkingsverband geeft in dat kader inhoud en uitvoering aan de voor de deelnemende gemeenten gewenste samenwerking op het terrein van de openbare gezondheidszorg.

Dit samenwerkingsverband beheert de volgende organisatorische entiteiten:

- Gemeenschappelijke GezondheidsDienst West-Brabant (GGD)
- Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie bij Ongevallen en Rampen West-Brabant (GHOR)
- Advies en Meldpunt Kindermishandeling West en Midden Brabant (AMK)

Betrokkenen

De volgende gemeenten nemen deel: Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert.

Bestuurlijk belang

Binnen de GROGZ-regeling worden drie bestuursorganen onderscheiden:

- Algemeen bestuur: hierin hebben vertegenwoordigers van alle gemeenten zitting, aangevuld met een vertegenwoordiger namens de GGD;
- Dagelijks bestuur: vanuit het algemeen bestuur heeft een drietal personen tevens zitting in het dagelijks bestuur, aangevuld met 2 andere bestuursleden en een vertegenwoordiger van de GGD

Financieel belang

Programma Zorg

De gezamenlijke gemeenten dragen bij op basis van inwoneraantal.

De gemeente Steenbergen heeft in zijn jaarrekening 2013 de volgende bijdragen verantwoord:

- Bijdrage aan GGD in kosten openbare gezondheidszorg: € 252.868,--
- Bijdrage in kosten jeugdgezondheidszorg: € 173.597,--

Eigen vermogen begin 2012 € 3.012.414,-- , eind 2012 € 3.785.380,--

Vreemd vermogen begin 2012 € 7.450.000,-- , eind 2012 € 7.187.500,--

Resultaat 2012 € -/13.239,--

Werkvoorzieningschap West Noord-Brabant (WVS-groep)**Vestigingsplaats**

Roosendaal

Openbaar belang

Verzorgt voor de 9 deelnemende gemeenten de sociale werkvoorziening in West-Brabant.

Doelstelling

De WVS-groep heeft als missie dat zij als maatschappelijke organisatie mensen kansen biedt om zichzelf door middel van arbeid te ontwikkelen met als doel het vinden van regulier werk of werk in een (meer) beschutte omgeving. De WVS-groep voert haar missie uit in aansluiting op het gemeentelijke beleid van de in de gemeenschappelijke regeling betrokken gemeenten om de sociale werkvoorziening regionaal aan te pakken.

De gemeente Steenbergen participeert dus om invulling te geven aan zijn wettelijke verplichting op een wijze die tevens leidt tot de realisatie van efficiencywinst.

Betrokkenen

In de gemeenschappelijke regeling nemen de volgende gemeenten deel: Bergen op Zoom, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.

Bestuurlijk belang

De negen gemeenten uit het werkgebied West Noord-Brabant hebben één afgevaardigde in het Algemeen Bestuur, plus een secretaris. Daarnaast is sprake van een Dagelijks Bestuur waarin vertegenwoordigers uit drie gemeenten worden gekozen, aangevuld met een secretaris en een adviseur.

Financieel belang

Programma Zorg

Met ingang van 1 januari 2008 ontvangt de gemeente het decentraal budget Wet Sociale Werkvoorziening. In principe wordt aan het werkvoorzieningschap een bijdrage betaald voor een minimumaantal te plaatsen Standaard Eenheden WSW werknemers. Indien dit aantal en de vergoeding per SE niet afwijkt van de door het rijk vastgestelde aantallen en bedragen zal er geen manco ontstaan tussen het ontvangen budget en de door de gemeente te betalen bijdragen. Over 2008 zijn zodanige afspraken gemaakt dat het risico van een overschrijding van het betaalde bijdrage ten opzichte van het ontvangen budget nihil is.

Aansluitend op de missie van de WVS-groep, verstrekt de gemeente een financiële bijdrage per SW-medewerker uit de gemeente Steenbergen. Over 2013 bedroeg deze bijdrage à € 440,-- per geplaatste SW-medewerker.

Voor het jaar 2013 bedraagt de bijdrage € 60.720,-

Eigen vermogen begin 2012 € 4.626.000,- , eind 2012 € 3.015.000,-

Vreemd vermogen begin 2012 € 7.276.000,- , eind 2012 € 6.460.000,-

Resultaat 2012 € -/1.611.000,-

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord

Vestigingsplaats

Tilburg

Openbaar belang

Het openbaar lichaam heeft tot doel het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg.

Betrokkenen

De Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord is een gemeenschappelijk regeling van de gemeenten in het werkgebied Midden en West-Brabant (26 gemeenten) en van de gemeenten in het werkgebied Brabant-Noord (21 gemeenten).

Bestuurlijk belang

Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. Het Algemeen Bestuur bestaat uit één vertegenwoordiger per deelnemende gemeente. Het Dagelijks Bestuur, bestaande uit de voorzitter en maximaal 5 leden, worden uit en door het Algemeen Bestuur aangewezen. De voorzitter wordt aangewezen uit het midden van het Algemeen Bestuur en is zowel voorzitter van het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.

Financieel belang

Programma Bestuur en veiligheid

In de regeling is niet opgenomen hoe de door de deelnemende gemeenten te betalen bijdrage wordt bepaald, maar geschiedt op basis van een bedrag per inwoner.

Voor het jaar 2013 is geen gemeentelijke bijdrage nodig geweest.

Eigen vermogen begin 2012 € 642.960,-, eind 2012 € 657.108,-

Vreemd vermogen begin 2012 € 4.820.000,-, eind 2012 € 7.940.000,-

Resultaat 2012 € 742.261,-

Gemeenschappelijk regeling Regio West-Brabant

Vestigingsplaats

Etten-Leur

Openbaar belang

Intergemeentelijke samenwerking om te komen tot een strategische agenda en een strategische visie voor West-Brabant.

Doel

Door samenwerking bij bovengemeentelijke beleidsmatige en strategische vraagstukken een bijdrage te leveren aan het realiseren van gemeentelijke en regionale doelstellingen. Daarnaast zijn de volgende samenwerkingsverbanden in deze nieuwe gemeenschappelijke regeling ondergebracht: SES (Sociaal Economische Samenwerking), KCV (Kleinschalig Collectief Vervoer), Regiobureau Breda, Milieu & Afval Regio Breda, GGA (GebiedsGerichteAanpak) en het Loopbaancentrum West-Brabant.

Betrokkenen

De deelnemende gemeenten (19 stuks) zijn: Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tholen, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert.

Bestuurlijk belang

Het algemeen bestuur wordt gevormd door de 19 gemeenten. Het college van iedere deelnemende gemeente wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan. De leden van de West-Brabantse Vergadering (het AB) hebben elk een stem van gelijk gewicht. Besluiten met betrekking tot de begroting en de jaarrekening worden genomen met tenminste 10 stemmen voor, welke stemmen tenminste de helft van het aantal inwoners van het gebied plus 1 vertegenwoordigen.

Financieel belang

Programma Bestuur en veiligheid/Zorg/Economie en recreatie

De gemeentelijke bijdrage is voor wat het algemene deel betreft gebaseerd op het inwoneraantal op 1 januari van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de bijdrage verschuldigd is. Naast de algemene bijdrage is de bijdrage afhankelijk van de activiteiten waaraan wordt deelgenomen.

Voor het jaar 2013 bedraagt de bijdrage RWB € 68.217,-- Daarnaast is afzonderlijk voor SES ad € 13.000,-- en het KCV ad € 246.540,-- aan bijdragen betaald.

Eigen vermogen begin 2012 € 136.000, eind 2012 € 96.000.

Vreemd vermogen begin 2012 € -, eind 2012 € -,.

Resultaat 2012 € 473.000,-.

Gemeenschappelijke regeling Programma Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten

Vestigingsplaats

Breda

Openbaar belang

De gemeenschappelijke regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de uitvoering van de Leerplichtwet 1969 en de Regionale Meld en Coördinatiefunctie.

Bevoegdheden

De gemeente Steenbergen mandateert alleen de bevoegdheid op het gebied van uitvoeringsniveau 1 (toezicht op de naleving van de Leerplichtwet 1969 en de registratie van voortijdig schoolverlaters) aan het gemeenschappelijk orgaan.

Betrokkenen

De gemeenten in de regio West-Brabant bestaande uit de gemeenten Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Halderberge, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert.

Bestuurlijk belang

Het gemeenschappelijk orgaan bestaat uit de aangewezen leden van het college van Burgemeester en Wethouders van alle deelnemende gemeenten en wijzen uit hun midden een voorzitter, alsmede plaatsvervanger, aan.

Financieel belang

Programma Onderwijs

De gemeente draagt naar rato van het aantal inwoners van 5 tot 23 jaar (per 1 januari van het voorgaande begrotingsjaar) bij in de zowel de personeelskosten als de uitvoeringskosten die verbonden zijn aan de uitvoering van de taken van het Programma.

Voor het jaar 2013 bedraagt de bijdrage € 16.516,-.

De gemeenschappelijke regeling heeft noch eigen, noch vreemd vermogen.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Vestigingsplaats

Tilburg

Openbaar belang

De omgevingsdienst is belast met de uitvoering van het verplichte Landelijke Basispakket, het vervullen van een adviserende taak op het terrein van de vergunningverlening, toezicht en handhaving, alsmede een coördinerende en afstemmende taak tussen deelnemers.

Doel

De gemeenschappelijke regeling heeft als doel om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Midden- en West-Brabant.

Betrokkenen

Betrokkenen zijn de provincie Noord-Brabant alsmede de gemeenten Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Halderberge, Hilvarenbeek, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert.

Bestuurlijk belang

Het algemeen bestuur bestaat uit een daartoe aangewezen lid, alsmede plaatsvervangend lid, uit Gedeputeerde Staten of college van burgemeester en wethouders, per deelnemer. Het leden en plaatsvervangende leden worden uit en door het algemeen bestuur gekozen. De uit en door het algemeen gekozen voorzitter is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur.

Financieel belang

Programma Dienstverlening

De gemeente draagt op basis van vastgelegde tarieven en/of productprijzen per geleverde prestaties/inzet. Een eventueel negatief resultaat kan naar rato van ieders afname (=omzet) ten laste van de deelnemers worden gebracht.

2013 was het eerste exploitatiejaar van de RUD. Financiële gegevens met betrekking tot eigen vermogen en vreemd vermogen zijn op dit moment (eind maart 2014) nog niet bekend.

Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal**Vestigingsplaats**

Bergen op Zoom

Doel

De gemeenschappelijke regeling heeft tot doel de regionale uitvoering van de regelingen op het gebied van bijstandsverlening, werkgelegenheid en inkomensvoorzieningen.

Betrokkenen

Deelnemers in de gemeenschappelijke regeling zullen zijn de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht.

Bestuurlijk belang

Het gemeenschappelijk orgaan bestaat uit de door de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders aangewezen wethouder van de deelnemende gemeente. Zij benoemen uit hun midden een voorzitter. Besluiten van het gemeenschappelijk orgaan worden bij gewone meerderheid van stemmen genomen. De leden uit de gemeenten Woensdrecht en Steenbergen hebben beide één stem, het lid van de gemeente Bergen op Zoom heeft 2 stemmen.

Financieel belang:

De bijdrage aan de regeling is gebaseerd op de verdeelsleutel "klantenaantal".

Voor het jaar 2013 bedraagt de bijdrage € 749.505,-.

De GR heeft geen eigen en vreemd vermogen.

Stichting SamenWerken**Vestigingsplaats**

Bergen op Zoom

Openbaar belang

Terugdringen van de afstand van de deelnemers tot de arbeidsmarkt.

Doelstelling

Binnen de Stichting SamenWerken zijn in samenwerking met het WVS Groep vanaf 1998 een aantal projecten ontwikkeld. De deelnemers worden geselecteerd uit de gemeentelijke bestanden van het cluster sociale zaken in het kader van de sociale activering en worden ingezet op grond van het participatiebudget van de Wet Werk en Bijstand.

Het voordeel voor gemeenten en opdrachtgevers is dat door middel van de projecten meerdere doelstellingen worden bereikt: de sociale en werkgelegenheidsdoelstelling én de uitvoering van (gemeentelijke) werkzaamheden tegen acceptabele kosten.

De ontwikkeling, de leiding en de ondersteunende werkzaamheden van alle projecten worden uitgevoerd door medewerkers van het WVS West Noord-Brabant die (gedeeltelijk) bij de Stichting SamenWerken gedetacheerd zijn. De kosten worden zoveel mogelijk direct doorberekend aan de projecten. De projecten moeten in principe kostendekkend zijn. Nadelige en voordelige resultaten op afzonderlijke projecten worden echter gesaldeerd zodat één totaalresultaat voor de projecten ontstaat.

Betrokkenen

De drie gemeenten Bergen op Zoom, Woensdrecht en Steenbergen.

Bestuurlijk belang

Van de drie gemeenten hebben de drie wethouders met de portefeuilles "Sociale Zalen / Maatschappelijke Ondersteuning" zitting in het bestuur.

Financieel belang

Programma Zorg

In principe kan de gemeente enkel worden aangesproken indien bij een eventuele liquidatie van de stichting sprake is van een negatief vermogen. Een batig saldo bij ontbinding van de stichting vervalt aan de deelnemende gemeenten naar rato van hun financiële inbreng gedurende de periode van hun deelnemerschap.

Eigen vermogen begin 2012 € 604.000,-, eind 2012 € 654.000,-.

Vreemd vermogen begin 2012 € -,-, eind 2012 € -,-.

Resultaat 2012 € 49.000,-.

NV REWIN**Vestigingsplaats**

Breda

Doel

REWIN heeft als doel het versterken van de regionaal economische ontwikkeling van West-Brabant. Bedrijven krijgen onafhankelijke, deskundige en kosteloze ondersteuning.

Betrokkenen

De deelnemers zijn 18 West- en Midden-Brabantse gemeenten, nl.: Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Werkendam, Woensdrecht, Woudrichem en Zundert.

Bestuurlijk belang

De deelname geschiedt door aandelen op naam. Als aandeelhouder heeft men inspraak in het beleid van de nv.

Financieel belang

Programma Economie en recreatie

De bijdrage bestaat uit een bedrag per inwoner.

Voor het jaar 2013 bedraagt de bijdrage € 38.877,-,

Eigen vermogen begin 2012 € 499.989,-, eind 2012 € 504.677,-.

Vreemd vermogen begin 2012 € -,-, eind 2012 € -,-.

Resultaat 2012 € 1.634,-.

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG)

Vestigingsplaats

Den Haag

Doel

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandeelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid (Triple A).

Betrokkenen

Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector).

Bestuurlijk belang

De gemeente Steenbergen heeft geen zetel in het bestuur van de BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang

Programma Financiering

De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap. De gemeente Steenbergen bezit 11.583 aandelen van € 2,27 per aandeel (0,02% van het totale aantal van 55.690.720 aandelen). In 2013 is de dividenduitkering 2011 ad € 13.320,45 verantwoord.

Eigen vermogen begin 2013 € 2.752.000, eind 2013 € 3.430.000

Vreemd vermogen begin 2013 € 139.443.000,- , eind 2013 € 127.721.000,- .

Resultaat 2013 € 282.000.000,-.

Brabant Water

Vestigingsplaats

Den Bosch

Doel

Het primaire doel is het verzorgen van een betrouwbare en zuivere watervoorziening voor iedereen in het werkgebied van Brabant Water.

Betrokkenen

De aandelen van Brabant Water zijn nagenoeg geheel in handen van de Brabantse gemeenten en de provincie Noord-Brabant.

Bestuurlijk belang

Door middel van het bezit van aandelen Brabant Water heeft de gemeente Steenbergen stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. In het geval van de gemeente Steenbergen bedraagt de stemverhouding in de algemene vergadering van aandeelhouders op basis van het aantal aandelen in bezit: $33.826 / 2.779.595 = 1,2\%$.

Financieel belang

De gemeente Steenbergen loopt een financieel risico, maximaal voor wat betreft het vermogensbeslag wat in de nominale waarde van de verkregen aandelen zit. De aandelen in eigendom zijn gewaardeerd tegen een bedrag van € 104.369 (nominale waarde na fusie).

Financiële gegevens:

Eigen Vermogen Begin 2012 € 398.295.000,-, eind 2012 € 437.682.000,-,

Vreemd Vermogen Begin 2012 € 203.339.000,-, eind 2012 € 196.049.000,-,

Resultaat na Bestemming € 39.387.000,-.

Intergas Holding B.V.

Op 28 april 2011 heeft de gemeenteraad ingestemd met de verkoop van alle aandelen in het kapitaal van Intergas Energie bv aan Enexis Holding nv. Van deze verkoop is in 2011 reeds € 1,2 miljoen ontvangen. Om eventuele garantieaanspraken door Enexis te kunnen dekken is een gedeelte van de verkoop door Intergas in achtervang gehouden. In 2012 is hiervan € 222.500,- vrij gevallen. Er resteert dan nog een aandeel van ca. € 75.000,- waarvan het tijdstip van vrijval niet zeker is. Er moet rekening gehouden worden met een termijn van 7 tot 8 jaar.

3 Jaarrekening 2013

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

I. Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

II. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

III. Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. De afschrijving is gebaseerd op de economische dan wel de technische levensduur en is vastgelegd in de "Financiële verordening artikel 212 Gemeentewet gemeente Steenberg 2009" en de "nota waardering en afschrijving vaste activa gemeente Steenberg".

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Onder activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder andere verstaan infrastructurele investeringen in aanleg en renovatie van (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken. Tenzij bij raadsbesluit anders bepaald, worden deze investeringen onder aftrek van bijdragen van derden en (bestemmings)reserves, ten laste van de exploitatie gebracht. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het activum lineair afgeschreven over de verwachte levensduur of in een kortere, door de raad aangegeven tijdsduur.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Leningen u/g zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van N.V.'s en B.V.'s zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Vlottende activa**Vorraden**

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde en overeenkomstig de gestelde eisen zoals genoemd in de in 2012 bijgestelde notitie grondexploitatie.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen

Uitzettingen, zijnde vorderingen, en overlopende activa worden in gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor dubieuze vorderingen is een voorziening gevormd. Deze is opgenomen als negatieve vordering. De liquide middelen zijn opgenomen voor de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene en bestemmingsreserves. Een nadere uiteenzetting over de reserves is opgenomen in de toelichting op de balans. Reserves worden gevormd volgens de door de raad ter zake genomen besluiten. Ook de onttrekkingen aan deze reserves geschieden volgens daartoe strekkende raadsbesluiten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva**Schulden en overlopende passiva**

De schulden op korte termijn en de overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De verplichtingen betreffen de binnen een jaar vervallende schulden.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

3.1 Programmarekening met toelichting

Programmarekening

Baten en lasten per programma						
Programma's	Begroting 2013		Begroting 2013 na wijziging		Rekening 2013	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuur en veiligheid	4.141.536	0	4.143.942	0	3.967.508	95
Dienstverlening	1.865.715	1.062.309	1.732.094	913.375	1.603.838	1.104.509
Sport en cultuur	3.507.476	820.861	3.443.465	774.337	3.572.716	1.041.233
Onderwijs	2.264.394	188.494	2.220.774	196.894	2.157.354	185.990
Zorg	14.863.603	7.204.221	15.034.805	7.522.683	15.077.657	7.657.546
		-				
Economie en Recreatie	2.976.373	3.321.799	4.638.929	3.704.244	3.892.865	3.130.443
Ontwikkeling openbare ruimte	1.669.020	107.120	1.762.170	115.721	1.648.718	139.200
Beheer openbare ruimte	13.427.718	4.736.330	14.647.578	4.688.888	13.400.543	4.903.056
Financiering	635.151	626.668	751.935	573.055	1.218.341	1.141.016
Sub-totaal programma's	45.350.986	18.067.802	48.375.692	18.489.197	46.539.540	19.303.088
Algemene dekkingsmiddelen:						
Lokale heffingen		3.850.807		3.926.207		4.134.924
Algemene uitkeringen		20.225.697		19.992.397		20.244.856
Dividenden		13.350		13.350		17.444
Saldo financieringsfunctie		0		0		0
Overige algemene dekkingsmiddelen		25.000		18.000		11.500
Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen		24.114.854		23.949.954		24.408.724
Onvoorzien	100.000		141.277		0	
Resultaat voor bestemming	3.268.330		6.077.818		2.827.728	
Toevoeging/onttrekking aan reserves						
Bestuur en veiligheid		34.100		49.100		48.764
Dienstverlening		8.000		38.000		
Sport en cultuur		214.964	13.160	214.964	5.133	180.717
Onderwijs		22.500		22.500		
Zorg		20.000	180.034	300.078	187.536	112.729
Economie en Recreatie	1.030.898	138.915	1.887.938	2.404.707	1.993.298	2.152.524
Ontwikkeling openbare ruimte		61.000		150.500		150.785
Beheer openbare ruimte	16.018	3.185.821	124.661	4.379.571	672.143	3.844.537
Financiering	290.000	919.946	2.487.200	3.211.391	2.387.200	2.870.672
Totaal toevoeging/onttrekking reserves	1.336.916	4.605.246	4.692.993	10.770.811	5.245.310	9.360.728
Resultaat na bestemming	0		0		-1.287.690	

Toelichting op de programmarekening

Bij de najaarsnota was de verwachting dat het jaar 2013 zou worden afgesloten met een overschot van € 141.300,--. Hierbij was reeds rekening gehouden met de effecten van de septembercirculaire 2013.

Na de najaarsnota heeft het resultaat zich positief ontwikkeld. Hieronder lichten wij op hoofdlijnen die ontwikkeling toe. De analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de programmarekening is opgenomen in de programmaverantwoording waarbij deze analyse onderdeel uit maakt van de jaarstukken 2013. Per programma is deze analyse opgenomen in het onderdeel "Wat heeft het gekost - financiële verantwoording 2013".

Pr.	Omschrijving	bedragen x € 1.000	
		V	N
2	Hogere opbrengst bouwleges	245	
4	Lagere kapitaallasten Brede School	46	
5	Minder woningaanpassingen WMO	43	
5	Uitvoeringskosten/zorg in natura huishoudelijke zorg	57	
5	Hogere eigen bijdragen huishoudelijke zorg	107	
5	Minder herindicaties persoonsgebonden budget huishoudelijke zorg	68	
5	Toename uitkeringen WWB		120
5	Toename kosten gemeentelijk minimabeleid		117
6	Bovenplanse bijdrage AFC	199	
6	Afboeking boekwaarde Westdam/Visserstraat		135
6	Afboeking niet in ontwikkeling genomen projecten		83
8	Kosten gemeentelijke wateropgave	58	
8	Vermindering brandbaar afval milieustraat	61	
9	Decembercirculaire Algemene Uitkering	252	
9	Hogere opbrengsten OZB	241	
9	Aanvullende storting voorziening dubieuze debiteuren		150
9	Herijking mengpercentage BTW/BCF	346	
	Overige afwijkingen	29	
	Totaal	1.752	605
	Per saldo voordelig	1.147	
	Verwacht jaarrekeningresultaat bij de najaarsnota 2013	141	
	Jaarrekeningresultaat 2013	1.288	

In de programmaverantwoording van dit jaarverslag gaan we gedetailleerder, per programma, in op de relevante verschillen ten opzichte van de begroting na wijziging. Onder relevant verschil wordt in dit kader verstaan een afwijking groter dan € 50.000,-- op niveau van beleidsveld (product) zoals per programma is opgenomen in het overzicht "Financiële verantwoording 2013".

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT)

Sinds 1 januari 2013 is de WNT van kracht. Deze wet regelt onder meer dat overheidsinstellingen jaarlijks de bezoldigingsgegevens en eventuele ontslag vergoeding van hun functionarissen dienen te publiceren. Voor (gewezen) topfunctionarissen (i.c. gemeentesecretaris en griffier) worden deze gegevens ongeacht de hoogte gepubliceerd. Van overige functionarissen worden de gegevens gepubliceerd als deze het bezoldigingsmaximum dat volgens de WNT van toepassing is, te boven gaan. Eventuele overschrijdingen dienen gemotiveerd te worden. Voor het jaar 2013 is de generieke maximum bezoldigingsnorm vastgesteld op euro 228.599,00. Dit is inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioen. Voor topfunctionarissen geldt hiernaast een maximering van een eventuele ontslagvergoeding ter hoogte van één jaarsalaris, met een maximum van euro 75.000,00. verder geldt voor topfunctionarissen een verbod op prestatiebeloning (bonussen).

De bezoldigingsgegevens dienen openbaar gemaakt te worden door deze op te nemen in het financieel jaarverslag. Daarnaast dienen deze gegevens over het verstreken boekjaar 2013 elektronisch te worden verstrekt. Op grond van het bepaalde in paragraaf 4 van de WNT (openbaarmaking) worden onderstaande gegevens verstrekt;

(gewezen) topfunctionaris	gemeentesecretaris	raadsgriffier
Naam	Mw. mr. J.M.W.H. Leloux	Mw. drs. L.E.P. van der Meer
Functie of functies	gemeentesecretaris/algemeen directeur	raadsgriffier

Beloning	86.359,40	57.614,20
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	775,82	333,56
Voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	15.090,-	9.611,28
Duur en omvang van het dienstverband in 2013	fulltime gedurende gehele kalenderjaar 2013	fulltime gedurende gehele kalenderjaar 2013
Verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	niet van toepassing	niet van toepassing

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Begr. 2013	Begr.na wijz. 2013	Rekening 2013
Lokale heffingen			
Onroerende-zaakbelastingen	3.575.620	3.655.620	3.882.241
Roerende-zaakbelastingen	1.100	1.100	1.236
Forensenbelasting	9.452	9.452	8.632
Hondenbelasting	200.025	200.025	184.204
Toeristenbelasting			
Reclamebelasting	64.610	60.010	58.611
	3.850.807	3.926.207	4.134.924
.			
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	20.225.697	19.992.397	20.244.856
.			
Dividenden			
Schretlen & co	0	0	
nv Bank Nederlandse Gemeenten	13.350	13.350	17.444
	13.350	13.350	17.444
.			
Saldo financieringsfunctie			
Saldo rentebaten/-lasten	0	0	
	0	0	0
.			
Overige algemene dekkingsmiddelen			
Dwangsommen/boete's	25.000	18.000	11.500
	25.000	18.000	11.500
.			
Totaal algemene dekkingsmiddelen	24.114.854	23.949.954	24.408.724

Overzicht onvoorzien

In de primitieve begroting 2013 is bij het programma Financiering een post van € 100.000,--opgenomen voor onvoorzien uitgaven. Het BBV verplicht gemeenten tot het ramen van deze post. Bij aanwending moet worden voldaan aan de volgende criteria (de drie O's): Onvoorzien, Onvermijdbaar en Onuitstelbaar.

In 2013 zijn de volgende begrotingswijzingen ten laste van de post onvoorzien uitgaven gebracht:

Onvoorzien uitgaven				
begrotingswijziging	goedkeuring raad	omschrijving	bij	af
primitieve begroting	8 november 2012	vast bedrag	100.000	
1e raadswijziging	8 november 2012	correctie éénmalige uitgaven 2013		10.000
5e raadswijziging	20 december 2012	huisvesting peuterspeelzaal Pipi	8.400	
7e raadswijziging	31 januari 2013	project Sunclasspark		50.230
9e raadswijziging	28 februari 2013	startersleningen		3.750
10e raadswijziging	25 april 2013	aansluiting inkoopbureau		41.984
	27 juni 2013	perspectiefnota	60.164	
15e raadswijziging	26 september 2013	buurtpreventieteams		6.025

Onvoorziene uitgaven				
	19 december 2013	najaarsnota	84.702	
TOTAAL			253.266	111.989
Saldo			141.277	

Incidentele baten en lasten

Conform artikel 28 lid c van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten dient in de jaarrekening een overzicht opgenomen te worden van de incidentele baten en lasten. Hierbij is de definitie van het begrip incidenteel belangrijk. In de in januari 2013 gepubliceerde Notitie incidentele en structurele baten en lasten van de commissie BBV wordt getracht het onderscheid tussen incidentele en structurele baten en lasten te verduidelijken. Bij het opstellen van onderstaand overzicht is rekening gehouden met hetgeen in deze notitie is vermeld.

Ondergrens

De ondergrens voor de incidentele baten en lasten die vermeld worden in het overzicht bedraagt voor 2013 € 50.000,--. In onderstaande tabel treft u een overzicht aan van alle relevante incidentele baten en lasten.

Niet alle incidentele baten en lasten hebben invloed op het resultaat in 2013. Sommige bedragen zijn namelijk toegevoegd of onttrokken aan een reserve. Het effect van de incidentele baten en lasten op het resultaat is als volgt:

Programma/post	Bedrag	Bate/ last	Invloed resultaat
1. Bestuur en veiligheid			
N.v.t.	0	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting:			
Geen incidentele baten of lasten			
<i>Subtotaal</i>	0		
2. Dienstverlening			
Bouwleges	245.000	Bate	Ja
Toelichting:			
De hogere inkomsten aan leges zijn een gevolg van een verschuiving van de lagere naar de hogere categoriën. Daardoor zijn er, ondanks een afname van het aantal vergunningaanvragen, meer inkomsten ontvangen. Verder bleken de bouwkosten op een aantal grot projecten hoger uit te vallen dan geraamd.			
<i>Subtotaal</i>	245.000	Bate	
3. Sport en cultuur			
N.v.t.			
Toelichting:			
Geen incidentele baten of lasten			
<i>Subtotaal</i>	0		
4. Onderwijs			
N.v.t.			
Toelichting:			
Geen incidentele baten of lasten			
<i>Subtotaal</i>	0		
5. Zorg			
N.v.t.			
Toelichting:			
Geen incidentele baten of lasten			
<i>Subtotaal</i>	0		
6. Economie en recreatie			
Exploitatie Westdam 22	135.000	Last	Ja
Toelichting:			
Een geactualiseerde berekening van de exploitatie Westdam 22 laat een tekort van € 135.000,-- zien.			
Ontwikkeling diverse projecten	83.000	Last	Ja
Toelichting:			
Voor een drietal projecten met een gezamenlijke boekwaarde van € 83.400,-- is gebleken dat ze niet verder ontwikkeld zullen worden.			
AFC Nieuw-Prinsenland	195.000	Bate	Ja

Toelichting:				
In november 2013 is gestart met het bouwrijp maken van een gedeelte van het bedrijventerrein AFCNP. Hiertegenover staat tevens een vordering van € 195.000,-- in de vorm van een bovenplanse bijdrage. Dit bedrag dient bij de resultaatbestemming toegevoegd te worden aan de bestemmingsreserve ruimtelijke ontwikkeling AFCNP.				
Bestemmingsreserve ruimtelijke ontwikkeling	55.000	Bate	Ja	
Toelichting:				
De toevoeging aan de bestemmingsreserve ruimtelijke ontwikkeling is afhankelijk van de grondverkoop. Met de begroting was hier een bedrag geraamd van € 31.000,-- . Met de toevoeging vanuit de exploitatieberekening inzake het plan Beltmolen ad € 79.000,-- en wat kleinere toevoegingen, levert dit een hogere toevoeging op van € 55.000,--				
Uitvoeringsprogramma recreatie	68.000	Last	Nee	
Toelichting:				
Een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma zijn vertraagd. De beschikking over de reserve ad € 68.000,-- is ter hoogte van de uitgaven welke in 2013 plaats hebben gevonden.				
<i>Subtotaal</i>	<i>36.000</i>	<i>Last</i>		
7. Ontwikkeling openbare ruimte				
N.v.t.				
Toelichting:				
Geen incidentele baten of lasten				
<i>Subtotaal</i>	<i>0</i>			
8. Beheer openbare ruimte				
Wegen binnen en buiten de kom	1.580.000	Last	Nee	
Toelichting:				
Voor de herinrichting van de Markt/Westdam/ring Gummaruskerk is een dekkingsreserve gevormd ad € 1.875.000,--. Het project herinrichting binnenstad is volledig afgerond in 2013. Het werk is voordeliger uitgevoerd en de de uitgaven ad € 1.580.000,-- zijn beschikt over de reserve.				
A4 landelijke inpassing	2.000.000	Last	Nee	
Toelichting:				
Op deze post is de bijdrage voor de aanleg van het Aquaduct ad € 2000.000,-- opgenomen. Deze bijdrage wordt gedekt door onttrekkingen uit de risicoreserve en de bestemmingsreserve bovenplanse verevening.				
ISV bijdrage gebiedsontwikkeling Dinteloord, Weidemolen en Omloop	136.000	Bate	Ja	
Toelichting:				
Op deze post is de bijdrage voor het ISV3-project "Gebiedsontwikkeling Dinteloord, Weidemolen en Omloop. Op de totale subsidie van € 300.000,- is in 2013 een bedrag van € 164.184,-- ontvangen. Momenteel wordt er ten behoeve van de eindverantwoording gewerkt aan een voorstel tot uitkering van het restant op de subsidie. Voor dit restant van € 136.000,-- is per eind 2013 een vordering opgenomen.				
Kwaliteitsimpuls openbaar groen	60.000	Last	Nee	
Toelichting:				
Ten behoeve van het verhogen van de staat van het openbaar groen dienen plantsoenen heringericht te worden waarbij nauwkeurig gekeken wordt naar de functie en waarde van het groen in de gehele openbare ruimte. De plantsoenen die nu aan vervanging toe zijn en niet op korte termijn integraal met de overige aspecten van de openbare ruimte kunnen worden aangepakt, komen in aanmerking voor deze impuls.				
<i>Subtotaal</i>	<i>3.504.000</i>	<i>Last</i>		
9. Financiering				
Algemene uitkering	209.000	Bate	Ja	
Toelichting:				
Bij de decembercirculaire 2013 komt de berekening van de algemene uitkering € 209.000,-- hoger uit. De raming voor 2013 kon hierop niet meer aangepast worden, wat leidt tot dit voordelig resultaat. Voor het overige betreft het niet geraamde nagekomen algemene uitkering 2011/2012 en opname van rechtstreeks bij de VNG binnengekomen bedragen.				
Voorziening dubieuze debiteuren	150.000	Last	Ja	

Toelichting:				
De mindere economische omstandigheden laten zich ook merken in het betaalgedrag van de gemeentelijke belastingdebiteuren. De betalingsachterstanden laten een aanzienlijke toename zien. Ondanks dat bij de najaarsnota reeds rekening was gehouden met een aanzienlijke toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren, blijkt deze bij de jaarrekening toch nog hoger te moeten zijn.				
Herijking mengpercentage btw/bcf		561.000	Bate	Ja
Toelichting:				
Als gevolg van herberekening van het mengpercentage voor de btw/bcf wordt een voordelig resultaat gerealiseerd van bijna € 561.000,--. Deze vordering op de belastingdienst betreft de jaren 2006 t/m 2013.				
<i>Subtotaal</i>		<i>620.000</i>	<i>Bate</i>	
<i>Totaal</i>		<i>2.603.000</i>	<i>Last</i>	

Niet alle incidentele baten en lasten hebben invloed op het resultaat in 2013. Sommige bedragen zijn namelijk toegevoegd of onttrokken aan een reserve. Het effect van de incidentele baten en lasten op het resultaat is als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Resultaat na bestemming	1.288.000
Incidentele baten en lasten met invloed op het resultaat (betreft alleen posten uit bovenstaande tabel met 'Ja' in de kolom 'Invloed resultaat')	1.033.000
Resultaat na bestemming exclusief incidentele mutaties	255.000

3.2 Balans met toelichting

Balans voor resultaatbestemming

				x € 1.000,--
Activa	31-12-2013		31-12-2012	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		13		25
<i>Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief</i>	13		25	
Materiële vaste activa		41.183		36.432
<i>Investerings met economisch nut</i>	40.040		34.331	
<i>Investerings in openbare ruimte met maatsch.nut</i>	1.143		2.101	
Financiële vaste activa		3.264		3.240
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>				
- <i>Deelnemingen</i>	142		142	
<i>Overige langlopende leningen</i>	1.713		1.465	
<i>Overige uitzettingen (rentetypische looptijd één jaar of langer)</i>	1.409		1.633	
.				
.				
.				
Totaal vaste activa		44.460		39.697
Vlottende activa				
Voorraden		5.792		4.362
<i>Grond- en hulpstoffen</i>				
<i>Bouwgronden niet in exploitatie</i>	2.651		1.669	
<i>Overige grond- en hulpstoffen</i>	3		13	
.				
<i>Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie</i>	3.136		2.676	
.				
<i>Gereed product en handelsgoederen</i>	2		4	
.				
<i>Uitzettingen (rentetypische looptijd één jaar of minder)</i>		6.251		4.723
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>	4.017		2.622	
<i>Overige vorderingen</i>	2.234		2.101	
.				
Liquide middelen		307		3.330
<i>Kassaldi</i>	4		4	
<i>Bank- en girosaldi</i>	303		3.326	
.				
Overlopende activa		305		445
<i>Overige vooruitbetaalde bedragen</i>	305		445	
.				
Totaal vlottende activa		12.655		12.860
Totaal activa		57.115		52.557

Toelichting op de balans

(De in de tabellen opgenomen bedragen zijn in duizendtallen)

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa	31-12-2012	vermeerdering	vermindering	afschrijving	31-12-2013
Kosten onderzoek en ontwikkeling	25			12	13
Overige immateriële activa	0				0
	25	0	0	12	13

In 2013 hebben zich hierop geen noemenswaardige ontwikkelingen voorgedaan.

Materiële vaste activa	31-12-2012	vermeerdering	investering	bijdragen derden	afschrijving	31-12-2013
Gronden en terreinen	6.926	229	105		149	6.901
Woonruimten	173				8	165
Bedrijfsgebouwen	19.456	6.230		508	844	24.334
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken						0
Economisch nut	5.302	1.466		64	334	6.370
Maatschappelijk nut	2.066	738	0		1.684	1.120
Vervoermiddelen	286	193			54	425
Machines, apparaten en installaties	164	0	22		46	96
Overige materiële activa						0
Economisch nut	2.024	201			476	1.749
Maatschappelijk nut	35	0	0		12	23
	36.432	9.057	127	572	3.607	41.183

Op de materiële vaste activa wordt lineair afgeschreven. Over gronden wordt niet afgeschreven. Hiervan zijn gronden en terreinen met een boekwaarde per 31 december 2013 van € 179.000,-- in erfpacht uitgegeven. Van het totaal geactiveerde bedrag per 31 december 2013 wordt € 14.447.000,- gedekt uit daarvoor gevormde dekkingsreserves.

Er is in 2013 voor een nettobedrag van € 8.485.000,-- in materiële vaste activa geïnvesteerd. Tot de belangrijkste investeringen behoorden:

- Brede school Buiten de Veste € 4.610.000,--
- MFA Kruisland € 1.268.000,--
- Herinrichting Markt/Westdam/Ring gumm € 678.000,--
- Jachthaven Steenbergens grond/water € 564.000,--
- Vervanging riolering 2012 € 386.000,--

De investeringsuitgaven voor de herinrichting Markt/Westdam/Ring Gummarus zijn in 2013 op basis van het raadsbesluit d.d. 21 oktober 2010 ten laste gebracht van de hiervoor gevormde dekkingsreserve.

De bijdragen van derden welke een directe relatie hebben met de investeringen en dientengevolge hierop in mindering zijn gebracht:

- Bijdrage Thuiszorg West-Brabant in de bibliotheek ad € 60.000,--;
- Bijdrage Provincie/Regio West-Brabant in het MFA Kruisland ad € 448.000,--;
- Bijdragen derden infrastructuur glastuinbouw Westland ad € 64.000,--.

Financiële vaste activa	31-12-2012	vermeerdering	vermindering	afschrijving	31-12-2013
Hypotheek ambtenaren	212		13		199
Overige leningen	34	0	5		29
Kapitaalverstrekking SVN	1.219	266			1.485
Bijdrage aan activa/eigendommen van derden	0				0
Aandelen	142				142
Overige uitzettingen (looptijd één jaar of langer)	1.633		224		1.409
	3.240	266	242	0	3.264

Per 31 december 2013 was aan 8 personeelsleden een hypothecaire geldlening verstrekt. Het gemiddeld uitstaand bedrag per personeelslid bedroeg op 31 december ruim € 24.875,--.

Kapitaalverstrekking SVN betreft de via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting verstrekte geldleningen opgenomen. Nadat hier in 2013 door de gemeente een bedrag van € 250.000,-- is toegevoegd, bedraagt het uitstaande bedrag aan gemeentelijke middelen, waaruit voornamelijk startersleningen kunnen of zijn verstrekt, per 31 december € 1.485.000,--. In 2013 zijn 10 nieuwe startersleningen voor totaal een bedrag van € 79.100,-- verstrekt. Het totaal aan uitstaande geldleningen eind 2013 is 50. Dit betreft 48 startersleningen en 2 leningen aan respectievelijk de Gummaruskerk en V.V. Sport Club Welberg. Het restant bedrag van deze leningen bedroeg per 31 december 2013 € 1.054.400,-- en was er in het fonds nog een bedrag van € 431.800,-- aan gemeentelijke middelen beschikbaar voor nieuwe aanvragen.

Per 31 december 2013 waren nog de volgende aandelen in ons bezit:

- Aandelen BNG (11.583) € 26.281,-
- Aandelen Nederland Grootboek € 7.351,-
- Aandelen Rewin € 4.088,-
- Aandelen Brabant Water (33.862) € 104.369,-

De "Overige uitzettingen" betreft een beleggingsrekening die voornamelijk in obligaties belegt. Voorheen werd deze rekening verantwoord onder vlottende activa. Gezien het langlopende karakter van deze belegging wordt deze rekening met ingang van 2013 onder de financiële vaste activa verantwoord.

Vlottende activa

Voorraden	31-12-2013	31-12-2012
Grond- en hulpstoffen		
Straatmateriaal	3	13
Bouwgronden niet in exploitatie	2.343	1.215
Bouwgrondexploitatie, (nog) geen overeenkomst	308	454
Onderhandenwerk		
Bouwgronden in exploitatie	3.383	2.855
Bouwgrondexploitatie, overeenkomst	-247	-179
Gereed product en handelsgoederen		
Rijbewijzen/eigen verklaringen	2	4
	5.792	4.362

Bouwgrondexploitatie: In exploitatie, niet in exploitatie, overeenkomst en (nog) geen overeenkomst.

Omschrijving	Onderhanden werk	Gronden niet in exploitatie	Overeenkomst	Geen overeenkomst
Boekwaarde per 1 januari 2013	2.855	1.215	-179	454
In exploitatie/overeenkomst in 2013				
Vermeerderingen	528	1.262	76	29
Verminderingen	0	134	144	175
Boekwaarde per 31 december 2013	3.383	2.343	-247	308

Gedurende het jaar zijn er geen nieuwe plannen opgenomen.. Er is een splitsing gemaakt in plannen waarbij de gemeente Steenberg en een actieve grondpolitiek voert en plannen waarbij het initiatief bij een andere marktpartij ligt (ABA overeenkomsten). De vermeerderingen bij onderhanden werk betreft voornamelijk uitgaven op het plan Buiten de Veste voor met name de noordelijke ontsluitingsweg. Bij gronden niet in exploitatie betreft dit uitgaven voor aankoop grond voor uitbreiding van het bedrijventerrein Reinierpolder 1.

Onderhanden werk		Overeenkomst	
	Boekwaarde per 31-12-2013		Boekwaarde per 31-12-2013
Complexen met kostprijsberekening		Overeenkomst	
Buiten de Veste	177	Oranjewijk Dinteloord	-90
Vml sportpark Oostgroeneweg	3.382	Wozoco Oosthavendijk	-52
Molenweg 16, loc.Mollercollege	-248	Wouwsestraat, residentie Schootsvelden	-33
Volkstuinen De Heen	72	Westcreeke Dinteloord	-110
		Graaf Engelbrechtstraat	-14
		Beltmolen, Nieuw-Vossemeer	-43
		Plan doktersdreefje 2	-18
		Loc.Heijmans (de Landerijen), Welberg	17
		Couveringepark (Molenweg/Ravelijnstraat, Steenberg	139
		Herengoed, Kruisland	-23
		Ruimte voor Ruimte Hoogstraat Welberg	0
		Papiermolen, Dinteloord	-20
Totaal Onderhandenwerk	3.383	Totaal Overeenkomst	-247

Een gedetailleerd overzicht van het verloop van de gronden in exploitatie luidt als volgt:

Complexen in exploitatie	Totaal geïnvesteerd	Totaal verkocht	(Tussentijdse) winst-neming	Boekwaarde 1-1-2014	Nog te investeren	% van tot.geïnvesteerd	Nog te verkopen	% van totaal te verkopen	Verwacht resultaat pos. (= -)/ neg. (= +)
Buiten de Veste	4.332.500	4.155.000	0	177.500	15.519.500	78%	18.700.900	82%	-3.003.900
Sportpark Oostgroeneweg	4.376.300	367.300	-627.000	3.382.000	2.925.000	40%	6.504.000	95%	-197.000
De Bongerd	1.230.800	829.400	-650.000	-248.600	238.600	16%	0	0	-10.000
Volkstuinen de Heen (Helenahoeve)	72.300	0	0	72.300	467.700	87%	539.000	100%	1.000
Totaal	10.011.900	5.351.700	-1.277.000	3.383.200	19.150.800		25.743.900		-3.209.900

Zoals hierboven blijkt sluit, op basis van de laatst bekende cijfers en eventueel daarop genomen maatregel (onttrekking reserve), geen van de in exploitatie genomen bouwlocaties met een tekort.

Gronden niet in exploitatie				Geen overeenkomst	
Complexen zonder kostprijsberekening	Boekwaarde per 31-12-2013	Bruto grondopp.	BW per m ² in €	Geen overeenkomst (nog te sluiten)	Boekwaarde per 31-12-2013
Dorus Rijkerstraat	35	13.162 m ²	2,65	Kortendijk, Nieuw-Vossemeer	0
Uitbreiding Reinierpolder I	2.225	93.858 m ²	23,71	Westdam 1, villa bax	14
Den Darinck, 3e fase	10			Westdam 22, Visserstraat	217
Van Speykstraat	1			Buuron Oosthavendijk	15
Westerstraat Dinteloord	28	624 m ²	44,12	Recreatiegebied Dinteloord	24
Terrein vml. Yacinthaschool	37			Bedrijven Kop van Zuid	0
Terrein/gebouw Maria Regina	7			Hotel restaurant A4	0
				De Vossemeren	15
				Overige plannen bw <10.000,--	23
Totaal gronden niet in exploitatie	2.343			Totaal geen overeenkomst	308

Voor een toelichting op de diverse complexen wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen (rentetypische looptijd één jaar of minder)	31-12-2013	31-12-2012
Overige vorderingen		
Belastingdebiteuren	1.324	932
Debiteuren sociale zaken	938	820
Overige debiteuren	5.145	3.726
Voorziening dubieuze debiteuren incl. debiteuren soza	-1.156	-755
Totaal	6.251	4.723
<i>Waarvan vorderingen op openbare lichamen</i>	4.017	2.622
	6.251	4.723

Van de belastingdebiteuren stond begin maart 2014 nog € 1.265.000,-- open. Hiervan had € 358.000,-- betrekking op het belastingjaar 2011 of eerder, € 272.000,-- op belastingjaar 2012 en € 636.000,-- op belastingjaar 2013. Van het openstaande saldo van de debiteuren sociale zaken en de overige debiteuren was medio maart 2012 € 5.809.000,-- nog te ontvangen. Hierin zit onder andere de declaratie van het BTW-compensatiefonds 2013 ad € 2.514.000,--, € 938.000,-- debiteuren sociale zaken en € 1.503.000,-- aan vorderingen op andere overheden. Van het restant stond per medio maart 2013 voor een bedrag van € 773.000,-- langer dan 10 maanden open. Van de openstaande bedragen is ruim € 1.156.000,-- als dubieus aan te merken. Hiervan heeft € 294.000,-- betrekking op debiteuren sociale zaken. Voor de dubieuze debiteuren zijn voorzieningen gevormd.

Liquide middelen	31-12-2013	31-12-2012
Rabobank	221	1.272
Rabo belastingen	8	512
Rabo BedrijfsSpaarRekening	0	563
Rabo BedrijfsBonusRekening	0	853
Rabo BedrijfsSpaarRekening reiscomité	0	5
BNG	24	4
ING	7	5
ING spaarrekening	13	13
Schretlen&co	30	99
Kas	4	4
Kruisposten	0	0
	307	3.330
Overlopende activa	31-12-2013	31-12-2012
Overige vooruitbetaalde bedragen	305	445
	305	445

Passiva

Eigen vermogen

Reserves	31-12-2013	31-12-2012
Algemene reserve	4.343	5.208
Resultaat na bestemming		
<i>Bestemmingsreserves:</i>		
Risicoreserve	2.198	4.208
Bestemmingsreserves	3.985	2.908
Dekkingsreserves	24.849	24.969
	35.375	37.293

In onderstaand overzicht wordt per reserve het verloop in 2013 opgenomen.

Vrije reserve	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2013
Algemene reserve	5.208	1.536	2.401	4.343
Voordelig saldo 2012	2.197		2.197	0
	7.405	1.536	4.598	4.343

Algemene reserve

Dit betreft het echt vrij te besteden bedrag van de vrije reserves. In 2013 zijn hier de opbrengst van een grondverkoop tbv de A4 ad € 44.000 en een gedeelte van het voordelig resultaat 2012 ad € 1.492.000,-- aan toegevoegd. Er is totaal € 2.401.000,-- onttrokken. Ten laste van de algemene reserve zijn reserves gevormd voor Eénmalige zaken 2013 ad € 190.000,-- en de Jachthaven Steenberg ad € 1.857.000,--. Daarnaast zijn er onttrekkingen geweest voor asbestsanering Laurentiusdijk € 48.000,-, integraal veiligheidsbeleid € 15.000,--, herinrichting binnestad Steenberg € 280.000,-- en uitvoeringskosten Stadhaven € 11.000,--. Naast deze beschikkingen zijn enkele geraamde beschikkingen nog niet of niet geheel gedaan omdat hiervoor ook de gerelateerde kosten nog niet zijn of niet volledig zijn gedaan. Dit betreft de dekking van kosten inhuur tbv vervanging beleidsmedewerker Stadhaven ad € 75.000,-- en kosten voor het uitvoeringsprogramma Stadhaven € 10.000,--. Deze kosten en zo ook de onttrekking aan deze reserve worden doorgeschoven naar 2014.

Voordelig saldo 2012

Bij raadsbesluit van 23 mei 2013 is besloten om het voordelig saldo 2012 als volgt te besteden:

- Toevoegen aan de algemene reserve € 1.492.000,--
- Vorming bestemmingsreserve "Baggerfonds" € 143.900,--
- Vorming bestemmingsreserve "Overheveling budgetten" € 58.500,--
- Vorming bestemmingsreserve "Nog te besteden rijksbijdragen" € 502.800,--

Bestemmingsreserve	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2013
Risicoreserve	4.208		2.010	2.198
Overige bestemmingsreserves;				0
Ruimtelijke ontwikkeling (vml.bovenwijkse voorzieningen/natuurfonds	361	86	23	424
Ruimtelijke ontwikkeling AFCNP	0			0
Overheveling budgetten	109	58	167	0
Eénmalige zaken Perspectiefnota 2008-2012	16		16	0
HRM reserve	214		36	178
Egalisatiereserve riolering	880	622		1.502
Openbare verlichting	1.105		37	1.068
Wachtgelden vml.wethouders	9		9	0
Eénmalige zaken 2011 persp.nota 2011-15	64		43	21
Eénmalige zaken 2012 persp.nota 2011-15	117		56	61
Egalisatie leges omgevingsvergunning	18			18
Centrumfonds Steenberg	15	6		21
Eénmalige zaken 2013	0	190	103	87
Nog te besteden rijksbijdragen	0	629	218	411
Baggerfonds	0	194		194
	7.116	1.785	2.718	6.183

Risicoreserve

Deze reserve heeft als bestemming het opvangen van financiële tegenvallers zonder dat het beleid van de gemeente moet worden aangepast. Uit de laatste simulatie blijkt dat de risicoreserve uitkomt op een score van 1,1 van de minimaal aan te houden hoogte. Volgens de beleidsnotitie dient de reserve te vallen in klasse C (1,0 - 1,4).

In 2013 zijn verder aan de risicoreserve onttrokken:

- Bijdrage 2013 Aquaduct A4 € 2.000.000,--
- Woningaanpassingen voorzieningen gehandicapten € 10.000,--

Ruimtelijke ontwikkeling (vml. Bovenwijkse voorzieningen/Natuurfonds)

Deze bestemmingsreserve is ontstaan uit de samenvoeging van de reserve Bovenwijkse voorzieningen en het Natuurfonds. Met de invoering van de nieuwe wet RO worden vanwege de juridische houdbaarheid de bijdrage van de bovenwijkse voorzieningen verhoogd met de bijdrage natuurfonds. Deze zijn samengevoegd in de nieuw gevormde reserve Ruimtelijke ontwikkeling.

De reservering wordt gevoed door storting van de bijdrage afkomstig van ruimtelijke ontwikkeling, á € 85.900,--. Aan de reserve zijn kosten voor rooien en vervangen bomen in de van Gaverenlaan ad € 23.000,-- onttrokken. Hiervoor resteert nog een bedrag van

€ 11.600,--. Verder dient de reserve voor dekking van de aanleg van de JOP Dinteloord ad € 70.000,--. Deze aanleg is doorgeschoven naar 2014.

Ruimtelijke ontwikkeling AFCNP

Vanuit de te ontvangen bijdragen in het natuurfonds voor verkopen in het AFCNP dient de bijdrage aan het Rijk voor de aanleg van het Aquaduct te worden gedekt. Om de ontvangsten inzichtelijk te houden is hiervoor een aparte reserve gevormd. In 2013 zijn er geen ontvangsten aan de reserve toegevoegd. De in 2013 betaalde bijdrage in de aanleg van het Aquaduct van € 2 miljoen is geheel onttrokken aan de risicoreserve.

Overheveling budgetten

In de budgetregeling is opgenomen dat onder bepaalde voorwaarden budgetten mogen worden overgeheveld naar het volgend jaar. In praktische zin wordt voor deze budgetten een bestemmingsreserve gevormd. In 2013 zijn geen verzoeken voor overheveling geweest. Bij de resultaatbestemming zijn nog wel enkele voorstellen tot budgetoverheveling gedaan.

Eenmalige zaken perspectiefnota 2008-2012

In 2013 is aan deze reserve een bedrag van € 16.300,-- onttrokken. Hierna resteren geen middelen in deze reserve.

HRM reserve

Deze reserve is in 2009 gevormd uit de ontvangen liquidatie-uitkering van het IZA. Hieruit kunnen, in overleg met de Ondernemingsraad, toekomstig HRM-gerelateerde activiteiten worden bekostigd. In 2013 zijn hieraan bedragen onttrokken voor het uitvoeren van een Risico Inventarisatie en Evaluatie voor enkele gemeentelijke gebouwen en voor de aanschaf van tablets voor het gemeentelijk personeel. De onttrekkingen bedroegen respectievelijk € 8.945,-- en € 27.600,--.

Egalisatiereserve riolering

Op 19 december 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2019. Onderdeel hiervan is om de voorziening rioleringswerken bestemmingsplan Molenkreek ad € 579.700,-- toe te voegen aan de Egalisatiereserve riolering. Verder dient deze reserve om schommelingen in het tarief van de rioolheffing als gevolg van toekomstige investeringen te voorkomen. In 2013 is hieraan het positief verschil tussen de lasten en baten, ad € 42.400,--, voor verrekening in komende jaren toegevoegd.

Openbare verlichting

Bij de vaststelling van de begroting 2010 is besloten om een voorziening Openbare verlichting te vormen. In een nog op te stellen "beleidsnota beheer openbare verlichting" zal ingegaan worden op financiële onderbouwing van deze reserve. Omdat deze financiële onderbouwing er nog niet is is hiervoor vooralsnog een bestemmingsreserve gevormd. In 2013 is € 36.800,-- aan de reserve onttrokken.

Wachtgelden vml wethouders

In 2013 is het restant van deze reserve ad € 9.100,-- onttrokken.

Eenmalige zaken 2011 perspectiefnota 2011-15

Deze reserve is gevormd ten laste van het voordelig jaarrekeningresultaat 2010. Per 31 december resteerde hierin nog het volgende bedrag:

- Haven Steenberg € 21.000,--

Eenmalige zaken 2012 perspectiefnota 2011-15

Ook deze reserve is gevormd ten laste van het voordelig jaarrekeningresultaat 2010/2011. Per 31 december waren de volgende projecten nog niet of nog niet helemaal uitgevoerd:

- Uitvoeringsprogramma recreatie € 51.000,--
- Kwaliteitimpuls groen € 9.300,--

Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning

Ter egalisatie van kosten omgevingsvergunningen.

Centrumfonds Steenberg

Op 15 december 2011 is besloten voor het winkelgebied in de kern Steenberg reclamebelasting in te voeren. De netto-opbrengst hieruit moet worden besteed aan projecten "centrumfonds" van het uitvoeringsprogramma Stadhaven. In 2013 is € 6.300,-- niet besteed. Om deze middelen conform het raadsbesluit beschikbaar te houden voor projecten "centrumfonds" is dit bedrag aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

Eenmalige zaken 2013

Voor 2013 is een reserve van € 190.000,-- gevormd voor dekking van eenmalige kosten in de begroting 2013. In 2013 zijn nog niet alle gemaakt of volledig gemaakt. Per 31 december resteerde nog totaal € 87.000,-. Dit betreft:

- Kwaliteitsimpuls groen € 21.000,-
- Project dementievriendelijke gemeente € 3.900,-
- Project verslavings- en jeugdproblematiek € 10.000,-
- Uitvoeringsprogramma recreatie € 22.200,-
- Inpassing A4 € 13.000,-
- Inhuur huisvesting arbeidsmigranten € 17.000,-

Nog te besteden rijksbijdragen

Tegelijkertijd met de vaststelling van de jaarrekening 2012 is besloten tot vorming van een reserve Nog te besteden rijksbijdragen voor een totaal van € 502.800,--. Per 31 december 2013 is nog niet volledig over deze middelen beschikt en zijn nog enkele in 2013 ontvangen, niet volledig bestede bijdragen toegevoegd. De volgende middelen resteren:

- Centrum Jeugd en gezin € 100.800,-
- Ambtelijk kosten AFCNP € 42.300,-
- Combinatiefunctionarissen € 68.800,-
- Transitie begeleiding AWBZ=>WMO € 101.000,-
- Transitie jeugdzorg € 68.100,-
- Transitie Regionale Uitvoeringsdiensten € 30.000,-

Baggerfonds

De bestemmingsreserve wordt gevormd ter dekking van toekomstige kosten voortkomend uit baggerwerkzaamheden. In 2013 is hieraan weer € 50.000,-- toegevoegd.

Dekkingsreserve	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering/dekking kapitaallasten	Saldo 31-12-2013
Algemene dekkingsreserve	9.782				9.782
Dekkingsreserves ter dekking kapitaallasten	14.430	67		1.869	12.628
Begraafplaats Steenbergseweg	166				166
Begraafplaats Zuideinde	43				43
Liquidatie Kragge	33		33		0

Dekkingsreserve	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Onttrekking	Vermindering/dekking kapitaallasten	Saldo 31-12-2013
Winstuitkering HNG	223		56		167
Afkoopsom woonwagens en standplaatsen	6		6		0
BTW-compensatiefonds	285		43		243
Renovatie jachthaven/-kantoor Steenbergen		1.857	37		1.820
Totaal	24.968	1.924	175	1.869	24.849

Algemene dekkingsreserve

Ter voorkoming van een ongewenste besteding van diverse opbrengsten, zijn deze ter voorkoming van rentelasten opgenomen in deze dekkingsreserve.

Reserves ter dekking kapitaallasten

Deze reserves zijn/worden gevormd om de uit de bijbehorende investeringen voortvloeiende kapitaallasten geheel of gedeeltelijk te dekken. In 2013 is ten laste van de overblijvende middelen Centrum Jeugd en Gezin dekkingsreserve gevormd voor Huisvesting consultatiebureau Steenbergen ad € 67.000,--. Naast de gebruikelijke beschikkingen is in 2013 de gevormde bestemmingsreserve voor fase I van herinrichting van de binnenstad van Steenbergen van groot €1,3 miljoen in één keer ten gunste van de hiervoor gemaakte kosten gebracht.

Begraafplaats Steenbergseweg en Zuideinde

Deze reserves dienen ter vergoeding van (toekomstige) onderhouds- en/of sluitingkosten van betreffende begraafplaatsen.

Liquidatie Kragge

In 2013 heeft een laatste onttrekking van € 33.100,-- plaatsgevonden.

Winstuitkering HNG

In 2013 heeft, conform de begroting, een onttrekking van € 56.000, plaatsgevonden.

Afkoopsom woonwagens en standplaatsen

Gevormd ter dekking van de vervallen jaarlijkse rijksbijdrage in de exploitatie van woonwagens en standplaatsen. De onttrekkingen lopen tot en met 2014. In 2013 is er € 6.300,-- onttrokken.

BTW-compensatiefonds

Vanwege de invoering van het BTW compensatiefonds is de gemeente gekort op de algemene uitkering. Vanwege de activa problematiek heeft de regering de korting een jaar later in laten gaan. Jaarlijks wordt ter compensatie van de activa problematiek over deze reserve beschikt. De onttrekking in 2013 bedraagt € 43.800,--.

Renovatie jachthaven/havenkantoor Steenbergen

Ten laste van de algemene reserve is een bestemmingsreserve van € 1.857.000,- gevormd voor renovatie van de jachthaven en havenkantoor in Steenbergen. In 2013 zijn hieruit de gemaakte kosten, groot € 36.600,--, voor voorbereiding en planvorming onttrokken.

Voorzieningen	31-12-2013	31-12-2012
Fonds onderhoud wegen	7.012	6.118
Fonds onderhoud kunstwerken	255	158
Fonds onderhoud gebouwen	853	897
Pensioenaanspraken wethouders	1.301	1.228
Rioolonderhoud	29	630
Afgesloten bestemmingsplannen	983	992
Overige voorzieningen	14	14
	10.447	10.037

Het verloop van de voorzieningen in 2013 luidt als volgt:

Voorziening	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	saldo 31-12-2013
Fonds onderhoud wegen	6.118	2.902		2.008	7.012
Fonds onderhoud kunstwerken	158	110		13	255
Fonds onderhoud gebouwen/accommodaties	686	415		441	660
Fonds onderhoud gebouwen bbo/obs	211	103		121	193
Pensioenfonds wethouders	1.228	78		5	1.301
Spaarverlof personeel	14				14
Voorziening rioolonderhoud	630		580	21	29
Afgesloten bestemmingsplannen	992			9	983
Totaal	10.037	3.608	580	2.618	10.447

Een uitgebreide toelichting op het onderhoud voor wegen, gebouwen, accommodaties en riolering is opgenomen op de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen. De toelichting bij de in het kader hiervan hieronder opgenomen fondsen is daarom minimaal.

Fonds onderhoud wegen

Het fonds onderhoud wegen is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsdekkingsplan. Over 2013 bedraagt de berekende storting in het fonds € 2.902.000,--. Daartegenover is er voor een bedrag van € 1.844.000,-- aan onderhoud uitgevoerd.

Fonds onderhoud kunstwerken

Het fonds is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsdekkingsplan.

Fonds onderhoud gebouwen/accommodaties

Het fonds onderhoud gebouwen/accommodaties is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsdekkingsplan. In navolging van de gebouwen zijn ook de meerjarige onderhoudskosten van de sportparken (excl. de gebouwen) voor de komende 10 jaar in beeld gebracht. In 2009 heeft de gemeenteraad ingestemd met het gehanteerde kwaliteitsniveau. Het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties bestaat zowel uit het reguliere onderhoud als uit de vervanging en renovaties.

Fonds onderhoud gebouwen obs/bbs

Zie hierboven voor meer informatie.

Pensioenfonds wethouders

Besloten is om deze aanspraken niet extern te "verzekeren" maar de voorziening vooralsnog in eigen beheer te houden. De toevoeging aan de voorziening is in overeenstemming gebracht met de per 1 januari 2014 gemaakte actuariële waardeberekening van het fonds. In 2013 zijn voor het eerste jaar bedragen ten laste van de voorziening gebracht en wel een bedrag van € 4.700,--.

Spaarverlof personeel

Wanneer een personeelslid gebruikt maakt van de mogelijkheid om voor verlof te sparen, worden de gespaarde uren in deze voorziening gestort. Door invoering van de levensloopregeling is deze vorm van sparen met ingang van 2006 niet meer mogelijk. Door de afdeling P&O is een berekening gemaakt van de aanspraken per 1 januari 2006. Om het gespaarde bedrag op peil te houden wordt jaarlijks 4% toegevoegd. In de voorziening resteert nog het opgebouwde spaarverlof van één persoon.

Voorziening rioolonderhoud

Op 19 december 2013 heeft de raad besloten van deze voorziening € 579.700,-- over te brengen naar de Egalisatiereserve riolering. Na deze beschikking resteert nog € 29.500,-- in deze voorziening, nodig voor het aanpassen van overstortvijvers/waterlopen.

Afgesloten bestemmingsplannen

Voor nog te verwachten kosten van de financieel afgesloten complexen is ten laste van de exploitatie van deze complexen een voorziening gevormd. Het verloop in 2013 luidt als volgt:

Complex	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Uitgaven	Saldo 31-12-2013
Vesting noord	69			69
Molenkreek	194			194

Complex	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Uitgaven	Saldo 31-12-2013
Reinierpolder I	30		4	26
Reinierpolder II	175			175
D'n Darink	524		5	519
Totaal	992	0	9	983

Vesting Noord

In de exploitatie Vesting Noord was een bedrag c.q. een bijdrage, ad € 68.800,--, opgenomen voor de aanleg van een voetpad onderaan de westzijde van de Westhavendijk. De aanleg was afgestemd op het plan voor verdere ontwikkeling in noordelijke richting aan de Westhavendijk en op de aanleg van de A4. De stagnatie in de woningbouw ten gevolge van de recessie en regelgeving en risico's bij buitendijks bouwen leiden tot onzekerheid over de verdere ontwikkeling van dit plan.

Molenkreek

In de exploitatie Molenkreek zijn voor het herstellen van schade c.q. het herinrichten van omliggende wegen en de aanleg van een EVZ de volgende bedragen gereserveerd:

- Opknappen/herinrichten Stellingmolen, Wipmolen, Van Heemskerkstraat, incl. openbaar groen, verlichting, etc., € 147.000,--. De uitvoering wordt afgestemd op de ontwikkeling van bestemmingsplan Oostgroeneweg (voormalig sportpark V.V. Dinteloord) en oostelijke ontsluiting naar het AFCNP
- Bijdrage aan project aanleg EVZ € 46.900,--

Deze bijdragen zijn afgestemd op de ontwikkeling van bestemmingsplan Oostgroeneweg (voormalig sportpark V.V. Dinteloord).

Reinierpolder I

Het bestemmingsplan Reinierpolder I is op het aanpassen van de aansluiting op de Zeelandweg Oost na bedrijfsklaar gemaakt. De nog te verrichten werkzaamheden worden afgestemd op de herinrichtingsplannen van de provincie voor de Zeelandweg Oost en de aanleg van de A4. De beschikbare bijdrage daarvoor bedraagt € 26.300,--. Per 1 maart 2014 is de N257 binnen de kom door de provincie overgedragen aan de gemeente. Voor aanpassing en toekomstig onderhoud is hiervoor van de provincie in 2014 een bijdrage van ruim € 2,8 mln ontvangen. Deze middelen zullen aan een daarvoor te vormen bestemmingsreserve worden toegevoegd. Omdat het bedoeling is dat de nog uit te voeren werkzaamheden met betrekking tot Reinierpolder I meegenomen worden in de aanpassing/reconstructie van de N257 zal in 2014 worden bekeken of deze middelen ook aan de nog te vormen bestemmingsreserve kunnen worden toegevoegd.

Reinierpolder II

Dit plan is in 2009 afgesloten. In de exploitatie Reinierpolder II was een bedrag opgenomen voor een bijdrage aan nog te verrichten overkoepelende werkzaamheden zoals herstelwerkzaamheden en aanpassingen aan omliggende wegen, groenvoorzieningen, etc. Ook deze werkzaamheden worden afgestemd op de herinrichtingsplannen van de provincie voor de Zeelandweg Oost (N257) en de aanleg van de A4. De beschikbare bijdrage hiervoor bedraagt € 174.900,--. Wat geldt bij Reinierpolder I is ook hier van toepassing en zal in 2014 ook voor deze middelen worden bekeken of deze aan de nog te vormen bestemmingsreserve kunnen worden toegevoegd.

D'n Darink

Alle bouwrijpe grond binnen dit bestemmingsplan is verkocht. In 2013 is gestart met de bouw van de laatste woning. Zodra alle woningen zijn bewoond zal het resterende gedeelte van de wijk woonrijp worden gemaakt, inclusief het herstellen van de schades aan de omliggende wegen en de totale afronding van het terrein achter het constructiebedrijf van Van Merriënboer. Voor deze nog te verrichten werkzaamheden was een bedrag geraamd van € 524.000, waarvan in 2013 € 8.900,-- is uitgegeven. Nog beschikbaar voor de nog uit te voeren werkzaamheden:

- Kosten woonrijp maken € 316.400,--
- Overige kosten zoals inrichten terrein, aanpassen riolering milieumaatregelen € 135.000,--
- Toezicht en overige kosten eigen dienst € 67.800,--

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden (renteypische looptijd korter dan één jaar)	31-12-2013	31-12-2012
Overige schulden	4.132	2.866
kasgeldleningen og	5.800	
Totaal	9.932	2.866

Van de crediteuren was medio maart 2014 nog € 1.064.000,-- te voldoen. Opvallende posten hiervan zijn de afrekening ISD voor bijstandsverlening 2013 € 468.000,--, Stadlander, afrek.leefbaarheidssubs.centrumplan Nieuw-Vossemeer € 245.000,--, de opname van een latente verplichting voor het rijksaandeel terugvordering/verhaal deb.bbz € 211.000,-- en St.Peuterspeelzalen, afrek.voorschoolse opvang € 51.000,--.

In verband met de, zoals het er nu uitziet, tijdelijk verminderde liquiditeitspositie was het nodig liquide middelen aan te trekken. Dit is, gezien de lage rentestand, gebeurd in de vorm van kasgeldleningen. Per 31 december 2013 dus een bedrag van € 5.800.000,-.

Overlopende passiva	31-12-2013	31-12-2012
Waarborgsommen	1	1
Overlopende passiva	72	163
Totaal	73	164

De waarborgsommen betreft een ontvangen bedrag in verband met verhuur onroerend goed en gebruik elektriciteitskast Markt.

Het onder overlopende passiva verantwoorde bedrag betreft met name uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, welke dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Het verloop van deze gelden in 2013 is als volgt:

Omschrijving	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Besteding	saldo 31-12-2013
Stimuleringsregeling goedkope koopwoningen (prov.)	75.600		15.104	60.496
Onderwijsachterstandenbeleid (Min. O&W)	30.000	10.200	30.000	10.200
Participatiebudget 2013 (Min. Soza)		5.968		5.968
Totaal	105.600	16.168	45.104	76.664

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen*Verkoop Intergas*

Bij de verkoop van Intergas is een gedeelte van de opbrengst niet direct aan de aandeelhouders uitgekeerd, maar in escrow bij Intergas gebleven ter dekking van uit de verkoop voortvloeiende aanspraken. Hiervan wordt in de komende jaren een laatste termijn van maximaal € 75.000,-- ontvangen.

Gegarandeerde geldleningen

De gewaarborgde geldleningen bedragen per 31 december 2013 € 5.717.000,-- en hebben voornamelijk betrekking op leningen van toegelaten instellingen en zorgcentra.

Een overzicht van de gewaarborgde geldleningen luidt als volgt:

Organisatie	Omschrijving	Garantiebedrag per 31 dec. 2013
		x € 1.000
Woningstichting Dinteloord	Diverse projecten	1.180
Stichting Woning Plus Gemeenten	Herfinanciering verbouwing/inrichting	35
Stichting Tante Louise	Diverse projecten	3.787
Tennisvereniging Nieuw-Vossemeer	Bouw kantine	5
Stichting Kantine Sportpark Steenberg	Vernieuwen cv	11
SC Kruisland	Vernieuwen inrichting kantine	14
SC Welberg	Nieuwbouw kleedkamers/kantine sportpark	238
Hypotheken gemeentepersoneel		447
Totaal		5.717

Opgebouwd vakantiegeld/niet opgenomen verlofdagen gemeentepersoneel

Het in de balans opnemen van verplichtingen van arbeidsgerelateerde kosten is volgens het BBV niet toegestaan. Per balansdatum bestaat er een verplichting voor opgebouwd vakantiegeld van € 252.700,-- en voor nog niet opgenomen verlofdagen van € 389.700,--.

3.3 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

Departement	Nummer	Specifieke luitkering Juridische grondslag Ontvanger	Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
			I N D I C A T O R E N				
OCW	D9	Onderwijsachterstanden eleid 2011-2014 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04	
			€ 76.228	€ 0	€ 0	€ 35.520	
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer Sisa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
			1 C2015224/2607035	€ 79.967	€ 87.293	€ 0	€ 0
			2 C2056717/2906987	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 C2056736/2905952	€ 83.529	€ 107.176	€ 0	€ 0
			4 C2101984/3345419	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 C2102020/3345442	€ 25.238	€ 9.334	€ 0	€ 0
			6				
			7				
			8				
			9				
			10				
			11				
			12				
			13				
			14				
			15				
			16				
			17				
			18				
			19				
			20				
			21				
			22				
			23				
			24				
			25				
			26				
			27				
			28				
			29				
			30				
			31				
			32				
			33				
			34				
			35				
			36				
			37				
			38				
			39				
			40				
			41				
			42				
			43				
			44				
			45				
			46				
			47				
			48				
			49				
			50				
			51				
			52				
			53				
			54				
			55				
			56				
			57				
			58				
			59				
			60				
			61				
			62				
			63				
			64				
			65				
			66				
			67				
			68				
			69				
			70				
			71				
			72				
			73				
			74				
			75				
			76				
			77				
			78				
			79				
			80				

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SISa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
					I N D I C A T O R E N				
81									
82									
83									
84									
85									
86									
87									
88									
89									
90									
91									
92									
93									
94									
95									
96									
97									
98									
99									
100									
					Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
					Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
1					C2015234/2607035	€ 79.967	€ 67.293	nvt	Ja
2					C2056717/2906987	€ 41.624	€ 13.875	nvt	Ja
3					C2056736/2905952	€ 83.529	€ 107.176	nvt	Ja
4					C2101984/3345419	€ 0	€ 0	nvt	Nee
5					C2102020/3345442	€ 25.238	€ 9.334	nvt	Nee
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
23									
24									
25									
26									
27									
28									
29									
30									
31									
32									
33									
34									
35									
36									
37									
38									
39									
40									
41									
42									
43									
44									
45									
46									
47									
48									
49									
50									
51									
52									
53									
54									
55									
56									
57									
58									
59									
60									
61									
62									
63									
64									
65									
66									
67									
68									
69									
70									
71									
72									
73									
74									
75									
76									
77									
78									

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa					
			I N D I C A T O R E N					
			79					
			80					
			81					
			82					
			83					
			84					
			85					
			86					
			87					
			88					
			89					
			90					
			91					
			92					
			93					
			94					
			95					
			96					
			97					
			98					
			99					
			100					
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1 / 01</i>	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1 / 02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulvzwer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1 / 03</i>			
			1,00	0,00	Nee			
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit Sisa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1A / 01</i>	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 02</i>	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 03</i>	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 04</i>	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 05</i>	
			1 0851 (Steenbergen)	149,25	5,67	118,97	2,02	
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			11					
			12					
			13					
			14					
			15					
			16					
			17					
			18					
			19					
			20					
			21					
			22					
			23					
			24					
			25					
			26					
			27					
			28					
			29					
			30					
			31					
			32					
			33					
			34					
			35					
			36					
			37					
			38					
			39					
			40					
			41					
			42					
			43					
			44					
			45					
			46					
			47					
			48					
			49					
			50					
			51					
			52					
			53					

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa					
			I N D I C A T O R E N					
			54					
			55					
			56					
			57					
			58					
			59					
			60					
			61					
			62					
			63					
			64					
			65					
			66					
			67					
			68					
			69					
			70					
			71					
			72					
			73					
			74					
			75					
			76					
			77					
			78					
			79					
			80					
			81					
			82					
			83					
			84					
			85					
			86					
			87					
			88					
			89					
			90					
			91					
			92					
			93					
			94					
			95					
			96					
			97					
			98					
			99					
			100					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB gemeente 2013 Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 01	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 02	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 03	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 04	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 05	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 06	
		€ 3.367.471	€ 63.593	€ 345.128	€ 1.492	€ 4.759	€ 0	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.			
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)				
		<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 07	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 08	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G2 / 09	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicatornummer: G2 / 10			
		€ 8.806	€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2013 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 01	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 02	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 03	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 04	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 05	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 06
		€ 19.272	€ 72.000	€ 1.139	€ 18.325	€ 21.505	€ 0	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
				Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.				
		<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 07	<i>Aard controle R</i> Indicatornummer: G3 / 08	<i>Aard controle n.v.t.</i> Indicatornummer: G3 / 09				
		€ 0	€ 0	Ja				

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa							
I N D I C A T O R E N										
SZW	G5	<p>Wet participatiebudget (WPB) _gemeente 2013</p> <p>Wet participatiebudget (WPB)</p> <p>Alle gemeenten verantwoord(en) hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.</p>	<p>Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen</p> <p>Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering</p> <p>Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle D1</i> <i>Indicatornummer: G5 / 01</i></p>							
			<p>176</p> <p>Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee</p> <p>De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07</p> <p>Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G5 / 02</i></p>	<p>Besteding (jaar T) participatiebudget</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 03</i></p>	<p>Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 04</i></p>	<p>Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 05</i></p>	<p>Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 06</i></p>	<p>Besteding (jaar T) Regelluw</p> <p>Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 07</i></p>	<p>Ja</p> <p>€ 424.597</p>	<p>€ 28.237</p>

3.4 Verantwoordingsrapportage SIWB 2010-2013

Verantwoordingsrapportage Samen Investeren in West-Brabant 2013																	
Projectoverzicht Samen investeren in West-Brabant			Provinciaal aandeel in projectkosten (Euro)					Gemeentelijk aandeel in projectkosten (Euro)					Aandeel derden in projectkosten (Euro)				
Tranche	Projectnr.	Project omschrijving	Provinciaal aandeel volgens beschikking	Provinciaal aandeel (actuele raming /besteding)	Real t/m 2012	Realisatie totaal 2013	Planning totaal 2014	Gemeentelijk aandeel volgens beschikking	Gemeentelijk aandeel (actuele raming /besteding)	Real t/m 2012	Realisatie totaal 2013	Planning totaal 2013	Aandeel derden volgens beschikking	Aandeel derden (actuele raming /besteding)	Real t/m 2012	Realisatie totaal 2013	Planning totaal 2014
	1	Kruisland, realisatie MFA	248.459	€ 248.459	125.135	123.324		248.459	€ 324.288	125.135	199.153		0	€ -	0	0	
	2	Nieuw-Vossemeer, 1e fase centrumplan	248.459	€ 248.459	2.126	246.333		248.459	€ 3.521	2.126	1.395		0	€ 273.950	0	273.950	
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
				€ -					€ -					€ -			
			€ 496.918	€ 496.918	€ 127.261	€ 369.657	€ -	€ 496.918	€ 327.809	€ 127.261	€ 200.548	€ -	€ -	€ 273.950	€ -	€ 273.950	€ -

